

ave maria

**GLASILO SESTARA DOMINIKANKI
KONGREGACIJE SVETIH ANĐELA ČUVARA**

GOD. XXXIII., br. 2 (94) 2014.

S A D R Ž A J

Riječ č. majke	3
Iz Uredništva AM	5
Glas Crkve: Papa Franjo posjetio Molise u Italiji (RV)	6
Papa Pavao VI. uskoro blaženik (RV)	7
Kardinal Bozanić član povjerenstva u Vb (RV)	9
Petnaest obećanja BDM (AA)	9
Andjeli, Božji posrednici (S. Hahn)	10
Ozanine stranice: Dani hrv. svetaca i blaženica (s. I. P i s. Sl)	13
Iz Tajništva Kongregacije (s. B. Rudić)	20
IDI – Proslavljen blagdan sv. Katarine Sijenske u Škrupama (petarm)	22
Predstavljen nosač zvuka <i>Idi, javi mojoj braći</i> (s. S. Sente)	22
Prve i druge duh. vj. u Zagrebu (s. M. Peričić, s. I.P. Novina)	27
Krunicarsko hodočašće na Mariju Bistrigu (OP)	33
Fr. Dominik Kristijan Gerbic – prezbiter (OP)	35
Fr. Marijan Biškup „professoremeritus“ (OP)	37
s. Barbara govorila o Teologiji tjela (Š. Zupčić)	38
Predškolci Andeo Čuvar i Bl. Hozana	38
Novo vodstvo u zagrebačkom samostanu (sabr. S. S. Sente))	40
Ostale vijesti iz OP obitelji (sabrala s. S. Sente)	43
s. Ana Begić - doktorica znanosti (AAA)	52
Velikani OP reda: Bl. Giuseppe Girotti (I. Armanda)	62
Da se bolje upoznamo: s. Ana Begić	65
Što ima nova u katoličkim knjižarama (sabrala s. Slavka S.)	71
Što kažu naše najmlađe: Održan seminar za sestre juniorke (HKVRPP)	78
Moj osvrt na susret ss. juniorki (s. M. M. Ilić)	79
Malo hodočašće na otok Vrnik (V. Kolarić)	80
Zagrebe, hvala ti! (R. Puškarić)	80
Stranice povijesti: Književni doprinosi hrv. dominikanaca (Z. Gavran)	81
Naši pokojnici: s. Klaudija Slavodić	89
s. Ivana Perkov	100
Kata Mravak	111
Mato Tkalec	111
Sjećanje na s. Franku Mastelić	112
Meditativni kutak: Duhovna zrelost (I. M. Tomić)	112
Zeleni kutić (s. M. K. Strižak)	114
Razbibriga	115

GLASILO SESTARA DOMINIKANKI
KONGREGACIJE SVETIH ANĐELA ČUVARA
Uređuje: s. Slavka Sente, Zagreb, Kruse 44/a
Tel. (01) 6129-210; e-mail: slavka.sente@gmail.com ili ssente@inet.hr

RIJEČ ČASNE MAJKE

Drage moje sestre,

Teško je zaobići temu propovijedanja dok govorimo o samima sebi uoči blagdana našeg svetog utemeljitelja, Svetog Oca Dominika. Propovijedanje je za nas dar, ali i odgovornost, to nam je poziv. Na poseban smo način odabrali da riječju, djelom i životom širimo i jačamo Božje Kraljevstvo u srcima ljudi i u sredini kojoj smo poslani. Braći dominikancima su darovane propovjedaonice naših crkava da odatle navješćuju životnost Božjeg Kraljevstva. Tu su oni u povlaštenom položaju. Ali, propovijedanje sestara odjekuje sa brojnih drugih propovjedaonica, jer sestre nisu ograničene samo na crkvene prostore. Može nas se pronaći na odgojnim propovjedaonicama, na propovjedaonicama s kojih se poslužuju osnovne potrebe ljudi s ruba društva, oko bolesničkih kreveta, u raznim socijalnim ustanovama, po zatvorima. Sestre naše Kongregacije ne dopiru do svih tih „ambona“ jer im njihova (malo)brojnost i starosna dob uvjetuju odabir propovjedaonica.

Vjerodostojnost našeg propovijedanja vuče korijene iz pripadnosti Redu Svetog Dominika. Utemeljitelj nam je bio vizionar, snažan duhom i obdaren ljudskim kvalitetama. Za njega možemo reći da je bio čovjek ispred svoga vremena, ali i čovjek za sva vremena. Nošen vatrom pro-

povjedničkog žara, cijeli njegov život je bila propovijed. Protiv zala svoga vremena borio se riječima, molitvom, uvjerljivošću Kristove riječi i djelom. Svoj život je učvrstio s četiri stupa: molitva, studij, zajedništvo i propovijedanje. Želio je da na tim potpornjima izrastaju i životi njegove braće i sestara svih vremena. Cijenio je Istinu, bio je čovjek povjerenja, skromnosti, zahvalnosti, suosjećanja, čovjek pun empatije i blizak ljudima svoga vremena. I on, kao nekoć i Marija Magdalena, čuo je riječi Uskrslog Učitelja „... idi... javi mojoj braći!“ (usp. Iv 20,17). Nije oklijevao, nije dvoumio, nije sumnjao. Bio je i ostao hodočasnik Riječi. Neumorno je sijao Riječ, molitvom je „gnojio“, znojem zalijevao. Poznata mu je bila prispodoba o sijaču i sjemenu (Mt 13, 3–8). Znao je Dominik da je slab sijač onaj tko nije plod-

no tlo Kristovoj Riječi. "Nešto napokon padne na dobru zemlju i davaše plod: jedno stostruk, drugo sedamdesetorostruk, treće tridesetorostruk" (Mt 13, 8). Samo onaj tko dopusti da u njegovu životu Isusova posijana riječ donese obilate plodove može dalje sijati, može očekivati plodove koji su uzrasli na vjerodostojnosti doživljenoga, snazi prokušanoga.

Svaka se od nas ponekad uljulja u svoje vlastite ljudske poglede, u ograničenu vjeru i površnu nadu, sami izgubimo žar, pa drugima nemamo što predati. Istinu nam treba širiti uvijek s novim, zanosnijim žarom odnjegovanim na kontemplaciji, osnaženim molitvom, studijem, pročišćenom snagom zajedništva i jasne svijesti poslanja. I naša Kongregacija je na ovim prostorima jednom nikla kao odgovor na glad, zahtjev i potrebu vremena. Naša je zadaća da taj isti vapaj prepoznamo danas.

Što je s tobom? Gdje, komu i što propovijedaš? Koliko uroda Kristovo sijanje riječi donosi u tvom životu: stostruk? Sedamdesetorostruk? Tridesetorostruk? Kakvo smo tlo mi, svaka pojedina? Upravo o tome ovisi naše sijanje, naša upornost u radu, plodnost našeg posijanog zrna. Kažu da je sjeme rijetko neplodno, iako sami često doživimo iskustvo neuspjeha. Slast uroda i radost uspjeha će, možda, uživati netko drugi. Sjemu treba vrijeme. Sijat nam je ono što u sebi imamo. Pazimo da to bude plemenito, vrijedno i dobro sjeme. Jer dobro sjeme uvijek rađa dobrim plodom, a loše sjeme rađa zlim plodom (usp. Mt 12,33). Uvijek iznova nam je preispitivati sebe, svoje nakane i svoje djelovanje u svjetlu Kristove riječi. Oslonjene na četiri stupa koja su osamsto godina održala Dominikovu karizmu živom i životvornom, i mi ćemo uspjeti u svom zajedničkom i osobnom poslanju.

U tom duhu vama, drage sestre, braćo i prijatelji čestitam blagdan našeg svetog Utemeljitelja i pozivam vas da se ne umorimo u širenju Božjeg Kraljevstva na zemlji. Vaša u Kristu i svetom Ocu Dominiku,

s. Katarina Maglica, OP
vrhovna poglavarica

U Korčuli,
blagdan Svetog Dominika, 2014.

IZ UREDNIŠTVA AVE MARIA

Kao što je poznato, ovogodišnja tema jubileja OP Reda glasi:

2014. – *Izlit će duha svoga na svako tijelo, i proricat će vaši sinovi i kćeri, vaši će starci sanjati sne, a vaši mladići gledati viđenja (Jl 3, 1): dominikanski laici i propovijedanje.*

Za sljedeću je godinu, 2015. tema: *Ako ostanete u mojoj riječi, uistinu, moji ste učenici; upoznat ćete istinu i istina će vas oslobođiti*“ (Iv 8, 31-32); „*Za slobodu nas Krist oslobođi*“ (Ga 5, 1) – *Dominik: uprava, duhovnost i sloboda.*

Postoje mnoge slike koje prikazuju Dominika u različitim trenucima života: kako moli, propovijeda, ozdravlja bolesne, uskrسava mrteve; jednako tako: na putovanju, za knjigom, u zanosnu razgovoru s Gospom i slično. No, čini se kao da se slikari natječu koji će bolje prikazati njegovih devet načina molitve. Ako bismo analizirali Dominikove pokrete mogli bismo nabrojiti i više od devet načina. Međutim, svaki ovaj molitveni stav ima istu poruku: Dominik je živio u trajnoj prisutnosti s Bogom. Životopisci još pojašnjavaju: Govorio je Bogu o ljudima, a ljudima o Богу. To je poslanje koje je i nama ostavio u baštinu, odnosno, da svaki naš čin ili način molitve bude prožet Bogom. Zaželimo jedna drugoj takav Dominikov molitveni stav u kojem ćemo prepoznati sebe u Bogu i Boga u sebi. Sve su druge želje u toj sadržane.

Ovaj ljetni, 'Dominikov' broj AM donosi mnoštvo sadržaja iz bliže i dalje prošlosti i sadašnjosti; o poznatim i manje poznatim likovima koji su nas zadužili, povezali i oduševili. U rubrici *Naši pokojnici* imamo čak dvije naše sestre, iz iste, šibenske zajednice: s. Kladiju i s. Ivanu. U rubrici IDI ima puno zanimljivih vijesti o životu i radu naše dominikanske obitelji. Istaknuto mjesto pripada našoj doktorandici, s. Ani Begić. Ona je, naime, prva sestra iz naše kongregacije koja je postigla naslov doktorice znanosti (dr.sc), i to iz područja Moralne teologije. U rubrici *Da se bolje upoznamo* sama s. Ana priča o sebi, svojim mlađenačkim i redovničkim snovima. Nadalje, Ivan Armanda nam otkriva lik bl. Guseppa Giottija. Na *Ozaninim stranicama* donosimo opširan prikaz događanja u Križevcima. Naša nas blaženica zadužuje da je bolje upoznamo i slijedimo koliko možemo, ali da i drugima otkrivamo 'što nam učini Gospodin!' I ovaj put, u okviru *Razbibridge*, donosimo zagonetnu križaljku. Valja se malo 'pomicati', obnoviti znanje s različitih područja, i eto, 'sretnog dobitnika'!

Nadam se da će vam ovaj broj AM uljepšati ljetne dane odmora i pružiti trenutke opuštanja i 'svete' znatiželje. Neka nam naši sveci i blaženici, zajedno dragom Majkom, budu nadahnuće za što učinkovitije osvajanje Neba.

Urednica

ISPRAVAK

U AM br. 1, 2013, dogodila se tiskarska pogreška pri obilježavanju godine izlaska ovoga lista, zato su i ostali brojevi napisani krivo. Trebalо je biti: XXXII (2013) 1 (90); a s tim u svezi i dalje: XXXII (2013) 2 (91); XXXII (2013) 3 (92); Zatim, XXXIII (2014) 1 (93); i sada je (točno) XXXIII (2014) 2 (94). Hvala Ivanu Armandi koji je to primijetio, a svima hvala na razumijevanju. (ur.)

SVETI OTAC U POHODU TALIJANSKOJ POKRAJINI MOLISE

Tijekom pohoda pokrajini Molise, u subotu, 5. srpnja, papa je Franjo pošao u svetište Žalosne Gospe u mjestu Castelpetroso, gdje se susreo s mladima. Već je sveti Ivan Pavao II. posjetio to marijansko svetište, 1995. godine, u prigodom svojega drugog pohoda pokrajini Molise. Tu se Djevica Marija prvi put ukazala, dvjema pastircama – Serafini i Bibiani, 22. ožujka 1888. godine. Pred njezinim je nogama bilo mrtvo Isusovo tijelo prekriveno ranama. Nakon tog prvoga ukazanja, uslijedila su druga, a nakon službenoga priznanja Crkve, papa Pavao VI. je 1973. godine Žalosnu Gospu iz Castelpetrosa proglašio zaštitnicom pokrajine Molise.

Susret s predstavnicima radnika i poduzetnika
Za vrijeme svog pastoralnog pohoda Campobassu, Castelpetrosu i Iserniji, Papa se, u velikoj sveučilišnoj dvorani susreo s predstavnicima radnika i poduzetnika. Papu je pozdravio sveučilišni rektor, koji je citirao papu Franju rekavši da je naš Bog, Bog iznenađenja. Istina je uzvratio je Papa – Bog nas svaki dan iznenađuje i razbijja „sheme“, a ako mi ne budemo razbijali sheme, onda se nećemo pomaknuti s mjesta, jer Bog nas potiče na ovo: glede budućnosti da budemo kreativni – istaknuo je Sveti Otac.

Govoreći, nadalje, o simboličnoj važnosti njegova susreta sa svijetom rada u hramu formacije, Papa je istaknuo važnost istraživanja i formacije kako bi se moglo odgovoriti na složene izazove sadašnje gospodarske krize. Dobra formacija ne nudi laka rješenja, ali pomaže da budemo otvoreniji i kreativniji u boljem vrjednovanju prirodnih bogatstava. Ako netko odluči, kako smo malo prije čuli, baviti se poljo-

djelstvom, ne znači da će biti nepokretan, nego znači da želi uspostaviti plodan i kreativan dijalog sa zemljom. A ljudski dijalog sa zemljom, zemlju čini plodnom za sve nas – ustvrdio je papa Franjo.

Osim toga – nastavio je Papa – ne treba zanemariti problem nedjelje. On se odnosi na sve, a ne samo na vjernike jer je u pitanju etički odabir: Čemu želimo dati prednost? Možda je kucnuo čas da se zapitamo je li rad nedjeljom očitovanje prave slobode. Neradna je nedjelja, izuzevši nužne usluge, znak da je u središtu ljudska osoba a ne gospodarstvo; besplatnost i obiteljski a ne trgovački odnosi, a za kršćane odnos s Bogom i sa zajednicom – objasnio je Sveti Otac.

Sveti je Otac potaknuo da se ustraje na tom putu, jer je u pitanju dostojanstvo osobe. Biti bez posla ne znači biti gladan. Svaki dan možemo jesti: odemo u Caritas, ili neku udrugu, neki klub, tamo će nam dati jesti. Jelo nije problem. Problem je kad se ne može uzdržavati obitelj. Najveći je problem očuvanje dostojanstva. Sto-

ga je osnovno „raditi i braniti dostojanstvo koje proistječe iz rada – kazao je Papa, a potom na daru zahvalio sveučilištu.

Tekst djelomično preuzet s internetske stranice Radio Vatikana: http://hr.radiovaticana.va/news/2014/07/05/sveti_otac_u_pohodu_talijanskoj_pokrajini_molise._susret_s/cro-811593

Papa s mladima u Castelpetrosu

Ostavivši Campobasso, Sveti se Otac, u Castelpetrosu, susreo s razdražanim mnoštvom mladih i s biskupom odgovornim za pastoral mladih. U ime mnoštva, više od deset tisuća mladih iz pokrajina Molise i Abruzzo, Papi se obratila mlada Sara Messere. „Danas osjećamo da ste nas prihvatali i svjesni smo velikoga dara: vašeg očinstva i vaše riječi. Doista bismo željeli da se snovi o svetosti, obitelji i radu ostvare ovdje, u ovim krajevima gdje su se naši djedovi kupali u suzama i krvi. Pomogni nam, Sveti Oče, da se ponosimo svojim skromnim korjenima, da budemo pravedni i jaki.“

Zahvaljujući mladima i njihovoj glasnogovornici na zanosu i slavljeničkom ozračju kojim su ga dočekali, Papa ih je potaknuo da budu „otvoreni nadi i željni punine“, osmišljavajući svoju budućnost i odabirući za sebe „prikladan put“ koji može dovesti do „spokoja“ i do „ljudskoga ostvarenja“. „Svaka mlada osoba žudi za

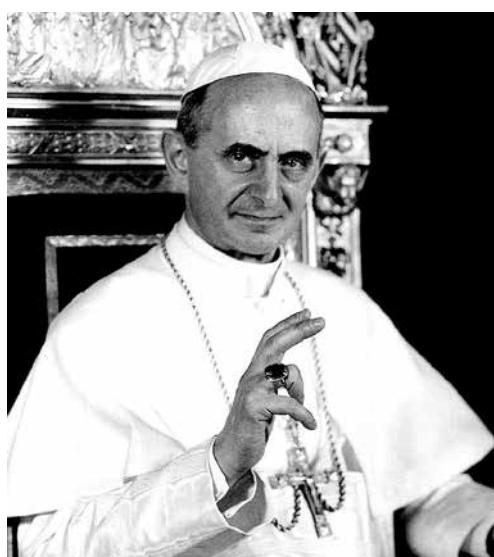
onim što je bitno, što je trajno i konačno; traži odgovore koji će trajno prosvjetljavati vaš um i grijati vaše srce, a ne samo jedno prijepodne ili jedan kratki dio puta, nego zauvijek. S druge pak strane, bojite se pogriješiti, bojite se konačnih odluka, u napasti ste da uvek ostavite jedan izlaz, koji, ako ustreba, može otvoriti nove scenarije i mogućnosti. ‘Kultura privremenoga’, koja je plod suvremenih kulturnih strujanja, nije pogodno ozračje da se možete odlučiti za stabilan život s čvrstim vezama, izgrađenim na stijeni ljubavi i odgovornosti, a ne na pijesku emocija. (...)

Isus Krist je naš branitelj, stariji brat i naš jedini sudac. On nikomu ne oduzima slobodu, nego, naprotiv, snažeći nas, omogućuje da doista budemo slobodni: slobodni za dobro, snažni da ga možemo činiti, kadri za praštanje i odvažni da tražimo oproštenje.

Zaključujući razgovor s mladima, Papa je istaknuo da nam „Marija uvijek pomaže, kada radimo i kad tražimo posao, kad nam je sve jasno i kad smo zbunjeni, kada spontano molimo i kad nam je srce kruto.“

Tekst djelomično preuzet s internetske stranice Radio Vatikana: http://hr.radiovaticana.va/news/2014/07/06/papa_s_mladima_u_castelpetrosu/cro-811696

PAPA PAVAO VI. BIT ĆE PROGLAŠEN BLAŽENIM 19. LISTOPADA

Papa Pavao VI. (Giovanni Battista Montini, 1897-1978) bit će proglašen blaženim 19. listopada, objavio je Tiskovni ured Svete Stolice u subotu 10. svibnja. Papa Franjo primio je u petak 9. svibnja poslijepodne prefekta Kongregacije za proglašenje blaženih i svetih kardinala Angela Amata, i ovlastio Kongregaciju da objavi dekret o čudu po zagovoru Pavla VI. Riječ je o ozdravljenju još nerođenoga djeteta u SAD-u 2001. godine.

Prije nego je izabran za Papu, Giovanni Battista Montini i obnašao niz visokih crkvenih dužnosti

Papa Montini priveo je kraju Drugi vatikanski koncil te vodio Crkvu “mudro i dalekovidno, donoseći iz ljubavi prema istini i teške odluke”, rekao je o Pavlu VI. prigodom 31. obljetnice smrti Benedikt XVI. Njegov,

više puta ponovljen, proročki poziv na obnovu svijeta izmučenoga nemirima i nasiljem, putem "civilizacije ljubavi", rađao se iz njegova potpuno-ga povjeravanja Isusu, Otkupitelju čovjeka.

Iz učiteljstva Pavla VI. ističu se enciklike *Humanae vitae* i *Populorum progressio*. U prvoj poručuje da slobodu valja vezati s istinom, i to pred neprocjenjivim darom ljudskoga života, a u drugoj ističe da je istinski razvoj novo ime mira. Da bi razvoj bio istinski, on treba biti cje-lovit, što znači usmjeren na promicanje svakoga čovjeka i cijelog čovjeka.

... Na jednom putovanju u prosincu 1970. na Filipine, na Papu je izvršen neuspjeli pokušaj atentata. Godine 1971. Papa određuje starosnu granicu od 75 godina u kojoj biskupi moraju napustiti aktivnu službu, te da kardinali stariji od 80 godina ne mogu birati novoga papu. Pavao VI. značajno je proširio, i što je značajnije internacionalizirao Kardinalski zbor. Odredio je da u konklavama ne smije biti više od 120 kardinala.

❖ Papina smrt

Posljednji puta papa Pavao VI. pojavio se u javnosti 9. svibnja 1978., na misi zadušnici za političara Alda Mora, demokršćanina, žrtve otmice Crvenih brigada (Brigate Rosse), koji mu je bio odani prijatelj još od rane mladosti. Smrt dragog prijatelja teško je pogodila Papu. Tri mjeseca kasnije 6. kolovoza 1978. papa Pavao VI. iznenada umire od posljedica srčanog udara u svom ljetni-

kovcu u Castel Gandolfu. U posljednjim satima svoga života citirao je svetog Pavla: "Mogu smreno otici. Dobar sam boj bio, trku završio, vjeru sačuvao" (*2Tim 4 7*). Tijelo pape Pavla VI. prevezeno je u Vatikan. Na pogrebu je bilo više od sto predstavnika država. Papa je želio jednostavan pogreb, bez posebne grobnice i spomenika. Malo je bilo papa koje su tako pogrešno shvaćali. Papu Ivana su voljeli, njega su poštivali. Unatoč tome, pontifikat pape Pavla VI. jedan je od najznačajnijih u 20. stoljeću. Mnogi ga svode na zabranu kontracepcijske pilule. No, za većinu je on veliki reformator i Papa dijaloga. (ika / gk)

MOTU PROPRIO' PAPE FRANJE

Apostolskim pismom 'motu proprio', papa je Franjo za redovitu upravu dobrima Svetе Stolice ovlastio Tajništvo za gospodarstvo. Između ostalog u Apostolskom pismu стоји:

„Potvrđujući višestoljetnu tradiciju, Drugi je vatikanski sabor istaknuo potrebu da se uređenje Svetе Stolice uskladi s potrebama vremena, prilagođujući nadasve ustroj dikasterijâ Rimske kurije, njihov broj, naziv i nadležnost, kao i njihov način djelovanja i uzajamnoga usklađivanja sa stvarnim potrebama Crkve u svakom trenutku.

Konkretni je rezultat tih načela objavljanje, 24. veljače ove godine, apostolskoga pisma u obliku motu propria, *Fidelis dispensator et prudens* kojim sam ustanovio Tajništvo za ekonomiju kao dikasterij Rimske kurije. Vodeći računa o onome što je odredilo Vijeće za ekonomiju, u nadležnost Tajništva spada provoditi ekonomsku kontrolu i nadzor nad uređima Rimske kurije, ustanovama povezanim sa Svetom Stolicom i nad upravom Države Grada Vatikana.“

Kardinal Bozanić u povjerenstvu za nadzor Vatikanske banke

U Tiskovnom je uredu Svetе Stolice 9. srpnja održana konferencija za novinare o temi „Nova gospodarska slika Svetе Stolice“, na kojoj je, osim članova Vijeća za gospodarstvo, i predsjednika Nadzornoga vijeća Ustanove za religijska djela (IOR), govorio kardinal George Pell, pročelnik Tajništva za gospodarstvo, te, među ostalim, objavio imenovanje kardinala Josipa Bozanića šestim članom Kardinalskoga povjerenstva za

nadzor IOR-a. Tako će se tako pridružiti kardinalu Santosu Abrilu y Castelló, nadprezbiteru papinske bazilike Svetе Marije Velike, kardinalu Thomasu Christopheru Collinsu, nadbiskupu Toronto, kardinalu Pietru Parolinu, Papinu državnom tajniku, kardinalu Christophu Schönbornu, bečkom nadbiskupu, i kardinalu Jean-Louisu Tauranu, predsjedniku Papinskoga vijeća za međureligijski dijalog. [RV/Bitno.net](#)

PETNAEST OBEĆANJA BLAŽENE DJEVICE MARIJE ONIMA KOJI MOLE KRUNICU

Blažena Djevica Marija, Gospa od Krunice, uputila je ova obećanja sv. Dominiku i bl. Alanu de la Rocheu

1. Svima koji budu odano molili krunicu, obećavam svoju posebnu zaštitu i obilje milosti.
2. Oni koji budu ustrajali u molitvi krunice, primit će neku osobitu milost.
3. Krunica će biti moćno oružje protiv pakla, uništiti će grijehu i izgnati herezu.
4. Krunica će pomoći rast kreposti i dobrih djebla, donijeti obilje Božjih darova za dušu, preokrenut će ljubav prema svijetu u ljubav prema Bogu, uzdići srca da žele božanska i vječna dobra. Na taj način će se te duše posvetiti.
5. Koji mi se povjere preko krunice, neće biti izgubljeni.
6. Koji budu pobožno molili moju krunicu, razmišljajući o otajstvima spasenja, neće biti sastrveni nedaćama niti će umrijeti lošom smrću. Grešnici će se obratiti, pravedno će rasti u milosti i postati vrijedni vječnoga života.
7. Oni koji su iskreno odani molitvi moje krunice, neće umrijeti bez utjehe Crkve ili bez milosti.
8. Oni koji budu molili krunicu, naći će za života i na smrti svjetlost Božju, puninu njegove milosti i bit će ubrojeni među blažene.
9. Brzo će u osloboditi iz čistilišta duše odane molitvi krunice.
10. Prava djeca moje krunice uživat će veliku slavu na nebesima.
11. Ono što preko krunice tražite, dobit ćete.
12. Koji šire moju krunicu, dobit će preko mene pomoći u svim svojim potrebama.
13. Postigla sam od svog Sina da će svi prijatelji krunice imati svece nebeske za svoju braću u životu i smrti.
14. Koji vjerno mole krunicu, moja su draga djeca, braća i sestre Isusa Krista.
15. Odanost mojoj krunici poseban je znak predodređenja. (AAA)

ANĐELI - BOŽJI POSREDNICI

Što Biblija kaže o anđelima? -

Pobožnost anđelima je oduvijek bila dio biblijske religije. Od početka do kraja, od Knjige Postanka do Otkrivenja, Biblija je puna anđela.

Jedna od najživljih predaja rane Crkve bila je pobožnost anđelima čuvarima. Pa ipak, riječ je o nečemu što suvremenim čitateljima često promakne. Dramatična radnja Djela apostolskih raspliće se upravo zahvaljujući djelovanju anđela. Anđeli su oslobodili apostole iz tamnice (5,19;12,7); anđeo vodi Filipa iz Jeruzalema u Gazu na njegov sudbonosni susret s etiopskim dvoraninom (8,26); anđeli dovode do susreta između Petra i Kornelija (10,3–5). Divan primjer je kad Petar dolazi u kuću u kojoj su se kršćani molili i kad oni prepostavljaju da to *nije* Petar, nego njegov anđeo! (12,15).

Pripovijest o Crkvi napreduje pod vodstvom anđela koji je štite i pomažu joj. Isto je i s našim životima. Rani su kršćani ovoga bili i te kako svjesni, zato su i mogli tako lako zamijeniti čovjeka za njegova anđela čuvara. Budući da je Petar bio zatočen, naravno da bi bili iznenadjeni da ga pronađu pred svojim vratima, ali *ne bi* bili iznenadjeni da su susreli njegova anđela!

I mi trebamo tako vjerovati i biti tako živo svjesni naših anđela čuvara, jer Bog nam je dao

– svakom pojedinom od nas – jednako moćno nebesko vodstvo, zaštitu i pomoć.

Pobožnost anđelima nije se pojavila kao nešto novo što bi bilo posljedica naviještanja evanđelja. Naprotiv, ona je oduvijek bila dio biblijske religije. Biblija je puna anđela, od početka do kraja, od Knjige Postanka do Otkrivenja. Anđeli su ključne figure drame koja se odigrala u edenskom vrtu. Često se pojavljuju i u životima patrijarha: Jakov se s jednim čak i pohrvao. Anđeli predvođe Izraelce tijekom njihova izlaska iz Egipta. Oni prorocima prenose Božju riječ. Upravo nam proroci otkrivaju da čak i *narodi* imaju svoje anđele čuvare. U knjizi o Tobiji možemo pročitati kako je anđeo nekom mladiću pomogao vratiti obiteljsko bogatstvo, otkriti lijek za očevu sljepoću i usput pronaći lijepu i krjeposnu suprugu!

Novi Zavjet započinje eksplozijom anđeoskoga djelovanja, a čini se da ni Josip ni Marija nisu pretjerano iznenadjeni što im anđeli pomažu.

Što ili tko su točno anđeli? Riječ dolazi od grčke riječi *angelos* kojom se prevodi hebrejska riječ *malak*. U tim dvama jezicima ta riječ doslovno označava "glasnika" – Božjega glasnika. U nepreglednoj predaji riječ *anđeo* počela se primjenjivati na cijeli niz bestjelesnih, čisto duhovnih bića stvorenih od Boga. Neka je od njih

stvorio da mu služe pred njegovim prijestoljem, a drugima je dao moć da upravljaju prirodnim silama svemira. Neka od njih su glasnici. Oni se u Bibliji ponekad pojavljuju u ljudskom obliku – pa čak i u zastrašujućemu simboličnom obliku, s mnogo očiju (što predstavlja njihovo golemo znanje) i u divovskoj veličini (što predstavlja njihovu nadljudsku snagu).

Kao što smo vidjeli u prethodnom poglavljiju, i Židovi i kršćani staroga svijeta čuvali su zdravu svijest o andeoskoj prisutnosti *osobito* za vrijeme njihova obrednog bogoštovlja. Zanimljivo je primijetiti da je jedna od najomiljenijih knjiga u zajednici koja je sačuvala svitke s Crnoga mora bio priručnik za bogoslužje naslovljen *Andeoska liturgija*.

I danas kad idemo na misu skup vjernika nikad nije malen, čak i ako ga, što se tiče ljudske prisutnosti, uopće *nema*, budući da su anđeli tamo, što se jasno vidi iz riječi koje izgovaramo na misi: "I stoga s anđelima i arkanđelima... pjevamo bez prestanka: Svet, svet, svet..." Sama nas misa upozorava da budemo svjesni naših anđela.

Dakako, trebamo posebno biti pažljivi prema vlastitim anđelima čuvarima jer su oni dodijeljeni upravo nama da o nama vode brigu.

Pobožnost anđelima sigurno će izazvati pokroviteljski osmijeh kod racionalista koji će je svesti na sentimentalne svete sličice koje prikazuju malenu dječicu kako prelaze preko rasklimana mosta. Pa ipak, anđeli su oduvijek bili dio

biblijske religije, a čak i svjetovni filozofi priznaju da je bez njih teško razjasniti svemir. Liberalni filozof 20. stoljeća, Isaiah Berlin, bio je upravo opsjednut nužnošću postojanja anđela, a filozof Mortimer Adler, samoprovani "paganin", zaključio je da su anđeli niti u tkanini svemira.

Kad bismo mogli vidjeti stvari onakvima kakve jesu, a ne samo onakvima kakve se čine, teško bismo razjasnili naše živote bez ikakvoga razumijevanja uloge anđela.

Svatko od nas od rođenja ima svojega anđela čuvara. Isus je rekao: "Pazite da ne prezrete ni jednoga od ovih najmanjih jer, kažem vam, anđeli njihovi na nebu uvijek gledaju lice Oca mojega, koji je na nebesima" (Mt 18,10).

Bog nam daje ove vodiče kako bismo imali nadljudsku pomoć na našemu putu u nebo. Naši nam anđeli čuvari žele pomoći surađivati s Božjom voljom i sačuvati nas od grijeha. Žele nam pomoći kako bismo mi pomogli drugima – i žele nas sačuvati od upropastavanja tuđih života. Na tome nam putu, dakako, oni mogu pomoći sigurno prijeći preko rasklimana mosta, ali samo ako će se tako ispuniti Božja volja za nas i za cijeli svijet. Oni nam žele sve najbolje, ali se to ne poklapa uvijek s onim za čim mi žudimo. Problem je u tome što se ono što je za nas najbolje ne poklapa nužno s našom udobnosti, zdravljem i sigurnošću. Ponekad je trpljenje za nas najbolje, ako ni zbog čega drugog a onda zato da nas očuva od grijeha i navođenja drugih na grijehe.

Pa ipak, naši anđeli čuvari marljivo nastoje zadobiti naše povjerenje – zato što je to uistinu za *nas* najbolje. I tako nam oni nesumnjivo pomažu, posebno onda kad od njih tražimo pomoć, kod malih, ali i kod velikih stvari. Anđeli slijede Božji obrazac upravljanja: ponekad nam daju ono što želimo kako bismo naučili pitati ono što trebamo.

Uvijek imajte na umu: mi smo sad djeca Božja, a nitko toliko ne vodi brigu o svojoj djeti koliko to čini Bog. Zašto je on tako darežljiv prema nama da je stvorio čiste duhove da nad nama bdiju?

Naravno, zato što nas ljubi i zato što nas je sve pozvao na svetost – stanje koje podrazumijeva daleko više od same “dobrote”. Biti svet znači biti namijenjen božanskoj svrsi, biti namijenjen Bogu. Bog je edenski vrt napravio svetim mjestom i postavio je anđele da stražare nad njim i održavaju ga čistim (Post 3,24). Kad je zapovjedio da se izgradi svetište i kasnije jeruzalemski hram, Bog je namjeravao da ova mjesta budu njegova svetišta, stoga je i postavio anđele da stražare nad njima (Izl 25,18; 1 Kr 8,6–7).

Mi nismo stvoreni kao nasumični zbir molekula ugljika, vodika i kisika, nego kao hramovi Duha Svetoga (1 Kor 3,16; 6,19). Naši anđeli, jednako kao i oni prastari kerubini, imaju zadatku da to svetište štite i održavaju čistim kako bi Bog u njemu bio prisutan.

Ispravno bismo postupali kad bismo često molili molitvicu koju uče malena djeca:

*Andjele čuvaru mili,
svojom snagom me zakrili.
Prema Božjem obećanju
čuvaj mene noću, danju.
Osobito pak me brani
da mi dušu grijeh ne rani.
A kad s ovog svijeta pođem
sretno da u nebo dođem,
da se onđe s tobom mogu
vječno klanjat' dragom Bogu.*

Trebamo također znati i o zaštiti svetoga Mihaela arkanđela. On se u Svetome pismu po-

javljuje kao poseban zaštitnik Božjega naroda u Starome zavjetu (Dn 12,1) i Novome zavjetu (Otk 12,7). Crkva je uvijek priznavala Mihaelovu ulogu u duhovnoj borbi. Njega se zaziva kao borca protiv đavla i svih pobunjenih anđela. Molitva svetome Mihaelu posebno je moćna kad nam je potrebno izbavljenje od zla. Mnogo je godina ovaj tradicionalni *Zaziv svetom Mihaelu arkanđelu* izgovaran na kraju mise. Jako puno katolika zadržalo je ovu molitvu kao dio svoje uobičajene pobožnosti:

*Sveti Mihaele arkanđele, brani nas u boju;
budi nam zaštitna od pakosti i zasjeda đavlovih.
Ponizno molimo: neka mu zapovijeda Bog, a ti,
kneže nebeske vojske, Sotonu i druge zlobne duhove,
koji na propast duša lutaju svjetom, božanskom snagom odagnaj u pakao. Amen.*

Prebirite u svome srcu

Obratimo na trenutak pozornost na ovo pojavljivanje anđela u Isusovu životu, jer će nam ono pomoći da bolje shvatimo njihovu ulogu – njihovo anđeosko poslanje – u cijelome čovjekovu životu. Kršćanska predaja opisuje anđele čuvare kao moćne prijatelje, od Boga postavljene bok uz bok svakom pojedinom od nas da nas ukorak prate na našem putu. Zbog toga nas on poziva da se sprijateljimo s njima i dopustimo im da nam pomognu...

Moramo se ispuniti hrabrošću, jer milost nas Božja ne će iznevjeriti. Bog će biti na našoj strani i poslat će svoje anđele da nam budu družbenici i razboriti savjetnici na putu, naši suradnici u svim našim pothvatima, kao što psalam govori o njima: “Na rukama će te nositi da se ne spotakneš o kamen.”

Moramo naučiti razgovarati s anđelima. Sad im se obratite... Molite ih da prenesu Gospodinu vašu dobru volju koja je, milošću Božjom, izrasla iz vaše bijede poput ljiljana koji raste iz gnojišta. Sveti anđeli, naši čuvari: “branite nas u borbi da ne propadnemo na Posljednjem sudu.” (*sveti Josemaría Escrivá, Susret s Kristom*) (AAA)

Tekst je izvadak iz knjige
Scotta Hahna »Znakovi života«

KRIŽEVCI: Dan Bl. Ozane u Križevcima

Molitvenim, književnim i glazbenim programom posvećenim Bl. Ozani Kotorskoj, misnim slavljem koje je predvodio provincijal Hrvatske dominikanske provincije dr. Anto Gavrić te predstavljanjem knjige posvećene Bl. Ozani Kotorskoj u križevačkoj župnoj crkvi sv. Ane u nedjelju 25. svibnja 2014. završeni su 6. Dani hrvatskih svetaca i blaženika.

U sklopu 6. Dana hrvatskih svetaca i blaženika što su se održavali od 22. do 25. svibnja 2014. u Križevcima svaki je dan bio poseban, obilježen bogatim programom od strane brojnih gostiju. Prvi dan je bio posvećen bl. Miroslavu Bulešiću i sv. Marku Križevčaninu, drugi sluzi Božjem Anti Tomičiću, treći bl. Alojziju Stepincu, a posljednji Bl. Ozani Kotorskoj, dominikanki, prvoj hrvatskoj blaženici. Upravo stoga Križevce su u nedjelju 25. svibnja zabijelili habitu brojnih sestara i braće bijelog Reda.

Događanja ovoga, posljednjega Dana hrvatskih svetaca i blaženika, moglo se pratiti u crkvi sv. Ane. Dan posvećen Bl. Ozani započeo je molitveno – književno – glazbenim programom posvećenim Bl. Ozani. Pola sata izmjene teksta i pjesme, u izvedbi sestara dominikanki Kongregacije svetih Andjela Čuvara, što ga je pripremila s. Slavka Sente, prisutnima su približili život i važnost ove naše svetice.

Uslijedilo je euharistijsko slavlje kojim je predsjedao dr. fr. Anto Gavrić, provincijal Hrvatske dominikanske provincije, a glazbeno ga animirao zbor dominikanskih bogoslova "Jordan Viculin, OP". Tamo gdje ima ljubavi prema Kristu, tamo križ prestaje biti problem, istakao je Gavrić. Centar života svetaca, pa tako i naše blaženice, uvijek je Kristov križ. Križ kojeg se često bojimo, njima (svetima) je izvor snage, znanja i nade jer oni imaju ono najpotrebniye: vole Krista. I mi smo pozvani ljubiti Krista, prigrliti križ i kao Ozana biti anđeli mira. – zaključio je o. Gavrić.

Nakon euharistijskog slavlja dr. fr. Anto Gavrić, fr. Mirko Irenej Vlk, voditelj dominikanskog laičkog bratstva mladih "Bl. Ozana Kotorska" i Tanja Baran predstavili su knjigu dominikanca Inocenta Taurisana "Blažena Ozana Kotorska – dominikanka (1493. – 1565.)". Ova knjiga, koja pred nas stavlja zanimljiv i privlačan prikaz života Bl. Ozane Kotorske uvodi nas u Ozanin svijet i otkriva ljepotu njezina duhovnog djela. No više od toga pokazuje nam kako i mi u današnjem svijetu možemo živjeti svoj kršćanski poziv po uzoru na Bl. Ozanu, te postati svima koji su u potrebi, ruka pomoći i nositelji Kristova svjetla i mira.

Ovim putem zahvaljujemo našim domaćinima i organizatorima 6. Dana hrvatskih svetaca i blaženika za iznimno lijep dan. Dodatno, za to što su nas lijepo primili te nas nakon jutarnjeg programa u poslijepodnevnim satima upoznali s poviješću i najvrjednijim znamenitostima Križevaca. Svima Vama s kojima smo se susreli, ali i onima koje nismo, na svim našim putima nek nas zagovara Bl. Ozana Kotorska, a svojim blagoslovom nad nama bdiye dobri Bog.

s. Ivana Pavla Novina, OP

Cjelovit tekst o životu B. Ozane, koji su sestre izvele u obliku recitala

BLAŽENA OZANA KOTORSKA, DOMINIKANKA

- EKUMENSKA SVETICA -

Najprije zahvaljujem organizatorima, na čelu s dr. Tanjom Baran, koji svake godine ulažu mnogo truda, a još više ljubavi i želje da naš narod upozna svoje svece i blaženike. Ima ih, Bogu hvala mnogo; neki su već uzdignuti na čast oltara, a neki su na tom putu.

Danas predstavljamo, ili bolje reći, oživljavamo lik naše prve hrvatske blaženice, koja ne prestaje, već punih 449 godina od svoje blažene smrti, odnosno 521 od rođenja, izazivati divljenje i pozornost, pobožnost i poziv na svetost. Svetci katoličke crkve uistinu su ljudi za sva vremena.

Jedan od životopisaca Blažene Ozane, Don Niko Luković, u kratkim crtama ističe koje mjesto bl. Ozana ima među našim hrvatskim svetima. On piše:

„Blažena Ozana ima neku prednost među našim domaćim svetiteljima. Sveti franjevci Kotorani (Adam i dva Marina), razvijali su svoju apostolsku djelatnost izvan Boke; Bl. Gracija svojim svetim životom i radom zadivio je Padovu i Mletke; Sv. Leopold Bogdan Mandić svetački je zračio također u Padovi; časna službenica Božja Ana Marija Marović svojim socijalno-karitativnim radom zadužila je Mletke gdje je svijetlila i primjerom svog svetog života.

Međutim, bl. Ozana je **u Kotoru** razvijala svoj apostolski rad i pokorničkim životom utjecala na svoje sugrađane, i to u jedno sudborno doba za Crkvu i naš narod. Time je ona svojom osobnošću i osebujnošću utkana u prilike Kotora svoga vremena.“ (Usp. N. Luković, nav. dj., str. 100-101)

Ozana, krsnim imenom Kata Kosić, rođena je 25. studenoga 1439. u selu Relezi. Bila je

radosno, ali i znatiželjno dijete svojih roditelja. Rado se družila i igrala sa svojim vršnjakinjama, pomagala svojim roditeljima, ali najviše je bila pastirica i čuvala jedino njihovo bogatstvo: nekoliko ovaca. Uza sve to, uvijek ju je zaokupljala znatiželja: tko je stvorio travu bez koje bi njene ovčice bile gladne. Kako niče cvijeće, različite boje, veličine, mirisa, oblika? S druge strane divila se prostranom stjenovitom kršu. Tko je stvorio to silno kamenje, visoke planine, drveće? A gledajući u nebo, pitala se, kako je moguće da ta velika, užarena kugla, koju zovemo sunce, stoji u zraku, sije svoju toplinu i svjetlost na cijelu zemlju, i nitko se ne boji da će jednoga dana pasti na njih?

Pastirica Kata je zapažala je svaki kamenčić, crvića koji gmiže i mrava koji juri, pticu koja cvrkuće i bezbrižno leti. Toliko čudesnih stvari, na nebu i na zemlji, zaokupljalo je dano-mice njenu djetinju pažnju i maštu.

Dati važnost svakoj travci, svakom cvijetu, oblacima, planinama, mogu samo lijepe duše, pronicavi ljudi. Takva je bila naša Kata Kosić. Upravo to poštovanje prema stvorenome vodilo ju je prema Stvoritelju.

Čim bi došla kući obasipala bi majku s bezbroj novih pitanja o stvarima i pojavama što ih je vidjela. Željela je znati ime Onoga tko je sve tako lijepo stvorio i uredio. Kad joj je majka, na svoj način otkrila da je sve to stvorio dobri Bog, Kata postaje još veći istražitelj i tražitelj tog Boga dobrote i Stvoritelja svega. Želi ga upoznati, želi mu iskazati zahvalnost.

Kad joj je majka još rekla da u Kotoru postoje slike dobrogoga Boga, koje ga prikazuju kao malo dijete i potom Raspeta na križu, Katina je čežnja da sve to vidi, postajala sve veća.

U to vrijeme je bio običaj da mlade djevojke dolaze na službu u ugledne kotorske obitelji. Bili su to, kako reče Maksim Gorki, njihovi ‘univerziteti’. Tako je i Kata, sa četrnaest godina, dobila dopuštenje od svoje majke da i ona može otići u Kotor. Postala je kućna pomoćnica u domu suca i gradskog vijećnika Aleksandra Buće i njegove žene, plemenite Marine (neki kažu Leonore). No, najveći je razlog njezina dolaska u Kotor bio, što će tu moći odlaziti u crkvu, motriti sliku Raspetog Krista izbliza, moliti se i zahvaljivati mu za tako veliku ljubav. U kući plemenite i dobre gospodarice primila je potrebnu vjersku pouku za sakramente svete isповједi, pričesti i potvrde.

Gotovo cijeli dan bio joj je prožet mišlju na Boga. Znala je svaki svoj posao pretvoriti u molitvu. I dok je mela i pospremala kuću, uzdizala je svoju dušu k Bogu, zahvaljivala mu i prikazivala svoj rad za mnoge nakane: za grešnike, za bolesnike, za Svetog Oca, za Crkvu. U kući svojih gospodara, Buća, provela je sedam

godina. Bog je čudesnim putovima vodio ovu izabranicu. Otkrivao joj se u raznim viđenjima; kao maleno dijete i kao Raspeti na križu.

U tom je razdoblju vidno sazrijevala za potpuno predanje u službi Raspete Ljubavi.

Ozana, zatvorena redovnica

Kata je željela Božju ljubav uzvratiti ljubavlju. A vrhunac ljubavi je u sebedarju. Kao što se Bog predao za svijet, za duše, i ona želi zauvijek predati njemu svoj život, svoje mladenačke snove i sposobnosti. U 21. godini života, 1514., postaje redovnica dominikanskoga reda i dobiva ime Ozana. Dozvolom kotorskog biskupa Tripuna Bisantija, dragovoljno je izabrala samoću, zatvorena u jednoj maloj sobici uz crkvu sv. Bartolomeja, u kojoj će proboraviti, s jednim kratkim prekidom, 52 godine. Povukla se u skučeni prostor, ne da bi pobegla od svijeta i svjetskih čari, nego da bi iz izvjesne distance bolje vidjela i razumjela sve patnje i brige cijelog svijeta, osobito svoga naroda kojega je svesrdno ljubila. Na te će nakane danomice uzdizati svoje molitve Bogu i činiti razne pokore.

Tako započinje novo poglavlje njena života u kojem će postati vjerna Kristova suradnica u spašavanju duša.

Pobožnost prema Muci Isusovoj, Blaženoj Djevci Mariji i Dušama u čistilištu

Osobitu je pobožnost gajila prema Muci Gosподnjoj. Otkako je, još kao pastirica ugledala Raspetog Spasitelja, njegov joj je lik trajno lebadio pred očima, sve do smrti. U svakoj se svojoj

potrebi utjecala Spasiteljevim Ranama, gdje je nalazila utjehu za sebe i za druge. Kad je god razmišljala o Muci Gospodnjoj plakala bi od ganuća. Vidjevši kako ljudi teže za ljudskom tătinom, znala bi reći: „Je li moguće da kršćanin još uvijek oholo uzdiže glavu, nakon što je zau stavio svoj pogled na trnjem okrunjenoj Isusovo glavi? Kako se možeš tašto odijevati, umjesto da krepostima uljepšaš dušu koju je Isus svojim modricama i ranama otkupio od vječne smrti?“ (usp. N. I.uković, nav. dj., str. 55).

Jednom su je nagovarali da zbog teške bolesti privremeno prekine post i pokoru, i da se preseli u udobniji stan, dok se ne oporavi. Dok se kolebala da li da prihvati savjet ili ne, duh joj se odjednom zanio i ugledala je Raspetoga koji joj reče: „Pogledaj na moje patnje i lakše ćeš podnosići svoje bolove.“ Nakon tog nadahnuća odbila je sve udobnosti i s najvećom strpljili

vošću prihvatala trpljenje i боли, samo da bude što sličnija Raspetom Isusu na križu. Stoga joj Crkva daje liturgijski naziv „djevica pokornica“ (usp. N. I.uković, nav. dj., str. 56).

Ozana je gajila i veliku pobožnost prema dušama u čistilištu, molila se i žrtvovala za njih. Bog joj je dao milost da je u viđenju vidjela dušu za koju se treba osobito moliti, kao i onu koja je izbavljena iz čistilišta.

Ozana moliteljica i zagovornica

Bog je na čudesan način pokazivao koliko mu je mila ova pokornica koja se odrekla svega, pa i onih prirodnih ljepota kojima se kao dijete divila i koje su je, zapravo, dovele do otajstva trajnog sjedinjenja sa Stvoriteljem svih stvari.

„Došavši iz rodnih Releza u Kotor, sve je poduzela da oživotvori svoj san, da se susretne s Kristom i njegovu sliku utisne u svoj život. Ona je ostvarila svoj san time što je po trostrukim zavjetima postala potpuno Bogu predana redovnica. I Bog je imao o Ozani svoj san: htio ju je vidjeti sveticom. Možemo slobodno reći da je Ozana ispunila i ljudski i Božji san“. (biskup Ratko Perić (1998. u Kotoru).

Premda odvojena od svijeta, miris i dah njene svetosti ubrzo se proširio na grad Kotor i okolicu, te su ljudi svih dobi i staleža, počeli dolaziti k njoj tražiti savjet, preporučivati se u molitve i jednostavno biti u njezinoj blizini. Ri jeći su joj bile poput melema za ranjene duše, savjetovala je ljudi iz seoskog, gradskog, političkog i crkvenog života, male i velike.

Ljudi su joj donosili svoje probleme, duševne i tjelesne боли. Božjom je milošću liječila njihove rane. Tko bi se god približio prozorčiću njene ćelije i razgovarao s njom, vraćao bi se u svakodnevnicu smirene i ohrabrene duše, a mnogi i s čudesnim tjelesnim ozdravljenjima. Mirila je zavađene, zbog čega su je prozvali ‘andeo mira’.

Nekada neuka pastirica, zatim skromna služavka, i napokon redovnica dominikanskoga reda, sada je posjećuju i mole za savjet mletački providuri, kotorski biskupi, teolozi i gradonačelnici. Nijedan se kotorski građanin nije latio nekog važnijeg posla, a da se prije toga nije po

savjetovao s Ozanom. Njena je isposnička čelija bila prava škola mudrosti.

Uistinu su se brojna čudesa događala na njen zagovor. Ali je istodobno poticala sve na molitvu, osobito na pobožnost prema Blaženoj Djevci Mariji. Kad je prijetila najezda Turske vojske pozivala je narod neka svi, koji neće biti pod oružjem, stalno mole krunicu. „Gospa će nas spasiti“ – uvjeravala je. I dogodilo se tako! Grad je bio spašen unatoč turskoj vojnoj prevlasti.

Bila je obdarena mnogim darovima. Među ostalima i **darom proricanja**. Točno je prorekla da će se dogoditi strašan potres, u kojem će u Kotoru biti srušena tri samostana. I sve se to obistinilo 1563. Prorekla je da će se dogoditi pobjeda kršćanske vojske kod Lepanta (1571). Sve su to dokazani povijesni podaci.

Osim svoga materinjeg jezika, govorila je talijanski i latinski, premda nije te jezike posebno učila. Napamet je znala gotovo čitavo Sveti Pismo, a znala je rješavati i teška teološka pitanja.

U samotničkoj su čeliji nastavljena brojna viđenja i milosni zahvati, ali također i mnoga **iskušenja**. Đavao joj se ukazivao na razne načine i htio ju je prevariti. Obasipao ju je pohvalama i odvraćao od pokore i molitve. Božjom je milošću pronikla u njegovo lukavstvo i nije se dala prevariti.

Ljudi su joj, na prozorčić donosili hranu. Ona je za sebe uzimala tek toliko da može preživjeti, a ostalo je dijelila siromasima.

Ekumenska svetica

Ozana je prozvana **ekumenskom** sveticom, apostolom mira i ljubavi. Štovanje blažene Ozane Kotorke uvijek je imalo i posebno ekumeničko značenje. I danas je živa uspomena na tu sveticu ekumenizma, kojoj se jednakole pripadnici i pravoslavne i katoličke vjere. Dok kleče na istoj stepenici pred njezinim sarkofagom i sudjeluju na istom liturgijskom slavlju, međusobna se udaljenost smanjuje.

Gorljivi štovatelj i životopisac naše blaženice, don Niko Luković, podsjeća na događaj koji se zbio 13. rujna 1963. kada su se, uoči drugog zasjedanja Drugoga vatikanskog sabora, sastali u Kotoru pred sarkofagom blažene Ozane „biskupi splitsko-makarski dr. Frane Franić, biskup Springfielda Illinoisa (USA) William A. O’Conner i apostolski administrator kotorske biskupije mons. Gracija Ivanović, da se napoje duhom ekumenizma i u tom su smislu održali govore. Ganutljivo je bilo slušati propovijed američkog biskupa, O’Connera, koji je, na engleskom jeziku, govorio o našoj hrvatskoj blaženici. Misa je bila namijenjena za sjedinjenje Crkava“ (usp. N. Luković, nav. dj., str. 84, 99-100).

U dokumentu proglašenja blaženom piše da je njezino štovanje odobreno gledajući “na naše vrijeme, u kojem se toliko želi sjedinjenje istočnih kršćana s rimskom Crkvom”.

Preminula je, na glasu svetosti, 27. travnja 1565. u 72. godini života i 52. godini stoga pokorničkog života.

Bila je pokopana u zajedničkoj grobnici dominikanskih trećoredica. No, Bog nije dopustio da njeno tijelo trune u zemlji. Nakon nekoliko mjeseci, kad su trebali sahraniti u istu grobnicu još jednu sestru, na svoje veliko čuđenje našli su Ozanino tijelo potpuno svježe, bez trunke raspadanja, a iz groba se širio neobično ugodan miris. Po naredbi biskupa Luke Bisantia izvadili su tijelo iz grobnice i u posebnom ga sanduku smjestili ispod oltara Obraćenja sv. Pavla.

Neposredno nakon Ozanine smrti Sveta je Stolica dopustila da u Kotoru započne proces za njezinu beatifikaciju. Međutim uslijed ratova, požara i drugih nepogoda, mnogi su se spisi o tom procesu izgubili.

Proces za beatifikaciju Ozane Kotorske ponovno je pokrenut 22. srpnja. 1905. zaslugom poznatog dominikanca o. A. M. Miškova, ute-meljitelja Kongregacije sestara dominikanki Svetih Andjela čuvara, u Korčuli.

Papa Pio XI. dopustio je njeno javno štovanje 21. prosinca 1927. Nadamo se da i njeno proglašenje svetom nije daleko, jer Ozana to zaslžuje.

Postupak za proglašenje svetom bl. Ozane Kotorke podržao je i preporučio opći zbor dominikanskoga reda, 1986. u Avili (Španjolska) „budući da je izvrstan primjer u sadašnjem ekumenskom dijalogu“ (Acta capituligeneralis diffinitorum, Romae, 1986, p. 65, n. 103).

Službeni postupak za njezino proglašenje svetom otvoren je prošle godine, 2013. u Kotoru, gdje su, glavni akteri kauze, kotorski biskup Ilija Janjić, provincial dr. Ante Gavrić i tadašnja vrhovna poglavarica s. Dolores Matić, potpisali Dekret za Ozaninu kanonizaciju. Narod je Ozanu smatrao svetom, častio je i zazivao u pomoć odmah nakon njezine smrti, a to je nastavio sve do naših dana. Na njezin se zagovor i danas događaju brojna čudesna tjelesna i duševna ozdravljenja.

Njezino neraspadnuto tijelo, već punih 449 godina, zrači snagom koja sve okuplja i poziva na susret s Bogom i s čovjekom.

Svetost je snaga koja žari, svjetlo koje sja na gori, privlačna sila koja k sebi vuče.

„Štujmo svoje narodne svece. – kaže u Životopisu Bl. Ozane Don Niko Luković. - Svi su sveci, istina, Božji i naši. Ali su sveci domoroci nikli iz naših društvenih okolnosti. Naše su krvi i jezika. Neki su od njih, kao Bl. Ozana,

značajni upravo za naše doba. Ugledajmo se u druge narode, kako se ponose svojim svecima, npr. Francuzi, Talijani i Poljaci. Svaka beatifikacija, svaka kanonizacija njihovih sunarodnjaka njihova je narodna slava. Zašto i mi u blaženoj Ozani i drugim narodnim svecima ne bi gledali svoje osobite zaštitnike pred Bogom?“ (Usp. NikoI.uković, nav. dj., str. 101)

Molitva za proglašenje svetom

Svemogući Bože, tvoja je službenica bl. Ozana Kotorska svojim svetim životom povezivala narode različite vjere i kulture i bila im uzor pravog jedinstva. Molimo te da što prije bude

proglašena svetom kako bi je zajedničkim slavljem zazivali narodi Istoka i Zapada, te u miru i jedinstvu promicali tvoje kraljevstvo na zemlji, kraljevstvo pravde, ljubavi i mira. Po Kristu Gospodinu našemu. Amen.

Molitva bl. Ozani Kotorskoj za posebnu milost
S velikim se pouzdanjem utječem tebi, blažena Ozano, koja si još za života spremno pritekla u pomoć svima koji su se k tebi utjecali. Izmoli mi nebesku pomoć u ovoj mojoj potrebi ... da mogu zajedno s tobom zahvaljivati Bogu i slaviti ga u sve dane svojega života. Po Kristu Gospodinu našemu.

s. Slavka Sente

KOTOR: Dominikanke iz Korčule hodočastile Bl. Ozani

U četvrtak, 1. svibnja 2014., sestre dominikanke iz Korčule hodočastile su Bl. Ozani u Kotor. Na sam njezin blagdan, 27. travnja, bile su zapriječene zbog sudjelovanja u susretu mlađih i ugošćavanja mlađih u svom samostanu. Sestre su najprije posjetile katedralu, a potom ih je u svom biskupskom domu primio biskup mons. Ilija Janjić.

Nakon toga pogledale su nekadašnju crkvu sv. Pavla, uz koju se nalazila sobica Bl. Ozane, djevice i pokornice, a koja je trenutačno u fazi restauriranja. Dva malena prozorčića koja su otvorena prema središtu crkvice gdje se nalazio oltar, ali se ne zna koji bi točno bio od sobice bl. Ozane, svjedoče o žarkoj ljubavi koja se dala zazidati radi Krista i u jedinstvu s njime raditi za spasenje ljudi.

U crkvi sv. Marije, u kojoj se nalazi neraspadnuto tijelo Bl. Ozane, sestre su imale euharistijsko slavlje koje je predslavio biskup mons. Ilija Janjić. Po dolasku u crkvu, prije svete mise, sestre su u tišini iznosile svoje molitve i nakane svojoj blaženoj sestri, ne samo za sebe, nego za cijelu zajednicu, Kongregaciju, za

sve koji su se preporučili i koji su imala povjereni u njihovu radu i apostolatu. Biskup je na početku euharistijskog slavlja podsjetio kako je Bl. Ozana iz svoje sobice gledala na oltar i hraneći se s tog oltara nalazila snagu za svoj život i za predanje Kristu. A u propovijedi je istaknuo da je Bl. Ozana poput izvora kojemu uvijek iznova dolazimo u njemu nalazimo nešto novo, novi poticaj za svoj život, iako nam se sve čini već poznato. Ovaj hodočasnički dan uistinu je duhovno osnažio sve sestre koje su hodočastile Bl. Ozani. (www.dominikanke.org)

Kratki pregled događanja u našim zajednicama kroz protekla tri mjeseca

26. i 27. travnja – U Dubrovniku je održan Susret hrvatske katoličke mladeži, na kojem su sudjelovale i naše sestre sa mladima. U nedjelju, 27. travnja, mladi su bili smješteni po župama dubrovačke biskupije. Naš samostan u Korčuli ugostio je 32 mladih.

27. travnja – U Zagrebu je svečano proslavljen blagdan Bl. Ozane, kojemu je prethodilo trodnevnlje. Prvi dan je misno slavlje predvodio o. Marijan Biškup, drugi dan Don Stjepan Bolković, a treći, završni dan, o. Slavko Slišković, prior.

27. travnja do 3. svibnja – Održane su duhovne vježbe u Zagrebu koje je vodio o. Damjan Kružičević, benediktinac.

1. svibnja – Sestre iz Korčule hodočastile su bl. Ozani u Kotor. Euharistijsko slavlje predslavio je kotorski biskup mons Ilija Janjić.

3. svibnja – Održano je hodočašće kruničara u Mariju Bistrigu koje predvode dominikanci, a pridružile su se i sestre dominikanke.

7. do 10. svibnja – Održan je seminar za kućne poglavarice i sestre u Buškom Blatu. Od naših sestara sudjelovale su: s. Estera, s. Regina, s. Aurelija i s. Blaženka.

9. svibnja – U Splitu na Škrpama predstavljen je CD zbora župe Gospe Fatimske kojega vodi s. Pavla, a koji je nedavno snimljen.

16. i 17. svibnja – Održan je susret za sestre juniorke u Lužnici. Tema susreta bila je: Novost Evanđelja u redovništvu i u svijetu, a predava-

nja je održao p. Zvonko Šeremet. Na susretu su sudjelovale naše tri sestre juniorke: s. Suzana, s. Marija Magdalena i s. Josipa.

25. svibnja – U sklopu Dana hrvatskih svetaca i blaženika u Križevcima obilježen je i dan bl. Ozane na kojem su sudjelovale sestre i braća dominikanci svojom nazočnošću i prigodnim programom.

26. i 27. svibnja – Na temu "Kako psihologija/psihoterapija danas može pomoći posvećenim osobama u procesu sazrijevanja do punine ljudske i duhovne zrelosti" održano je 26. i 27. svibnja u duhovnom-obrazovnom centru "Marijin dvor" u Lužnici 43. vijećanje redovničkih odgojiteljica i odgojitelja. Predavač je bio otac Amadeo Cencini, iz Italije. Na susretu su sudjelovale s. Goreti i s. Antonija.

4. lipnja – Kandidatica Mirna Bosnić napustila je našu zajednicu.

8. lipnja – U samostanu bl. Hozane u Zagrebu pročitani su dekreti novom vodstvu u zajednici.

14. lipnja. – U Šibeniku su pročitani dekreti novom vodstvu zajednice.

29. lipnja – 5.07. Održane su druge duhovne vježbe u samostanu bl. Hozane u Zagrebu. Voditelj je bio fr. Petar Galić, OP.

4. srpnja – s. Ana Begić obranila je doktorski rad na Teološkom fakultetu u Zagrebu na temu: Andrija Živković: moralni teolog u kontekstu svoga vremena

14. srpnja – S. Marija Magdalena Ilić obranila je diplomski rad na Filozofskom fakultetu u Splitu, odsjek za predškolski odgoj.

16. srpnja – Preminula u šibenskoj bolnici s. Klaudija Slavodić

21. srpnja - Preminula u šibenskoj bolnici s. Ivana Perkov

Aktivnosti časne majke i vrh. Vijeća

10. do 17. svibnja – Č. majka je boravila u Splitu i obavila kanonsku vizitaciju u sve tri naše zajednice.

19. svibnja – je posjetila sestre u Šibeniku.

21. do 24. svibnja – je posjetila sestre u Subotici i obavila vizitaciju.

27. svibnja - imala je vizitaciju u zajednici sestara u Kontakovoj, u Zagrebu.

31. svibnja – Sjednica vrhovnog vijeća održana je u samostanu bl. Hozane u Zagrebu.

Imenovanja

S. Marina Pavlović imenovana je za prioru samostana bl. Hozane u Zagrebu, s. Vladimira Antolić za potprioru, s. Emilija Ajdučić za ekonomu, s. Slavka Sente i s. Ivanka Osredrek za kućne savjetnice.

S. Jaka Vuco imenovana je za prioru samostana Gospe od Ružarija u Šibeniku, s. Lina Jukić za potprioru, s. Trpimira Barišić za ekonomu, s. Ljubomira Sučić za kućnu savjetnicu.

NAJAVE

28. rujna 2014.

Doživotni zavjeti s. Marije Magdalene Ilić u njenoj rodnoj župi sv. Ivana Nepomuka u Stupniku.

2. listopada 2014.

Redovničko oblačenje postulantice Romane Puškarić i Jane Dražić u Korčuli.

Premještaji

S. Emilija Ajdučić premještena je iz samostana sv. Andjela čuvara u Korčuli u samostan bl. Hozane u Zagrebu.

S. Veronika Petrović premještena je iz samostana bl. Hozane u Zagrebu u samostan sv. Andjela čuvara u Korčulu.

Ispiti

S. Ana Begić obranila je doktorski rad na temu: Andrija Živković: moralni teolog u kontekstu svoga vremena.

S. Marija Magdalena Ilić obranila je diplomski rad na temu: Specifičnost rada sa slabovidnom djecom u dječjem vrtiću.

S. Josipa Otahal uspješno je završila drugu godinu katehetskog studija na KBF u Splitu.

Kandidatica Romana Puškarić uspješno je položila ispite iz prve godine na KBF-u u Zagrebu. Sestre koje pohađaju Teologiju posvećenog života također su uspješno polagale ispite. Svima iskrrene čestitke na postignutom uspjehu i plodan rad sa stečenim znanjem!

2. listopada 2014. – Proslava obljetnica zavjeta u Korčuli. Obljetnice ove godine obilježavaju:

70 s. Klaudija Slavodić

60 s. Hijacinta Bačić
s. Rafaela Brajičić

50 s. Miroslava Jajčević
s. Ivica Jolić
s. Marcela Primorac
s. Tadeja Bošnjak
s. Edita Rogina
s. Pavla Negovec

25 s. Jaka Vuco

DUHOVNE VJEŽBE U KORČULI

Duhovne vježbe održat će se od 31. kolovoza (ujutro) do 5. rujna (navečer).
Voditelj p. Niko Bilić, DI.

s. Blaženka Rudić

Sabrala, prevela i priredila s. Slavka Sente

PROSLAVLJEN BLAGDAN SV. KATARINE SIJENSKE U SPLITU, na Škrapama

Blagdan sv. Katarine Sijenske, dominikanske trećoredice, crkvene naučiteljice, suzaštitnice Europe, svečano je proslavljen na splitskim Škrapama, gdje sestre dominikanke imaju samostan posvećen upravo ovoj svetici.

Samom blagdanu svete Katarine prethodila je trodnevница sa pjevanim Večernjom i sv. Misom, koju su predvodili župnik don Mijo i kapelan župe Prečistog Srca Marijina – Gospe Fatimske, don Vinko. Kroz trodnevnicu posebno se molilo da primjer i zagovor sv. Katarine Sijenske potakne nova duhovna zvanja koja bi se ostvarila u Kongregaciji sv. Andjela Čuvara sestara dominikanki.

Svečanu svetu misu na sam blagdan sv. Katarine Sijenske predvodio je Don Boris Vidović, rektor Centralnog bogoslovnog sjemeništa u

Splitu, uz prisustvo župnik Don Mije, kapelana Don Vinka i đakona Don Ivana. Na misi je sudjelovalo i desetak bogoslova iz splitske bogoslovije, te više sestara dominikanki koje djeluju u sestarskom samostanu svetog Martina (kod Zlatnih vrata) i u samostanu braće dominikanci u Splitu. Svetu misu pjevanjem je uzveličao mješoviti zbor župe Prečistog Srca Marijina – Gospe Fatimske pod vodstvom s. Pavle Negovec, petarm

U SPLITU PREDSTAVLJEN NOSAČ ZVUKA IDI, JAVI MOJOJ BRAĆI

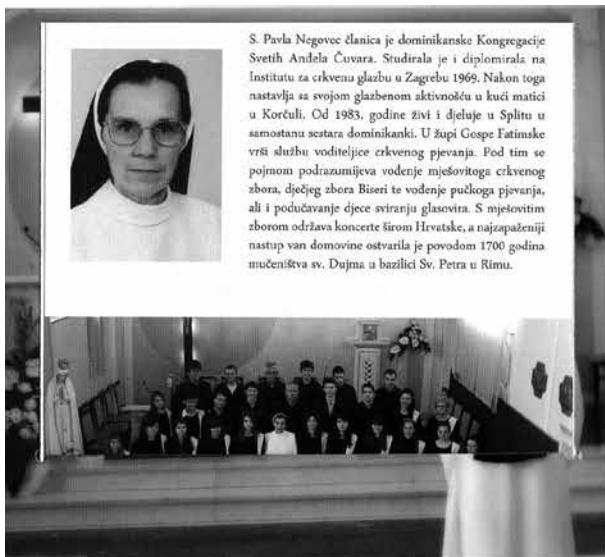
U okviru proslave sv. Katarine Sijenske, zaštitnice samostana sestara dominikanki u Splitu, na Škrapama, upriličena je, u petak 9. svibnja 2014., promocija nosača zvuka Idi javi mojoj braći, što ga je priredila s. Pavla Negovec sa svojim mješovitim crkvenim zborom župe Prečistog Srca Marijina. Bila je to prigoda kada su, pred prepunom crkvicom ljubitelja lijepog pjevanja, čista grla zanosnih mladih pjevača još jednom pokazala svoje pjevačko umijeće. Zbor je izveo iz repertoara nekoliko pjesama koje su snimljene na spomenutom nosaču zvuka. Opširniji prikaz CD dala je s. Slavka Sente koja je za tu prigodu došla iz Zagreba. Ovo su glavne misli iz njezina izlaganja:

Predstavljanje CD-a – *Idi, javi mojoj braći* – Mješovitog zbora župe Prečistoga Srca Marijina

Svako umjetničko djelo, a glazbeno na poseban način, pripada domeni slobodnog doživljavanja njegovih dubina, visina i širina. Zato nije lako izricati osobni sud o bilo kojoj skladbi jer je svatko doživljava na svoj način. Ipak, unatoč svemu pripala mi je čast predstaviti ovaj prvi-

nac – nosač zvuka s. Pavle, odnosno mješovitog crkvenog zbora župe Prečistog Srca Marijina, zvan *Idi, javi mojoj braći*.

Ne mogu ništa ljepše niti novije reći u ovom predstavljanju CD, nego što piše u knjižici otisnutoj uz CD, u kratkoj biografiji mješovitog zbora

S. Pavla Negovec članica je dominikanske Kongregacije Svetih Andela Ćuvara. Studirala je i diplomirala na Institutu za crkvenu glazbu u Zagrebu 1969. Nakon toga nastavlja sa svojom glazbenom aktivnošću u kući matice u Korčuli. Od 1983. godine živi i djeluje u Splitu u samostanu sestara dominikanki. U Župi Gospe Fatimskoje vrši službu voditeljice crkvenog pjevanja. Pod tim se pojmom podrazumijeva vođenje mješovitoga crkvenog zabora, dječjeg zbor Bišeri te vođenje pukog pjevanja, ali i počučavanje djece sviranju glasovira. S mješovitim zborom održava koncerte široko Hrvatske, a najzapaženiji nastup van domovine ostvarila je povodom 1700 godina mučeništva sv. Dujma u bazilici Sv. Petra u Rimu.

župe Prečistog Srca Marijina. Citiram samo prvi dio biografije: „Kroz proteklih četrdeset i pet godina mala je skupina zaljubljenika u crkveno pjevanje pod vodstvom redovnica izrasla u solidan mješoviti zbor sastavljen pretežno od srednjoškolaca i studenata, ali i pjevača koji mu svoju vjernost iskazuju više desetljeća. Nije lako nabrajati sve oblike i vrste zajedničkog druženja, ali je bitno napomenuti da je dobro slaganje pojedinaca u ovoj šarolikoj grupi jedna od najvažnijih formula za uspjeh i dobro funkcioniranje cjeline. Zbor izvodi jednoglasne, višeglasne, koralne mise i skladbe na hrvatskom, latinskom i staroslavenskom jeziku domaćih i stranih autora, a uz neizostavnu pomoć i podršku sestara dominikanki ostvarena su brojna putovanja u druge krajeve domovine i u inozemstvo.“ Jedan od nezaboravnih nastupa bio je svakako onaj, u zajedništvu s drugim zborovima (2.100 pjevača), na svetoj misi koju je, (4. listopada 1998.) predvodio, sada, sv. Ivan Pavao II. na splitskom Žnjanu, a isto tako i onaj nastup u Rimu (1. listopada 2004.), povodom 1.700. obljetnice mučeništva sv. Dujma.

Ovaj nosač zvuka sadrži samo mali dio bogatog repertoara njihovih izvedbi, bilo a capella ili uz pratnju orgulja.

Glazbeni producent i snimatelj ovog CD-a, bio je g. Tomo Unušić, a izvršni producent je bila s. Pavla Negovec, Izdavač: Vallum. Mnoge pak tehničke stvari oko izdavanja dijelio je sa s. Pavlom g. Jurica Bošković. Grafičku pripremu

na koricama izradio je Želimir Panić, a fotografije je izradio Hrvoje Jukica.

U omotnici nosača zvuka nalazimo malu knjižicu. U njoj su, uz već citiranu biografiju zabora, i neke fotografije. Između ostaloga, vidi-mo fotografiju mješovitog zabora koji je snimio ovaj CD. To su, kao što vidimo, isključivo mlađi pjevači. Mislim da to ovaj nosač zvuka čini još zanimljivijim i privlačnijim: pa je li moguće da današnji mlađi mogu pjevati klasičnu, liturgisku glazbu?! I to još pod strogom, ali sigurnom dirigentskom palicom s. Pavle? Da, moguće je, tome su članovi ovoga zabora svjedoci.

No, ne zadržiže nas samo brojnost mlađih pjevača, nego nadasve njihova nadarenost; usvojili su izvrsno tehniku disanja, dinamičku i ritmičku vještinu. Jednostavno plijene našu pozornost, izazivaju divljenje. Sve je to trebalo vježbat, dakle, odvajati mnogo vremena za probe.

U knjižici su tiskani i tekstovi pjesama koje su snimljene na ovom CD-u, pri čemu nam je odmah jasno i o kojem se skladatelju radi. Izbor pjesama je šarolik i s obzirom na tekstove i s obzirom na skladatelje. Već je na prvi pogled jasno da im je omiljeni skladatelj maestro Šime Marović, jer su od ukupnog broja snimljenih skladbi izabrali čak tri njegove.

Sadržaj pjesama je zanimljiv i raznolik: slave i zahvaljuju Gospodinu, pjevaju Gospu, svetom Dominiku, Anđelu Ćuvaru. Zanosna skladba maestra Šime Marovića, *Bogu, redu i*

narodu, obznanjuje kome sestre dominikanke služe za koga žive.

Inače, na ovom su CD-u snimljene zborske, liturgijske i izvanliturgijske pjesme domaćih i inozemnih skladatelja. Ukupno ih je 13. Možda će se neki pitati: zašto samo 13? Ali oni koji su već snimali slične stvari, koji su morali, kao i ovaj zbor, bezbroj puta ponavljati i dotjerivati frazu po frazu, riječ po riječ, pa melodiju, ritam, dinamiku, reći će: pa kako su mogli tako puno snimiti! No, ja vjerujem da je za zbor Prečistog Srca Marijina, sa s. Pavlom na čelu, to tek početak.

Teško bi bilo izdvojiti iz ovog CD neku pjesmu kao posebnu. Svaka je za sebe posebna, zahtjevna, rječita, bilo tekstom bilo melodijom, bilo ritmom.

Prvu pjesmu, *Jubilate Deo*, Wofganga Amadeusa Mozarta, pjeva mješoviti zbor a capella.

Drugu skladbu, *Hvala Kristu*, koju je skladala splitska glazbenica Meri Cetinić, pjeva mješoviti zbor uz pratnju orgulja.

Treća, *Kuća moja*, aludira na biblijski tekst *Kuća moja, odnosno, dom moj zvat će se dom molitve* (Iz 56,7). Skladbu je napisao prof. dr. o. Jordan Kuničić, dominikanac, inače, čuveni teolog, dugogodišnji profesor i dekan na KBF-u u Zagrebu i ujedno voditelj crkvenog zbara u župi Kraljice svete Krunice u Zagrebu, sve do svoje nagle smrti.

Četvrta točka, višeglasni je motet, *Laudate Dominum - hvalite Gospodina*, skladao je Adalbert Marković.

Peta, vrlo lijepa skladba *Divnoj dakle*, od Ivana Ocvirka (rođ 1882.), polifonog je stila.

Šesta točka, uz pratnju orgulja, polifona je skladba Šime Marovića: *Dobar je Gospodin*. Skladno se isprepliću solističke dionice, na tekst 23. psalma, *Gospodin je Pastir moj*.

Sedma točka, a capella, je poznati motet *Molitva*, skladatelja Franje Dugana.

Osma točka je *Zdravo o moj Anđele*, od Albe Vidakovića, za troglasni ženski zbor.

Hvalevrijedno je što je zbor, u svoj repertoar uvrstio i ovog najpoznatijeg hrvatskog skladatelja, čiju stotu obljetnicu rođenja slavimo ove godine (2014), a također i 50. obljetnicu njegove smrti. Sigurno vam je poznato da je Albe začetnik i osnivatelj Instituta za crkvenu glazbu, čime je želio dati liturgijskoj glazbi ono mjesto koje joj pripada. Naime, da bi liturgijska glazba što bolje odgovarala svetosti liturgijskog čina, moraju je voditi i promicati stručne osobe. Jedna od njih je i s. Pavla koja je diplomirala upravo na spomenutom Institutu *Albe Vidaković*.

Deveta točka je *Zdrava Devica*, popjevka iz Cithare octochordae, a u obradi još jednog plodnog crkvenog skladatelja, Mate Lešćana. On je imao za svaku skladbu mnoštvo ideja, sve ih je želio pretočiti u note. Zato su i nastale brojne varijacije na istu temu. Jedna od njih je i *Zdrava Devica*.

Deseta točka je *Gospod Bog je Pastir moj*, za solistu, od češkog skladatelja, Antonina Dvoračka. Pjeva prof. Antonio Brajković.

Jedanaesta točka je pjesma sv. Ocu Dominiku, *Veliki Oče*, nepoznatog autora, a orguljsku je pratnju napisao Blaženko Juračić. Pjeva dvoglasni muški zbor, uz pratnju orgulja.

Dvanaesta točka *Bogu, redu narodu*, polifona je skladba, uz orguljsku pratnju, a skladao ju je maestro Šime Marović, povodom 100. obljetnice Kongregacije svetih anđela čuvara sestara dominikanki.

Trinaesta, posljednja točka na ovom CD *Victoria Sanctorum*, polifona je skladba maestra Šime Marovića, za mješoviti zbor. Zanimljiva je, u ovoj skladbi, izmjena latinskog i hrvatskog jezika. Tekst pjesme glasi: *Victoria sanctorum, Oče naš dobri, pobjeda svetih, u križu je spas*. Te se fraze naizmjenično ponavljaju po glasovima.

Sve skladbe koje su na ovom CD uz pratnju orgulja, prati na orguljama orguljaš Don Ivan Urlić, nekada kapelan u ovoj župi, a sada uskoro diplomant na Institutu za crkvenu glazbu, u Zagrebu.

Kome zahvaliti?

Želim još izreći zahvalnost s. Pavli koja je imala hrabrosti krenuti u ovu avanturu snimanja pjesama. To je izazov za svakoga zborovođu, ali kad

se krene u snimanje, mnogi odustanu, toliko je to težak i zahtjevan posao. S. Pavla se nije dala pokolebiti. Inače se kaže, što nije zapisano, kao da se nije niti dogodilo. Međutim, glazba se ne može zapisivati riječima. Ona svoj trag ostavlja u tonovima, melodiji, ritmu, odnosno u vokalnoj ili instrumentalnoj tehniци ili snimci. /Ona je pokret, događa se u vremenu. Ovaj tren je čujete, ne možete je čak niti vidjeti. Njen, dakle, slušni dojam ostaje u našoj svijesti zapisan, ili bolje reći, zapamćen./

Zato lijepo, skladne melodije želimo slušati i više puta, želimo da budu trajno prisutne, osobito one koje u nama pobuđuju osjećaje zadovoljstva, mira, ljepote.

Mislim da su skladbe, snimljene na ovom CD, na tom putu. Istinski ljubitelji umjetnosti, osobito glazbe, rado i često priušte sebi trenutke slušanja. S ovim smo CD-om dobili novu priliku za uživanje u slušanju glazbe.

Međutim, s. Pavla ne bi mogla snimiti ovaj CD, da nije imala divnih suradnika, nama znanih ili neznanih. Među njima su i njezine susestre koje su strpljivo slušale vježbanje pjevanja, i predano radile i molile kako bi s. Pavla mogla uspjeti. Mislim da se one neće ljutiti ako ipak među njima izdvojim s. Fidelis. Ona je, naime, bila s. Pavli i rame za plakanje i logistika i pomoć u svakom pogledu. Zatim, tu je izvrsna suradnja sa župnikom, don Mijom Grozdanićem. S njegovom se podrškom i blagoslovom ovaj župni zbor mogao okupljati i vježbati, nastupati i snimati. U župi se, naime, ništa ne događa bez blagoslova župnika.

I što još reći nego poželjeti zboru i zborovoditeljici obilje Božjeg blagoslova u radu, puno nastupa u kojima će njegovati staru i tražiti novu ljepotu u glazbi, domoljubnoj, liturgijskoj, pučkoj i umjetničkoj. Nadasve im želimo još puno ovakvih zanosnih, mladih duša – pjevača, koji će slaviti Gospodina pjesmom i molitvom, odnosno molitvom izraženoj u pjesmi.

s. Slavka Sente

Završno slovo vrhovne poglavarice, s. Katarine Maglica na promociji CD-a

Negdje sam pročitala misao: *Pjesma znači život, premda život nije uvijek pjesma.* Čovjek pjeva cijelim bićem, pjeva s osjećajem radosti, ili uopće ne pjeva. Pjesma pobožnog sadržaja je molitva, proživljena molitva, molitva natopljena dušom i srcem pjevača. Traži svoj odjek u slušatelju, traži njegovu otvorenost i prijemljivost. U protivnom, slušatelj se pretvara u kritičara s negativnim konotacijama. Čudesno nadopunjavanje pjevača i slušatelja oplemenjuje jedne i druge. Stvara se oduševljenje koje se osjeća u prostoru, sakralnom ili profanom, lebdi u zraku, dovodi ljude do potpunog doživljaja onoga što pjesma sugerira i želi postići.

Liturgija je rođena iz pjesme. Osjećaj za pjesmu prepostavlja i odgoj u tom pogledu, ali još više ljubav. Psalmi obiluju citatima/ versima o pjesmi i hvali:

*Božje ču ime hvaliti popijevkom.
Hvalit ču ga zahvalnicom*“ (Ps 68,31).
*U usta mi stavi pjesmu novu,
Slavopoj Bogu našemu*“ (Ps 39,4).

Starozavjetni pobožnici su molili pjevajući. Isus je na posljednjoj večeri također molio pjevajući. Matej je zapisao: „*Otpjevavši hvalospjeve,*

zaputiše se prema Maslinskoj gori.“ (Mt 26,30). Hvale i zahvaljivanja Bogu, ljudi su uvijek pretvarali u hvalospjeve, što nam i sama riječ govori: hvalu pjevati.

Vlastiti osjećaji, radost i ljubav, najuspješnije se izražavaju pjesmom, koja dira sve koji u njoj sudjeluju.

Vama, članovima župskog zbora Gospe Fatimske i vašoj voditeljici sestri Pavli, idu sve moje čestitke. Divim se vašoj brojnosti, vašoj mladosti, vašoj energiji. Uvijek sam iznova ugodno zatečena energijom koju posjedujete, kojom osvajate, kojom u meni samoj i u drugima pokrećete nove svjetove, novu snagu, novu puninu osjećaja.

Rezultati vaše upornosti, vaše revnosti i ljubavi vidljivi su na župskim misama, na koncertima, u druženjima. I ovaj CD je posljedica vaše suradnje, vaše međusobne povezanosti, vaše privrženosti Crkvi, župi, sestrama.

Spremni ste uvijek doći, pomoći, pjevati, pjesmom uljepšati žrtvu svete mise, vjenčanja, oproštaje s dragim vam pokojnicima. Pjesmom se borite za ugled svoje župe, pokazujete privrženost sestrama i župniku. Posjedujete neuobičajenu snagu koja sigurno ne počiva samo na ljudskim kvalitetama, životnost koja na zagovaran način obnavlja i pomlađuje zbor. Život u vama i iz vas buja, život prenosite i na druge.

Znam da ste svi, baš svi, vi mlađi i vi malo stariji, vi ljudi od obitelji i vi studenti, spremni žrtvovati svoje slobodno, i ono malo manje slobodno vrijeme, za vježbanje pjevanja, za nastupe i za druženja. Samo ljubav može biti razlog tome, samo ljubav osnažuje volju, pročišćava nakanu, pronalazi načine.

I ovi vaši nosači zvuka bit će sredstvo nove evangelizacije koji će ući u mnoge domove i nenametljivo ali uvjerljivo progovoriti o Bogu i njegovoj ljubavi prema čovjeku. Mnogi će se po njima susresti s molitvom koja se kroz pjesmu izljeva, i dotaknut će dubine brojnih ljudi.

Još jednom vam hvala za dar CD-a, za svu pozitivnu snagu kojom žarite, za radost što vas

je Bog obdario darom glazbenosti i darom jednih drugima. Vi ste bogatstvo ove župe, sila poveznica, glasni molitveni izričaj i akteri slavljenja svih svetih događanja.

Nemojte posustati, nemojte zaboraviti čiji ste glasnici, u čije ime nastupate i kakve poruke prenosite.

s. Katarina Maglica, OP

Dragi moji,

Budući da ste zbor koji njeguje svetu glazbu kako bi proslavili Gospodina svojim glasom i srcem, a niste zbor koji to čini radi interesa i vlastite promocije, večeras neka vas isti osjećaj i zanos prate, kako biste dali slavu Onome kojemu jedinom pripada čast i slava!

Žao mi je što nisam u mogućnosti biti fizički s vama, ali jesam zato u duhu. Riječima sv. Augustina vam naprijed čestitam i za vas molim: „Pjeva Bogu onaj tko živi za Boga; pjeva psalme Njegovu imenu onaj tko radi za Njegovu slavu. Tako pjevajući i radeći pripravljate put Kristu!“

Vaš don Ivan Urlić

Ps. Draga s. Pavla, glazba izražava najveća otajstva vjere, a ovo cvijeće moju zahvalnost i čestitke.

DUHOVNE VJEŽBE U ZAGREBU

U nedjelju, 27. travnja, na blagdan bl. Ozane, u zagrebačkom Trnju, u samostanu Bl. Ozane, započele su duhovne vježbe, koje je sestrama dominikankama predvodio brat Damjan Kružičević, benediktinac.

Brat Damjan je budno, nemetljivo i pažljivo osluškivao puls zajednice, koji je uz poticaje Božjega Duha u njemu i crkvene dokumente o posvećenom životu, bio smjerokaz i graditelj sadržaja njegovih nagovora.

U neposrednom razgovoru s bratom Damjanom, sestre su imale prigodu upoznati se s nadasve zanimljivim životom i radom njegove redovničke zajednice iz samostana Sv. Kuzme i Damjana na brdu Čokovac kod Tkona na otoku Pašmanu.

Slijedi odjek konferencija brata Damjana, u kratkim poticajnim crticama.

Ako nemamo ljubavi, ne smijemo dirati rane svoje sestre, svoga brata, svoje zajednice
jer samo ljubav pomaže i preobražava... bez ljubavi nismo dostojni ničijih rana.

Rane naših bližnjih su rane našeg Spasitelja.

Rane su poziv i izazov za susret s Kristom.

Potrebna nam je hrabrost za slušati, osjećati, šutjeti, voljeti i prihvaćati.

Tek s tom hrabrošću bit ćemo spremni za susret sa svojim bližnjim.

To je susret u kojem će se dogoditi dodir kojim se prenosi vjera.

Za širenje vjere potreban je dodir, baš kao što se i svijetlo uskrsne svijeće širi dodjom svijeća.

Propovijedajmo Evandelje, a riječi pri tome koristimo samo ako baš moramo.

Vec sam zajednički život jest naš apostolat i on doprinosi djelu evangelizacije,
jer najizvrsniji znak što ga je Gospodin ostavio jest zajednički život.

Među nam ima mnogi šutnje, ali najmanje one plodne. Plodna šutnja nije gluha, nije slijepa, nije nijema. Bijeg od drugih je bolest današnjice. Bližnji bi nam trebao biti prilika da sretнемo Boga, a ne prijetnja i neprilika. U drugima trebamo prepoznavati skrivene crte Božjeg lica.

Nužno je povremeno povlačenje od svijeta. Potrebno nam je vrijeme bogate punine s Bogom i zajednicom, a ne vrijeme bremenite praznine koje provodimo sami sa sobom, u bijegu od Boga i ljudi. Zahtjev ljubavi u nama je biti u tišini, povučenosti i molitvi s Bogom. Povlačenje od svijeta ne znači prekinuti istinske odnose s drugima. Povlačenje kod Isusovih nogu izoštrava vid za istinu naše stvarnosti i stvarnosti drugih. Tako će se obnoviti naš apostolat i mi. Bez molitve apostolat i poslanje propada i postaje sajam taštine, oholosti i sebeljublja, svoje slave.

Prije susreta s drugima treba se susresti s Bogom
jer tek tada će susret s drugima biti raz-govor, a ne o-govor.

Bog nas je stavio baš u onaku zajednicu kakva je najpovoljnija da (Bog) izvuče najbolje od nas. Preduvjet našeg sinovstva, sinovskog života je istinsko življjenje sakramenta bratskog i sestrinskog života.

Svoju vjeru hranimo zajedništvom.

Zajednica je sveti prostor našeg sazrijevanja.

U zajedništvu je polog jedinstva u kojem imamo jedno srce i jednu dušu – onu Isusovu.

U trenutku krize, teškoće i sumnje treba prionuti pravilu života, a to je uzak i trnovit put.

Do neba ne vode autoceste i piste. Zajednica je naš poligon na kojem se učimo apostolskom životu.

U zajedništvu treba tražiti okrepu, odmor, hrabrost i snagu.

Skriveni smo u otajstvu naših zajednica i ako će svaka od nas svijetliti kao mali lumin,
naša će zajednica biti svjetlo svijeta. Trebamo moliti za božansko svjetlo u nama.
Najbolji lumin je svakodnevna Božja riječ, koja je besplatna i neiscrpna elektrana svijetla
za naš ljudski, kršćanski i redovnički život.

Bog voli početnike – preporodimo se! Bog nas zove na preporođenje,
da postanemo kao djeca koja žele učiti, slušati, imati djetinju otvorenost,
povjerenje i spremnost za primati. Mi u samostanu često nemamo djetinju vjeru,
predanje i hrabrost, već postajemo djetinjasti.

Komotnost je neprijatelj duhovnog života.
U komotnosti nema žrtve, a bez žrtve nema soli – bljutavi smo.
Žrtva oduševljava! Minute koje živimo samo za sebe, izgubljeno su vrijeme.

U malim stvarima potrebna je velika ljubav!

Hoće li u našem srcu biti mir ili nemir ne ovisi o bratu/sestri već o nama – razrješavamo li mi
čvorove ili ih petljamo i stežemo. Kada su u zajednici zavezani čvorovi, krv - život ne može kolati.
Ljubav vidi različitost, a različitost je istinsko bogatstvo. Ljubav je jedina stvarnost koja se umnaža
dijeleći.

U samostanu smo da služimo svijetu, a ne da skupljamo njegove simpatije. Pozvano smo preobražavati svijet, pa i onda kada svijet ulazi u samostane. Milost je Isusova snaga, ljubav i riječ u nama
pokojoj preobražavamo svijet.

Bog nam ostavlja slobodu hoćemo li žrtvovati sebe ili druge. U samostan smo došli žrtvovati sebe.
Cijena ljubavi je trpljenje i križ koji boli ali otkupljuje. Bol nije sama po sebi ni dobro ni zlo,
a na nama je da u našoj slobodi odlučimo hoće li nas ta bol iz-obličiti ili su-obličiti Kristu.
Križ Isusa Krista je dioptrija stvarnosti. Kroz križ sve što je nejasno postaje jasno.

Više od pola života letimo na krilima sjećanja ili mašte,
zaboravljamo živjeti SADA u istinskom zajedništvu s Bogom.

Cijela liturgija Crkve mogla bi se sažeti u pet riječi –
HVALA, MOLIM, IZVOLI, OPROSTI, SESTRA/BRAT.
Kada bi izgorile sve knjige, časoslovi i misali, ostalo bi nam
HVALA, MOLIM, IZVOLI, OPROSTI, SESTRA/BRAT.

Mjerilo našeg redovničkog života jest vjernost molitvi ili njezino zapuštanje.
Moja soba je moja sloboda! NE! To je zatvor u kojem redovnik trune.

Zavjeti su prigoda za ljubav i potrebni su kako bi se mogao živjeti zavjet zajedništva.
Slušanje oslobođa – Isusu Krist iz onoga što prepati, naviknu slušati i,
postigavši savršenstvo, posta svima koji ga slušaju začetnik vječnoga spasenja.
Siromaštvo obogaćuje – Bog Otac želi da budemo baštinici Njegovog bogatstva.
Čistoća oplođuje – Duh Sveti obnavlja čovjeka. Presveto Trojstvo je dijalog ljubavi!
Svatko od nas je otisak, trag božanske ljubavi, a trag će biti onoliko čitljiv
koliko je jaka naša ljubav.

Blažena Djevica Marija je uzor našeg redovničkog življenja i ne možemo živjeti radost evanđeoskog zajedništva bez Njezine pomoći, stoga je završetak duhovnih vježbi sveča-

no obilježen u subotu, 3. svibnja u hrvatskom nacionalnom svetištu Majke Božje Bistričke, a u sklopu šestog obnovljenoga dominikanskog kruničarskog hodočašća.

s. Mirjam Peričić, OP

❖ Na početku prvih duhovnih vježbi s. Katarina Maglica - vrh. poglavica, uputila je sestrama poruku sljedećeg sadržaja:

Drage moje sestre,

Ovih dana mi se nametnula jedna misao, koju sam davno pročitala: *Ne trati život tražeći idealnu vezu, već svoju vezu približi idealu.*

Ja bih, sestre, s vama, koje ste se sakupile da obavite svoje godišnje duhovne vježbe, glasno razmislila o sličnoj tvrdnji: *Ne trati, sestro, život tražeći idealnu zajednicu, već zajednicu u kojoj živiš učini idealnom zajednicom!*

Najčešće svijetom hodam s ispruženim prstom prema drugome. Čini mi se da sam opravданa i mirna kad pronađem u nekome drugome krivca za sve što mene muči i smeta. Moj ispruženi prst pokazuje tko je kriv za napetost u zajednici, za nestrpljivost koja se očituje kod zajedničkog stola ili u rekreaciji, za neuspješan raspored obaveza i dužnosti, za moju iscrpljenost, za nesklad kod zajedničke molitve. Obično znam tko je kriv što nemamo zvanja ili za to što imamo previše obaveza. Sve je to ONA, ta neka druga kriva. Tako razmišljam ja, tako razmišlaš ti ispred mene, i vi oko mene. Ipak neki crv sumnje ruje u meni. Nisam mirna, nisam opuštena, nisam radosna.

Duhovne vježbe su idealno vrijeme da taj naš odvažni i odlučni prst okrenemo prema sebi. Neka Duh progovori u tihim trenucima molitve ili plodnoj šutnji, neka progovori riječima voditelja duhovnih vježbi ili za vrijeme klanjanja pred Presvetim. Uvjerenja sam da će na

kraju mnoge stvari biti jasnije nego na početku. Nadam se da će svaka u sebi ugledati krivca koji često govori i radi bez preispitivanja sebe, da će shvatiti da svojim riječima i djelima ostavlja ogrebotine u srcu sestre do sebe i na biću vlastite zajednice. Dao Bog da svaka zavapi iskrenim pitanjem: Gospodine, što hoćeš da učinim? Duhovne vježbe su vrijeme susreta s Gospodinom koji mijenja čovjeka, čini da postanemo novi ljudi, da budemo kvasac koji mijenja nas i sredinu kojoj smo darovani. Osjećajte se sestre darovanim Crkvi i zajednici i potrudite se, sebe učiniti dragocjenim i vrijednim darom. Dogodit će se to, ako dobijete odgovor na pitanje : Gospodine što hoćeš da činim?

U mislima i molitvama sam s vama, a vi ne zaboravite sve duhovne i materijalne potrebe naših zajednica i pojedinih sestara, naše Crkve i našeg naroda prikazivati Gospodinu u tišini i molitvi. Ne dopustite da vam darovano vrijeme uzalud proteče u zaborav besplodnosti.

Danas je i naša draga Blaženica, blažena Ozana Kotorska. Neka nam svima bude uzor i poticaj na polju življenja našeg redovništva i našeg poslanja.

Uz sestrinski pozdrav,

Sestra Katarina Maglica,
vrhovna glavarica
U Korčuli, 27. travnja 2014.

Druge duhovne vježbe u Zagrebu: Idi polako sa svojim Bogom i On će ti pomoći

Od 29. lipnja. do 5. srpnja. 2014. u zagrebačkom samostanu bl. Ozane održane su druge duhovne vježbe. Voditelj ovoga ciklusa bio je naš subrat, fr. Petar Galić, OP. U duhovnim vježbama je sudjelovalo dvadesetak sestara iz naših zajednica diljem naše domovine, a pridružila nam se i sestra iz naše misijske "postaje" u Njemačkoj, s. Jasna Matić.

Na samom početku fr. Petar je pozvao na uranjanje u nutrinu, na pažnju za šapat Duha Svetoga, kako bi odbacili mrtvu vjeru i poput Marije Magdalene postali navjestitelji žive vježbe. Kroz desetak tematskih jedinica i niz homilija prolazilo se kroz različita pitanja, probleme i karakteristike onih što su se poput Mojsija susreli sa živim Bogom i postali prikladnima za Božje poslanje. Kratke priče i prikladni primjери što ih je iznosio fr. Petar na slikovit su način pomagali jasnjem i cjelovitijem shvaćanju osnovnih poruka važnih za naš duhovni rast.

Upoznati samoga sebe u pravome svjetlu, izaći iz svoga, biti otvoren za promjene, utvrditi gdje si u odnosu na Boga, zapitati se kakva je naša žrtva, da li poput Abelove, puna ljubavi i

velikodušna, odmaknuti se od sebe, a prikloniti Bogu i odbaciti grijeh, osnovni su koraci onih što žele biti uistinu poslanici Božji. „Tim putom, putom svetosti, kročit ćeš sigurno i smjelo

ukoliko ćeš raditi s ljubavlju za Boga, biti pažljiv za Njegovu riječ, jer ono čemu posvetiš pažnju u tom ćeš rasti, te ako ustraješ i iz dana u dan polako ideš sa svojim Bogom, znaj: On će ti uvek pomoći.“

Zahvalujemo Bogu za ovo vrijeme milosti i fr. Petra, za sve riječi poticaja i usmjerenja. Svi-ma pak neka je propovjednikova riječ: *Idi polako sa svojim Bogom i On će ti pomoći* ohrabrenje i poticaj.

s. Ivana Pavla Novina, OP

❖ *Na početku drugih duhovnih vježbi, Vrhovna je poglavica s. Katarina Maglica uputila sestrama poruku sljedećeg sadržaja:*

Drage moje sestre,
U lijepom broju ste se sakupile da obavite svoje godišnje duhovne vježbe. Ne znam koje su vam to po redu. Svaka od vas zasigurno zna. Dužne smo ih obaviti svake godine. Duboko se u sebi nadam da niste tu isključivo po dužnosti već po potrebi. Iz dana u dan se dajemo svom apostolatu. Dužnosti i obaveze nam sišu ovu našu ljudsku snagu, ali naš duh ne posustaje. Hoćemo više, želimo bolje. Postajemo slijepi za godine koje nas pritišću i za fizičke sile koje nas napuštaju.

Bog nas treba, zajednica nas treba, braća naša nas trebaju. Sve više poslova obavljamo uz pomoć Božje snage u nama, jer naše fizičke sile nas sve više izdaju. Potrebno se zaustaviti, potrebno je stati pred Gospodinom, otvoriti mu svoje srce, pitati ga za savjet. Tu ste radi sebe i radi svoje braće i sestara. Došli ste osluhnuti što vama govori, ali jednako tako ste tu da mu šapnete što je našoj braći potrebno. Tu ste u ime mnogih, kao Marija u Kani. Vidjela je što drugi nisu vidjeli, osjetila je što drugi nisu mogli

osjetiti, jer su bili zaokupljeni sobom: zabavom, izgledom, druženjem, čašicom,... „Vina nemaju“! (Iv 2,3) prišpurnula je Sinu. Neizravno ga je zamolila da nešto učini, da pomogne, da mladence izbavi iz neugodnog stanja.

Tu ste sestre da Gospodinu šapnete i progovorite: za sestruru koja se muči sa svojim zvanjem, za sestruru koju je bolest pohodila, za sestruru koja se sa zajednicom ne može nositi, za zajednicu kojoj nedostaje materijalnih i duhovnih zaliha, za brata koji sve ima a sebe je uz put izgubio.

Vino radosti, vino sigurnosti, vino ljubavi i dobrote, ubrzano curi iz naših „mješina“, a put je još dalek. Gospodinu ne treba puno riječi, treba mu malo naše ljubavi za druge. On će je pročistiti i umnožiti, činit će čuda s tim što mu ponudimo mi sami.

Marija je još nešto rekla u Kani: „Učinite sve što vam kaže“! (Iv 2,5). Poslušali su je i bilo je spasonosno za sluge, za mladence i za nas koji to sa udaljenosti promatramo. I nama govori to isto: „Učinite sve što vam kaže“! Gospodin će vam reći puno toga po lomljenu svoje riječi u molitvi i misnim čitanjima, ali i po riječi voditelja vaših duhovnih vježbi. Vaše je da želite, da pripremite srca i dušu i da osluškujete snažnu Božju poruku koja će ovih dana iz svega nicati, od svakud odjekivati.

Sestre, bile vam blagoslovljene, korisne i spasonosne ove duhovne vježbe!

Ne zaboravite ni nas koje smo ostale u svojim zajednicama.

Vaša sestra Katarina Maglica, OP

Vrhovna poglavica

U Korčuli, 29. lipnja, 2014.

Oluja

Spavaš, Isuse, na lađi, a lađa se njiše.
Skupa smo u njihanju istom.
Nemirno more trese je, pljuska,
Izaziva izdržljivost tvoju, s tvojom i moju.
U oluji smo zahvaćeni, jedra se kidaju,
Jarboli slomljeni, i u križ spremaju.
Nevrijeme ih teše.
I put priprema gorak tebi
Pripremljen od ludila mase.

Strah me je, Kriste, boriti se ne znam,
Ruke sapinju mi vali
A vjetar za mene ne mari.
Ustani, Kriste, duša mi viče:
Zapovijedi šibanju vjetra i valu što reže
Posljednje snage moje.

Ustade Krist

Dignutim prstom svojim smiri nedaču vode
Vjetra kovitlac zaveza.
Obrisa strah i obamrllost s mene,
Nahrani snagom svojom
Te ne klonem u vjeri
Na moru do sigurne luke.

s. Jasna Matić

MARIJA BISTRICA: Kruničarsko hodočašće na Mariju Bistricu

U subotu 3. svibnja više od pet stotina vjernika iz zagrebačkih dominikanskih župa Kraljice svete krunice i bl. Augustina Kažotića, zajedno s vjernicima iz župa: Krista Kralja (Trnje), područne kapele župe Majke Božje Remetske (sv. Terezije Avilske) u Čretu, te župe Uznesenja BDM iz Savskog Narta i drugih župa, s dominikancima i dominikankama, dominikanskim bogoslovima i članovima dominikanske obitelji, sudjelovalo je na šestom kruničarskom hodočašću Hrvatske dominikanske provincije u hrvatsko nacionalno svetište Majke Božje Bistričke.

Posebna nakana ovogodišnjeg hodočašća bila je molitva za proglašenje svetim bl. Alojziju

kardinala Stepinca. Po dolasku u Mariju Bistricu, hodočasnici su se okupili u bazilici gdje ih je pozdravio p. Ljudevit Jeđud, promicatelj krunice Hrvatske dominikanske provincije, koji je između ostalog rekao: "Čežnja je mnogih vjernika Crkve u Hrvata doći ovamo. Ovamo se ne dolazi na izlet. Na ovom svetom mjestu okupljali su se u vjeri i molitvi oko Isusove Majke naši predci, okuplja se zajednica vjerničkog naroda Hrvata na svom zemaljskom hodu. Ovdje su nemirni tražili i nalazili mir, grešni – oproštenje, žalosni utjehu, očajni nadu, bolesni zdravlje duše i tijela. Danas je Majka Božja dočekala nas - kruničare... "

Potom je uslijedila zajednička molitva krunice i razmatranja o krunici u životu bl. Alojzija Stepinca, koje su prezentirali članovi mладog dominikanskoga laičkog bratstva bl. Ozane Kotorske iz župe Kraljice sv. krunice. Mons. Zlatko Koren, rektor svetišta, pozdravio je sve hodočasnike i pozvao ih da i po povratku s Marije Bistrice nastave molitvu za proglašenje svetim bl. Alojzija Stepinca.

Euharistijsko slavlje u 11.00 sati predvodio je i propovijedao provincijal hrvatskih dominikanaca fr. Anto Gavrić. Polazeći od Kristovih riječi, iz evandelja za blagdan apostola Filipa i Jakova, "Ja sam put, Istina i Život", provincijal je govorio o važnosti puta u životu, kao sigurnosti i usmjerjenja koji svjedoči kako su i mnogi drugi kročili tim putom.

Put je također izazov, poticaj i poziv prema novome i nepredviđenom. Dok suvremeni svijet nudi razne i raznolike putove kao smisao života, odjekuju Kristove riječi da je on put utrt u pustini našeg života bez cilja, put na koji nas poziva

da krenemo zajedno i radosno, koračajući u svjetlosti istine koja sjaji na licu Uskrsloga Krista.

Na putu često nailazimo na mostove koji povezuje jedan kraj s drugim. Krunica je upravo most koji nas povezuje s otajstvima Isusova života, smrti i uskrsnuća, istaknuo je dominikanski provincijal. Naš je život usredotočen na Krista, istaknuo je propovjednik. On je Put, Istina i Život. Bl. Djevica Marija i sveci pomažu da se sve više približimo Kristu, zagledamo u Krista i po njemu vidimo Oca.

U tome nam pomaže i bl. Alojzije Stepinac. Često je u kontemplaciji uranjaо u promatranje Kristova lica, posebice u Krista u njegovoj muci jer je predosjećao, kako je i zapisao u knjigu Nadbiskupskog dnevnika prigodom imenovanja za nadbiskupa koadjutora 31. svibnja 1934.: "Moј život biti će jedan križni put." Molitva krunice bila je izvor njegova života. Svakodnevno ju je molio, sva tri otajstva.

Preporučivao je tu "jednostavnu, utješnu, a u isti mah tako moćnu molitvu, da je očito djelo

samoga Boga preko ruku Bogorodice". Molio je krunicu da kod svih križeva može glavu držati visoko, a na to poziva i nas i na takav odvažan stav, rekao je fr. Anto.

Uranjajući s u molitvi krunice u otajstva Isusova života, gledajući kako se Marija potpuno i zauzeto predaje volji Božjoj od Navještenja do Golgote, i kardinal Stepinac svjedoči o neizmjernom pouzdanju u Gospodina. Položaj mu je bio težak i pun neprilika. A on je odvažno promatrao događaje svoga vremena i dizao glas za siromašne i obespravljene.

Alojzije Stepinac je posvuda poticao "na pobožnost k Majci Božjoj", uvjeren da "nema bržega puta doći k Isusu, k Bogu, nego li po Mariji". Znao je reći: "Dok hrvatski narod bude častio Majku Božju, neće propasti."

Bio je svjestan snage molitve i žrtve: "Kad se saberu molitve i žrtve čitave jedne zemlje, od sitnica postaje jedna velika sila, kao što se konačno ni sam ocean ne sastoji od drugoga, nego

od bezbrojnih kapi."

On za sve nas u Nebu moli i zagovara nas i našu Domovinu, kako je zapisao u svojoj duhovnoj oporuci. Stoga je provincijal pozvao hodočasnike da u tome vidu zajedno i žarko mole za proglašenje svetim bl. Alojzija Stepinca da on ponovo poveže i sjedini hrvatski narod i učvrsti nas u vjernosti evanđelju, Kristu i Katoličkoj crkvi.

Liturgijsko slavlje animirao je zbor dominikanskih studenata "Jordan Viculin, OP". Euharistijsko slavlje prenosio je Radio Marija Bistrica. U podne je moljena Molbenica Gospi Pompejskoj, Kraljici svete krunice, a u 14 sati je uslijedila pobožnost križnoga puta u Bazilici s razmisljanjima bl. Alojzija Stepinca.

Hodočašće je završilo blagoslovom s Prewjetim u bazilici. Dominikansko kruničarsko hodočašće u Mariju Bistraru obnovljeno je prije šest godina u sklopu priprema za proslavu velikog Jubileja 800. obljetnice osnutka Reda propovjednika. ([usp.www.dominikanci.hr](http://www.dominikanci.hr))

FR. DOMINIK KRISTIJAN GERBIC, DOMINIKANAC, ZAREĐEN ZA SVEĆENIKA

Fr. Dominik Kristijan Gerbic, OP, zaređen je za svećenika Hrvatske dominikanske provincije Navještenja Blažene Djevice Marije, u četvrtak 8. svibnja, na spomen Zaštite Blažene Djevice Marije nad cijelim Redom braće propovjednika, u crkvi Kraljice svete krunice u Zagrebu. Zareditelj je bio pomoćni biskup zagrebački, mons. Mijo Gorski, i kojemu je to bilo prvo svećeničko ređenje u ulozi biskupa zareditelja. Riječi dobrodošlice okupljenima, uputio je fr. Anto Gavrić, provincijal Hrvatske dominikanske provincije. Rekao je kako je ređenje radostan dan za Provinciju, župu Kraljice sv. krunice koja uskoro slavi 50. godina svoga osnutka.

Podsjetio je i na važan događaj koji se zbio 8. svibnja 1927. kada je svečano otvoren samostan Kraljice sv. krunice i posvećena kapelica. Pozdrave je uputio biskupu Miji, ocu, sestri i tetki ređenika, sestrama dominikankama, braći dominikancima, svećenicima i okupljenoj zajednici vjernika.

Iako se čini kako se svijet razvija autono-

mno, pravcem koji se udaljuje od istine evanđelja, od radosne poruke koja budi nadu i spašava ljudski rod, on gotovo očajnički traži Spasitelja. Ljudi žele biti spašeni, samo to spasenje traže na krivim stazama, rekao je uvodno biskup Gorski.

Zato svijet i danas, više no ikada, treba svećenika, ne samo zbog postojećih vjernika da im se udijele sakramenti i navijesti evanđelje nego mnogo više zbog onih koji kažu da Boga ne trebaju jer što je veća udaljenost čovjeka od Božjih načela, to su nam više potrebni navjestitelji i posvetitelji. Potrebni su navjestitelji evanđelja

koji neće kalkulirati, gledati je li nešto politički korektno da se kaže, hoće li netko zbog istine evanđelja prozvati Crkvu i propovjednika da je zastario u načelima, ili će se zbog lažnih obzira zatajiti Isusova Riječ. I svijet i Krist danas trebaju hrabre propovjednike istine i pomirenja.

Upravo tu prepoznajemo danas karizmu Reda, da neustrašivo, potpuno jasno prenosi Isusovo evanđelje, istaknuo je biskup. Mnogi gladni Boga, željni sigurnosti životnog usmješenja, vape za Božjom porukom. Fr. Dominice, nosiš ime utemeljitelja svojega Reda, dijeli svi-ma s radošću Božju Riječ, koju si besplatno primio, riječju i primjerom života izgrađuj Crkvu, otajstveno tijelo Kristovo, ne traži svoju volju – nego volju Božju.

Slavi otajstva vjere, blagoslivlja vjerni puk i propovijedaj istinu evanđelja. Nadalje je rekao kako se ređenje događa na spomendan Blažene Djevice Marije nad Redom propovjednika. Marija i dominikanci nerazdvojno su povezani o čemu svjedoči i znak krunice. No, mnogo dublji temelj povezanosti Marije i svećenika – propovjednika nalazimo u evanđelju, u riječima: *Ženo evo ti sina, sine evo ti majke*.

U Ivanu smo svi, od samog Isusa dobili Majku Mariju kao svoju majku, ali na osobit način to

su dobili oni koji se odlučuju biti Isusove glasonoše u svijetu, svećenici i redovnici. U poslu na koji nas Isus poziva nismo bez pomoći i utjehe. Tu je Gospodin koji trajno ostaje s nama upravo po sakramantu koji je jedino moguć po službi svećenika – euharistiji, po riječi svojoj – evanđelju. Tu je Isusov i Očev Duh, koji nas prožima, ali tu je i Isusova i naša majka Marija. Stoga sa sigurnošću vjernika gledamo i na našeg brata Dominika Kristijana jer brižna ljubav nebeske Majke koja bdi nad Redom propovjednika, bdi i nad njim. A mi svi molimo Gospodina da čuva svojeg izabranika, molimo Gospodina da ostane vjeran u pozivu, molimo jedni za druge, jer još nitko nije bez Božje zaštite uspio ostati Božji, zaključio je propovijed mons. Mijo Gorski, pomoćni biskup zagrebački.

Fr. Dominik Kristijan Gerbic rođen je 18. svibnja 1978. u Zenici; župa Sv. Ilike Proroka - Vrhbosanska nadbiskupija, gdje je primio sakramente kršćanske inicijacije. Prve zavjete u Redu položio je 22. kolovoza 2010., a svečane 8. kolovoza 2013. Za đakona je zaređen 16. rujna 2013. u Klopču pokraj Zenice, župi koju vode dominikanci. Mladu misu slavio je u rodnoj župi sv. Ilike Proroka u Zenici (BiH), u nedjelju 18. Svibnja. (usp. www.dominikanci.hr)

Mladomisničko slavlje u Župi sv. Ilike Proroka u Zenici

U zeničkoj župnoj crkvi sv. Ilike Proroka o kojoj pastoralno skrbe franjevci Bosne srebrenе, na petu vazmenu nedjelju, 18. svibnja svečano je proslavljena mlada misa dominikanca fr. Dominika Kristijana Gerbica.

Uz mnoštvo vjernika u misnom slavlju sudjelovali s dominikanci, predvođeni fr. Antonom Gavrićem – provincijalom Hrvatske dominikanske provincije, svećenici porijeklom iz Zenice i oni koji ondje obavljaju svećeničku službu, bogoslovi i časne sestre koje djeluju u mladomisnikovu rodnom gradu.

Prije početka mise, riječi pozdrava uputio je sudomačin mladomisničkoga slavlja, fr. Pero Jurić - dominikanac koji vodi župu Uzvišenja sv. Križa u Klopču pokraj Zenice. Na misi

je propovijedao mladomisnikov prijatelj, vlč. Antonio Čutura - svećenik Vrhbosanske nadbiskupije koji obnaša službu župnika u Senju (Gospićko-senjska biskupija). Osvrćući se na nedjeljna čitanja propovjednik je najprije govorio o važnosti molitve i posluživanja riječi, obrativši se mladomisniku riječima: Kada i ako u svećeničkom poslanju budeš vidio da si zauzet više tehničkim stvarima, nego molitvom i propovijedanjem, nađi sebi pomoćnike i posveti se onomu zašto si i posvećen. Na Božji poziv da si svoj odaziv, na Božji govor da si svoj odgovor.

Hvala ti na tvome odgovoru, po tome si postao odgovoran, jer svatko tko na govor daje odgovor postaje odgovoran, odgovoran poput Marije pod čijom si zaštitom i na čiji si blagdan

prije deset dana i zaređen. Poput Tome (Iv 14,1-22) i ti si se pitao koji je tvoj put, što je istina i koji je smisao tvoga života. Isus ti je odgovorio na sva tri pitanja: «Ja sam Put i Istina i Život.»

Ne samo da je tvoj put ići prema Isusu, nego je tvoj Put, Istina koju tražiš i na kraju On je onaj koji je došao da život imaš, u izobilju da ga imaš. Tvoj put je tražiti Istинu naglasio je vlc.

Antonio, i to s Tomom, ali ne apostolom nego Tomom Akvinskим.

Traži je u samoći svoje redovničke sobe... nastavi sa svojim traženjem na mjestu gdje su stali naši stari, nadograđuj na tradiciji, budi ponizan u vođenju dijaloga, izbjegavaj monolog; uskladij vjeru i razum... Zaključujući vrlo nadahnutu propovijed, mladomisniku je poželio da se njegov život potroši u traženju i nalaženju Istine i to način da poput sv. oca Dominika čini samo dvije stvari: Govori s Bogom i o Bogu.

Na kraju misnoga slavlja riječi pozdrava i zahvale uputio je fra Zdravko Andić, župnik župe sv. Ilike Proroka i domaćin mladomisničkoga slavlja. Liturgijsko pjevanje animirao je mješoviti župni zbor i zbor bogoslova Vrhbosanskog misijskog međunarodnog sjemeništa. Po završetku mise fr. Dominik Kristijan je vjernicima podijelio mladomisnički blagoslov.

ZAGREB: Fr. Marijan Biškup OP, izabran u počasno zvanje "professor emeritus"

Na 14. redovitoj sjednici Senata Sveučilišta u Zagrebu održanoj 20. svibnja 2014. godine u počasno zvanje "professorem eritus" izabran je prof. dr. sc. Marijan Biškup, dominikanac, umirov-

ljeni profesor Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Izvješće o nastavnoj i znanstveno-istraživačkoj djelatnosti prof. Biškupa Senatu je predstavio prof. dr. sc. Stjepan Balaban, predsjednik Stručnoga povjerenstva, koje su pored njega činili prof. dr. sc. Josip Grbac i prof. dr. sc. Luka Tomašević.

Prof. Balaban između ostalog je istaknuo kako je prof. Biškup "svojim znanstveno-nastavnim radom i aktivnim angažmanom na teološko-crkvenom i društvenom području pod etičko-moralnim vidom dao istaknuti doprinos razvoju svojega matičnog Fakulteta i preko nje-

ga Sveučilištu u OVDJE NEDOSTAJE TEKST.

Osim biografskih podataka opširno je predstavio Biškupov znanstveno-nastavni i javni rad, posebice ističući njegova pisana djela, sudjelovanje na brojnim skupovima u zemlji i inozemstvu te članstvo u više domaćih i međunarodnih strukovnih udruga. Preko ovih posljednjih Biškup je bio Hrvatima "svojevrsna veza s europskom teološkom misli".

Ističući kako je prof. Biškup svojim radom pridonio napretku teologije i njezinoj popularizaciji prof. Balaban je naglasio da su od osobita Biškupova interesa bile "teme savjesti, ekologije, eutanazije, pučke pobožnosti te doprinosa hrvatskih dominikanaca teološkoj misli".

U donošenju ove odluke sudjelovao je i drugi dominikanac, prof. dr. sc. Slavko Slišković, koji je već treću godinu član ovoga najvišega tijela najvećega i najvažnijeg hrvatskog sveučilišta, pa mu je pripala čast prof. Biškupa obavijestiti o ovom velikom priznanju. (www.dominikanci.hr)

DUBROVNIK: s. Barbara Bagudić održala u Dubrovniku predavanje o teologiji tijela

U prostorijama Obiteljskog savjetovališta Dubrovačke biskupije (Kovačka 8), održala je s. Barbara Bagudić, OP predavanje o teologiji tijela, u ponedjeljak 9. lipnja. Predavanje je organiziralo Obiteljsko savjetovalište Dubrovačke biskupije, a nastaviti će se jednom mjesечно, tijekom dvije godine.

S. Barbara je ispričala kako se prvi put s teologijom tijela susrela tijekom svog studija u Chicagu, a o čemu je pisala i diplomski rad. Po povratku u Hrvatsku nastavila se baviti ovom temom. Zahvalila je Kristini Rožić, voditeljici Obiteljskog savjetovališta, što joj je omogućila da se s ovim krene i u Dubrovniku. Kazala je da teologija tijela vraća čovjeka na početke i upućuje ga na njegovo stanje prije grijeha. Progoverila je o četiri faze čovjeka: izvorno čovječanstvo, palo čovječanstvo, otkupljeno čovječanstvo i proslavljeničko čovječanstvo, te kazala da čovjek nije samo izvorni čovjek, samo pali čovjek, samo otkupljeni ili samo proslavljeni, već su sve te dimenzije dio čovjeka, sve to čovjek ima u sebi kao klicu i dimenziju svoje osobnosti. U ovom predavanju je s. Barbara više puta istaknula, a kazala je da će to biti nit vodilja i u idućim predavanjima, upravo izvornog čovjeka na kojeg papa Ivan Pavao II. stalno podsjeća. Iako čovjeka više nije moguće „vratiti“ na stanje prije grijeha, ipak čovjek u sebi nosi klicu tog stanja i to je ono što čovjeka određuje, naglasila je predavačica.

Pojam „teologija tijela“ uveo je papa Ivan Pavao II. razlažući, uvelike nasuprot tradicio-

nalnom shvaćanju po kojem je tijelo (nasuprot duhu) osuđeno kao izvor grijeha, svoju integralnu viziju ljudske osobe kao istovremeno tjelesne, duševne i duhovne. Fizičko ljudsko tijelo ima posebno značenje i sudjeluje u razvijanju odgovora na temeljna pitanja naših života. Taj je svoj pristup Ivan Pavao II. razvio u svojih 129 izlaganja srijedom, između 1979. i 1984. On ponovo razmatra Svetu pismo i učenje o tome što je čovjek bio u početku (prije prvotnog grijeha), što je danas i što će biti u budućem svijetu. Time je poslao revolucionarnu poruku nade, koja može promijeniti živote, koja je oblikovana tako da se suprotstavi društvenim trendovima koji tijelo često promatraju kao objekt užitka. (www.dominikanke.org)

Šime Zupčić

KORČULA: Završna priredba Dječjeg vrtića Andeli čuvari iz Korčule

U radosnom, nasmijanom i pjesmom ispunjenom ozračju, održana je u nedjelju predvečer u Domu kulture završna priredba predškolaca dječjeg vrtića Andeli čuvari (sestara dominikanki) iz Korčule. Dvadeset i šestero djece je pred punom dvoranom oduševljene publike pjesmom i plesom uljepšalo večer, i tako se oprostili od bezbrižne igre i teta iz vrtića, jer najeseni kreću u školske klupe. U ime vrtića pozdravne riječi je uputila ravnateljica s. **Kristina Maleš**, napomenuvši da vrtić radi u pet odgojnih skupina, kao mjesto sigurnog, radosnog, toplog, zdravog i sretnog življjenja, mjesto gdje djeca svakodnevno rastu u mudrosti i milosti te usvajaju znanja, razvijaju vještine i sposobnost stječu dobre navike i kršćanske vrijednosti, na što im je zahvalila u ime roditelja **Mirela Radović**.

Uz pomoć teta, od jaslica do predškolaca, grupu je vodila s. **Rahela Rukavina**. Priredba je započela dječjim pozdravom: “Dobro došli u društvo naše! Dignimo ruke umjesto čaše! Često čujemo i naše tete:,, Najljepše je biti iskreno dijete.“ Ovdje su naši veseli i razigrani dani Pa zbog toga puse vam šalju vaši mališani. S nama pjevajte, s nama plešite, S nama se veselite i

radost dijelite". I brojna je publika podijelila radost s predškolcima koji su u nastavku programa pod nazivom VESELA SMO DJECA MI izvodili recitacije: Sunce i maslačak, Dva leptira, Što je važno, Polazak u školu, Privjesak od zlata, Tko djecu čuva, Kada su prijatelji važni.

Bile su zapažene pjesme: Jaglaci u proljeće, Kad se male ruke slože, Mi smo đaci veseljaci, Čuvam mamu, čuvam tatu, te dvije pjesme na engleskom jeziku. Uz igrokaze: Tri leptira i Doktor neznašica priredba je završila pjesmom *Andeo te budi*. Dijaloške, i samostalne recitacije popraćene raznovrsnim plesnim pokretima, bile su prepoznate u odgojnog karakteru, pa i umjetničkom, u rangu djece ove dobi, koji se nisu posramili pred gledateljstvom, nego su i sami dotjerali svoje točke, da ih publika razumije, uz samopouzdanje i sigurnost, što će im u životu trebati, rekla je časna Kristina, da bi na kraju svi predškolci dobili na poklon pismena priznanja, uvećane fotografije i poklon slatkiše.

S radošću na licu, novim očekivanjima, ali i sjetom zbog napuštanja dosadašnje sigurnosti vrtića, predškolci hrabro čekaju izazov škole.

Tekst i snimak: Niko Perić

DUBROVNIK: Izlet predškolaca u Dubrovnik

U subotu, 24. svibnja 2014. mi predškolci iz vrtića *Andeli čuvari* u Korčuli išli smo na izlet u Dubrovnik i na otočić Lokrum. S nama su išle i pazile nas naše tete. Opremljeni za put, uzbudeni i brižno ispraćeni od svojih roditelja krenuli smo trajektom u 7 sati. Putovanje je bilo veselo i zabavno. Najprije smo doručkovali u busu, onda

grickali svoje grickalice i pjevali. Kada smo stigli u Dubrovnik odmah smo se ukrcali na brodicu za Lokrum. Tamo nas je dočekala divna priroda i puno pauna. Igrali smo se u parku, a pauni su bili nametljivi vrebajući hranu u našim rukama. Nakon igre i trčanja skupa smo ručali. Zatim smo pogledali botanički vrt i malo se odmarali na stijenama gledajući more i čekajući brodicu. Po dolasku u Dubrovnik posjetili smo akvarij i vidjeli zanimljive vrste riba i morskih životinja. Zatim smo posjetili dubrovačku katedralu i slikali se ispred crkve sv. Vlaha. Već pomalo umorni pitali smo: kad ćemo na sladoled i doma? Ukrčali smo se u autobus i krenuli. U Stonu smo se zaustavili i uživali u sladoledu. Konačno smo se uputili prema Orebiću i malo prerano stigli na trajekt u 7, pa smo još bacali kamenčiće u more. Tako nam je prošao divan dan ispunjen najraznolikijim aktivnostima, kako možete vidjeti na fotografijama i video isječku. Dan za pamćenje! Bio je to naš zajednički izlet na koncu vrtičkih dana koje ćemo zauvijek pamtit!

predškolci i tete. (www.dominikanke.org)

**ZAGREB: Završna priredba predškolaca
DV Bl. Hozana**

Svojom završnom priredbom, koja je bila bogata i raznolika, svečano su se oprostili naši predškolci, skupina "Tratinčice" od svog vrtića. Kroz program i druženje s roditeljima osjećalo se ozračje radosti, ali i ganuće zbog „ostavljanja“ sigurnog, toplog i bezbrižnog odrastanja i odlaska u nove školske avanture.

U ime cijelog vrtića, želimo našim dragim „Tratinčicama“ da ih uvijek prati Božji blagoslov, kako bi radosno kročili u svoju uspješnu i sretну budućnost.

Na kraju pedagoške godine djeca su razveselila svoje roditelje: sportskim takmičenjem, ritmičkim nastupom i završnim priredbama.

☺ Još novosti iz DV Blažena Hozana

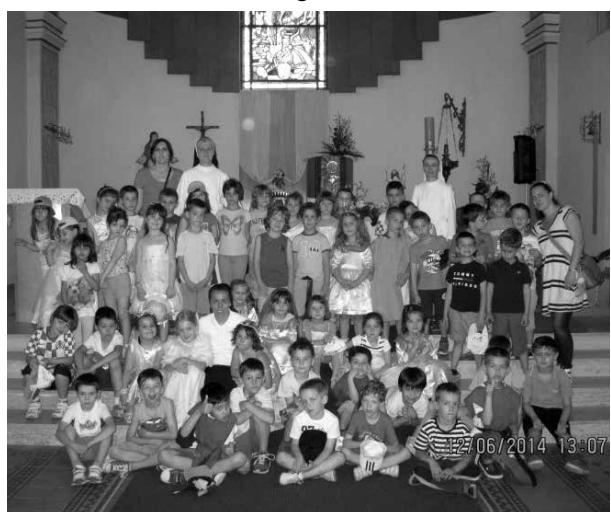
Mala ekspedicija iz naših vrtičkih skupina „Tratinčice“ i „Andđeli“ zaputila se na neobično putovanje u prošlost. Krenuli smo autobusom put Jastrebarskog, točnije na imanje „Contessa“ gdje su nas dočekali „grof i grofica“. Kratko upoznavanje s imanjem i okrepom (trebalo je pojesti sve ono što su nam roditelji spremili u ruksake) nakon čega su nas „grof i grofica“ poveli u samu „kuriju“. Tamo nas je dočekala cijela vojska „paževa i sluškinja“ koji su nam pomogli presvući se u kostime vitezova i dvorskih dama. Dok su dječaci odmjeravali snage u mačevanju, naše dvorske dame su se uređivale za nastavak programa.

Da bi dojam bio potpun, naučili smo kako se pozdravljaju grofovi i grofice. Lijepo obućeni, nastavili smo razgledavanje kurije, pa se smjestili u salonu u prizemlju. Naš „grof“ djecu je zabavljao pričama o grofovima, dvorskim

damama, kraljevima i vitezovima te njihovu načinu života. Posjetili smo i crkvu sv. Juraja gdje smo čuli priču o hrabrom Juraju koji je ubio zmaja i tako spasio seljane i princezu. Djeca su se domaćinima zahvalila pjesmom pod palicom naše ravnateljice s. Antonije. Već pomalo umorni, smjestili smo se u restoranu „K Lojzku“ gdje smo ručali i počastili se sladoledom, a onda produžili put dvorca Erdody u čijem perivoju smo se poigrali i tako završili ovo naše putovanje. Zahvaljujemo ekipi „grofova i grofica“ koji su nas proveli kroz ovu avanturu i pohvaljujemo njihovu kreativnost i veliki talent u animiranju djece vrtičke dobi. O gostoljubivosti nemam dovoljno riječi hvale. Ovim izletom upoznali smo djecu sa specifičnim povijesnim razdobljem – barokom, ojačali osjećaj pripadnosti široj društvenoj zajednici, i u veselom raspoloženju ponudili bogat i ispunjen doživljaj i djeci i odgojiteljima.

☺ Hodočašće u Mariju Bistrigu

U subotu, 14. 06. 2014. održano je tradicionalno hodočašće vrtića grada Zagreba u Mariju Bistrigu. U hodočašće se uključio i naš vrtić s djecom, roditeljima i odgojiteljima. Okupljanje malih hodočasnika je bilo ispred bazilike Majke Božje, odakle je krenula procesija kroz svetište do „crkve na otvorenom“ gdje je bilo euharistijsko slavlje. Svetu Misu predvodio je bistročki župnik vlč. Zlatko Koren, a djeca su pjesmom i molitvom uzveličala euharistijsko slavlje. (www.dominikanke.org)

NOVO VODSTVO U SAMOSTANU BL. OZANE, U ZAGREBU

Priora: s. Marina Pavlović

Potpriora: s. Vladimira Antolić,

Savjetnice: s. Slavka Sente i s. Ivanka Osredrek

Ekonoma: s. Emilija Ajdučić

Na svetkovinu Duhova, u nedjelju 8. lipnja, u zagrebačkoj je zajednici bl. Ozane bila službena smjena kućne priore i cijelog kućnoga vijeća. Dekrete imenovanja, koje je potpisala vrhovna poglavarica s. Katarina Maglica i vrhovna tajnica s. Blaženka Rudić, pročitala je s. Antonija Matić, vrhovna savjetnica.

Za novu je prioru, umjesto dosadašnje priore, s. Slavke Sente, koja je završila svoja dva uzastopna mandata, imenovana s. Marina Pavlović. Potpriora je s. Vladimira Antolić, a savjetnice s. Slavka i s. Ivanka. Imenovana je i nova ekonoma, s. Emilija Ajdučić, koja se trenutno nalazila još u Korčuli. Do njezina je dolaska službu ekonome i dalje obavljala s. Veronika Petrović.

S. Antonija se ukratko osvrnula na protekli rad, sada bivše priore, s. Slavke, kao i njezinih suradnica, a novoj je priori zaželjela obilje milosti i blagoslova. Ona je to izrekla ovim riječima:

Zahvala Priori

Prije nego što pročitam dekrete novoj č. Priori i vodstvu kuće, želim se u ime svih sestara ove zajednice zahvaliti č. Priori, s. Slavki, za svu brigu i ljubav koju je uložila u vodstvo naše zajednice kroz proteklih 6 godina.

Draga č. Priora

Hvala vam za neumorno služenje, darivanje i žrtvovanje za ovu zajednicu. Hvala vam za razumijevanje, za pažnju, za veliko srce koje je imalo ljubavi za svakoga. Hvala Vam za neumornost, revnost, gorljivost za Dom Božji, za molitvu i za zajedništvo, te što ste nas uvijek budno poticali na vršenje Pravila i Konstitucija.

Danas kad završavate ovu odgovornu službu molimo vas za oproštenje. Život u zajednici je satkan od lijepih i od manje lijepih trenutaka.

Nećemo mjeriti koliko je bilo lijepoga ili koliko je bilo ružnoga. Bog sve zna, jer ste Mu prikazivali svoju patnju a i izricali svoje blagoslove na sve nas. Ponesite sve ono što je bilo lijepo, a ono što je bilo manje lijepo, to zaboravite. Bog darovatelj svih dobara, neka vam uzvrati svojim blagoslovom. Nastavite radosno živjeti i raditi u ovoj zajednici svjedočeći Božju ljubav i dobrotu te budite na ponos Bogu, redu i narodu.

Hvala s. Kalisti, koja je pomagala č. Priori u vodstvu naše zajednice. Hvala vam za sve ono dobro i lijepo koje ste učinili za zajednici. Svaka sestra, svaki gost, svaki posjetitelj našeg samostana srdačno je dočekan na vratima. S puno ljubavi ste svakoga gosta podvorili, počastili, ispratili, uputili lijepu riječ, pa bio to i siromah. Bog neka vam uzvrati svojim blagoslovom. Hvala od srca za sve.

Hvala također s. Veroniki, ekonomi našeg samostana što je odgovorno i s puno brige i ljubavi vršila ovu službu. S. Veronika je budno pazila da svega bude u kući. Možemo je opisati kao skromnu, jednostavnu, marljivu, brižnu, darežljivu, i kao takvu svi smo je voljeli i prihvaćali. Hvala ti za darežljivost i veliko srce i Bog neka ti naplati svojim darovima. Ostani i budi sretna i radosna

Draga s. Marina,

Ponovno si izabrana za Prioru ovog samostana. Želimo ti sretan početak i puno Božjeg blagoslova u novoj službi. Mi smo te izabrale i iskazale smo ti svoje povjerenje, jer smo u tebi prepoznale osobu koja će dobro voditi ovu zajednicu. Znamo da je to teška i odgovorna služba i zahtjeva puno snage, strpljenja, mudrosti i razboritosti. Obećavamo ti svoju podršku, pomoć i molitvu. Danas je blagdan Duhova, i molimo Duha Svetoga da ti podari snage u novoj i odgovornoj službi. Kad je Duh Sveti sišao nad apostole bili su u zajednici i tada ih je ispunio Duh Isusov. Duh Božji je Duh dobrote, blagosti, mudrosti i miline. On preporuča onoga koji ga primi. Potrebno je da i mi izidemo iz sebe da se odrekнемo svega onoga što nas udaljava, kako bi u nas ušao Duh Božji. Otvorimo mu svoje srce, poslušajmo što nam govori i dopustimo mu da nas mijenja u našoj svakodnevici.

Molimo Duha Svetoga da nam podari svoju ljubav kako bi naša zajednica bila zajednica pravog sestrinstva, zajednica molitve i duhovnosti,

te zajednica kao pokazatelj Isusa Krista.

Budimo podrška jedan drugoj i s Gospodin sretno u novoj službi.

S. Vladimiri želimo sretan početak u novoj službi i želim da bude pomoć i podrška s. Marini u svemu.

Savjetnicama, s. Slavki i s. Ivanki, želimo puno Božjeg blagoslova u novoj službi i želimo također da budu pomoć i podrška u vodstvu ove zajednice č. Priori, s. Marini

s. Antonija Matić

S. Slavki i njezinim suradnicama je zahvalila i naša postulantica, Romana Puškarić. Zanimljivo je čuti kako ona, koja je tek nekoliko mjeseci u zajednici, doživljava pojedine sestre, odnosno svoje poglavare. Evo njezinog osvrta:

Draga č. Slavka,

Bez tebe

*Bez tebe, veliki Putniče,
i tvojih jasnih tragova u pjesku,
ne bismo ni za korak napredovali.
Bez tebe i blistavog svjetla iz tvojih očiju
koje vraća vid slijepome,
ugasle bi svijeće na našim oltarima.
Bez tebe i neodoljive blagosti tvoga glasa
koji nas zove na davanje,
još danas bismo ostali bez kruha.
Bez tebe, darežljivi goste na svadbi u Kani,
naše vino ne bi dotecklo za vječnu gozbu.*

(Lothar Zennetti)

Ljudi počesto znaju reći kako je svaki dan skoro isti, ali kada pogledaju unatrag, na svoju prošlost, ništa, zapravo, nije isto.

To nam samo pokazuje koliko je svaki dan poseban kao Božji dar i kako nam donosi nešto novo. Stoga, ako pogledamo unatrag šest godina, shvatit ćemo da se mnogo toga lijepog dogodilo i svakoj sestri u Trnju, pogotovo od onoga trenutka kada ste vjerno prihvatali odgovornu službu, da ćete uz Božju pomoć pomagati i voditi svoje sestre u zajednici. Vrijeme i godine brzo prolaze, i možda to na današnji dan zna-

čajnije uočavamo, ali ono što ostaje uvijek jest iskrena sestrinska zahvalnost što ste nas svojom rukom vodili putem Krista. Znamo da je svaki put posut kako ružama, tako i trnjem. No to samo uljepšava miris života, i daje nam jasniju sliku zašto hodimo ovozemnom stazom. Zahvaljujemo Vam od srca na požrtvovnosti i predanosti s kojom ste nas vodili u zajedništvu sa č. potpriorom s. Kalistom i č. ekonomom s. Veronikom te časnim savjetnicama. Želimo Vam obilje Božjeg blagoslova u budućnosti, u svemu onome što Vam Gospodin odluči staviti na Vaš put.

A Vama, draga s. Marina, želimo poželjeti dobrodošlicu u novu službu! Svaki dan je kao što je rečeno, jedan izazov, ali zajedničkim držanjem za Gospodina, on postaje kršćanski izazov da ljubimo i prihvaćamo jedni druge. Neka Vam Bog ulijeva svakim danom, po zajedničkim sestrinskim molitvama, darove Duha Svetoga, da nas razborito i mudro vodite do Krista u zajedništvu s časnom potpriorom s. Vladimirom, časnom ekonomom s. Emilijom i časnim savjetnicama s. Ivankom i s. Slavkom. Dakako, svaka služba nosi svoju odgovornost i izazov, ali ako mi to hoćemo, ona može donijeti obilne plodove predanosti, prihvatanja, ustrajnosti i vjernosti Kristu i ljudima. Upravo je to ono što mi Vama želimo ulaskom u ovu službu. Biti ćemo uz Vas i pratiti vas koracima vjernosti i poslušnosti....

Romana Puškarić, postulantica

Na kraju je s. Slavka zahvalila svim sestrama na suradnji, molila ih je neka se raduju, neka budu potpora novoj priori, neka sve prihvacaјu vrhunaravnim duhom vjere, jer jedino tako može funkcionirati jedna redovnička zajednica. Na kraju je zaključila parafrasirajući sv. Pavla da je „svoju trku završila i vjeru sačuvala“. No ne samo vjeru u Boga, nego vjeru u sestre, odnosno u dobro što ga svaka sestra nosi u sebi.

Prije završetka ručka s. Marina, nova priora, je izrekla nekoliko riječi s kojima je pozvala sestre na suradnju.

(sabrala) s. Slavka Sente

ZAGREB: Sudionici vjeroučne olimpijade u crkvi našega Blaženika

Sudionici vjeroučne olimpijade biskupije šibenske predvođeni predstojnicom Katedetskog ureda s. Jakicom Vuco - dominikankom, s. Mandicom Starčević, ravnateljicom Katoličke osnovne škole u Šibeniku, vjeroučiteljima i mentorima, u ponedjeljak, 5. svibnja posjetili su samostansku i župnu crkvu bl. Augustina Kažotića u Zagrebu. Goste iz Šibenika dočekao je prior samostana p. Zvonko Džankić koji je predvodio misno slavlje.

Nakon mise, prior je goste upoznao sa sakralnim prostorom, samostanom i aktivnostima zajednice. Poslije zajedničkog fotografiranja, najuspješniji sudionici olimpijade među kojim su pojedini sudjelovali na prošlogodišnjoj i koja je bila posvećena Redu propovjednika, nastavili su izletnički pohod Zagrebu.

ZAGREB: Misa i akademija povodom 51. svjetskoga molitvenog dana za duhovna zvanja »Krist nas poziva na velika djela«

Euharistijskim slavljem u zagrebačkoj prvostolnici i svečanom akademijom u Nadbiskupijskome pastoralnom institutu na zagrebačkome Kaptolu proslavljen je u četvrtak 8. svibnja, uoči nedjelje Dobroga pastira, 51. svjetski dan molitve za duhovna zvanja, koji su zajedno organizirali Povjerenstvo za pastoral duhovnih zvanja Zagrebačke nadbiskupije, Povjerenstvo za zva-

nja pri Hrvatskoj konferenciji viših redovničkih poglavara i poglavarica i Nadbiskupske bogoslovne sjemenište u Zagrebu.

Misno je slavlje predslavio pomoćni zagrebački biskup mons. Valentin Pozaić, u zajedništvu s brojnim svećenicima. U svojoj homiliji biskup Pozaić poručio da Isus Krist i danas poziva sve vjernike da se odvoje od svijeta mržnje i straha te da žive istinsku radost evanđelja. Kao temeljnu dužnost svećenika, redovnika i redovnica biskup Pozaić je istaknuo dijeljenje utjehe i blagoslova svima koji su gladni i žedni istine prvenstveno putem sakramenata. "Krist još uvijek stoji na žalu i zove. Sveta nam je dužnost moliti i pomagati dolazak Kristova kraljevstva u ovaj svijet. Krist nas poziva na velika djela. Ima li tko uši da čuje?", zaključio je pitanjem biskup Pozaić i potaknuo prisutne na daljnju molitvu za zvanja.

Nakon mise u dvorani "Vijenac" održana je i prigodna akademija, kojoj se pridružio zagrebački nadbiskup kardinal Josip Bozanić. U sklopu akademije bogoslovi zagrebačkoga Nadbiskupskoga bogoslovnog sjemeništa izveli su predstavu pod nazivom "Niti čujem, niti vidim" pod vodstvom Ivana Dodeleka. Predstava je inspirirana životom i djelom gluho slijepo osobe Helen Keller, koja je unatoč svojoj bolesti uz snažnu volju i inteligenciju ovladala znakovnim jezikom, završila fakultet i postala poznati zagovornik slabijih i obespravljenih u društvu. (ad, gk) 9.5.2014.

ZAGREB: Održan koncert povodom Jubileja Reda propovjednika 2016.

Povodom pripreme za proslavu 800. godišnjice dominikanskoga reda u samostanskoj i župnoj crkvi bl. Augustina Kažotića u utorak 27. svibnja, upriličen je prekrasan koncert svih župnih zborova. Kao gosti, nastupila je muška klapa Furešti. Pred lijepim brojem župljana i u posebno ugodnom i ozračju, zborovi su izveli po dvije pjesme. Prije početka koncerta p. Marko Bijelić, župnik, ukratko je upoznao okupljene s pripremom proslave Jubileja Reda propovjednika 2016.

Dominikanska obitelj po cijelom svijetu različitim kulturnim događajima nastoji upoznati svijet sa svekolikom baštinom Reda. Tako i koncert zborova pridonosi svečanijem obilježavanju Jubileja, istaknuo je župnik. Zaključujući govor, zahvalio je svim zborovima - zborovođama za sve što čine za svoju župnu zajednicu i što pjevanjem pridonose ljepoti liturgije. Koncertu je prethodila misa pod kojom se molilo za (dominikanska) duhovna zvanja. Liturgijsko pjevanje animirali su dominikanski bogoslovi. (www.dominikanci.hr)

ZAGREB: Banjalučki biskup posjetio dominikance u Zagrebu

Banjalučki biskup mons. Franjo Komarica posjetio je 6. lipnja 2014. dominikanskog provincijala fr. Antu Gavrića i braću dominikance u zagrebačkome samostanu Kraljice svete krunice.

Biskup je upoznao dominikance s gradnjom i uređenjem nove župne crkve Uzvišenja sv. Križa u Bosanskoj Dubici, u kojoj bi htio postaviti spomen-obilježje dominikanske nazočnosti u tome gradu. Naime, ta će nova crkva biti na neki način i spomen crkva.

Ne samo zbog toga što se gradi na temeljima bivše župne crkve, koja je u potpunosti srušena u posljednjem ratu, nego i zbog vrlo bogate višestoljetne povijesti katoličke župe u Dubici, koja je nedavno obilježila 850-godišnjicu svog osnutka. U toj višestoljetnoj bogatoj povijesti svoje su tragove ostavili i dominikanci koji su već oko 1235. godine imali svoj samostan u Dubici.

Pri uređenju nove crkve planira se staviti znakovlje (grbove) i slike utežitelja, tj. sveta-ca zaštitnika svih četiriju redova koji su tijekom srednjeg vijeka - u predosmanlijskom razdo-blju - neki duže, a neki kraće živjeli i djelovali na dubičkom području. To je svakako razlog da se nova župna crkva Uzvišenja sv. Križa može slobodno zvati i spomen crkvom.

Dogovoreno je da će dominikanci darova-ti umjetničku sliku sv. Dominika, reljefni grb Reda propovjednika s kratkim opisom domini-kanske prisutnosti kroz gotovo tri stoljeća u Bo-sanskoj Dubici. Posveta nove crkve i blagoslov slika utežitelja redova predviđa se na blag-dan Uzvišenje svetog Križa 14. rujna 2014. Bi-skup je ostao s braćom i na zajedničkom obje-du.(www.dominikanci.hr)

KORČULA: Krizmanici iz Kumrovca posjetili Korčulu

U ponedjeljak, 2. lipnja 2014., krizmanici iz Ku-mrovca, predvođeni svojim vjeroučiteljem To-mislavom Krušlinom, posjetili su naš samostan u Korčuli. Njihov višednevni boravak na otoku Korčuli ispunjen je duhovnim sadržajima i od-morom.

U našem samostanu imali su priliku ukrat-ko upoznati povijest Reda i Kongregacije izlo-ženu kroz prezentaciju koju su pozorno pratili. Nekima od njih ta povijest je već poznata jer su se pripremali za Vjeronaučnu olimpijadu 2013. o dominikanskom Redu, a također i u ovogo-dišnjoj Olimpijadi spominjani su dominikanski sveci i velikani. Vjeroučitelj Tomislav je ista-knuo kako nstoji svake godine krizmanicima ponuditi dodatne duhovne sadržaje kroz koje ih motivira za produbljivanje njihove vjere i povezanosti s Crkvom. Krizmanici su također posjetili katedralu sv. Marka, riznicu i pogledali druge znamenitosti grada Korčule.

KOTOR: Redovnice i redovnici pohodili Za-ljev hrvatskih svetaca i blaženika

U subotu, 7. lipnja bio je upriličen tradicionalni izlet za redovnice i redovnike Dubrovačke bi-

skupije. On je ove godine svoje odredište imao u Boki kotorskoj, odnosno u Zaljevu hrvatskih svetaca i blaženika.

Autobus je krenuo s Pila u ranim jutarnjim satima. Prva izletničko-hodočasnička postaja bio je grad Herceg Novi, rodno mjesto hrvat-skog kapucina, sv. Leopolda Bogdana Mandića. Tamo je u župnoj crkvi sv. Jeronima redovnice i redovnike u vrlo gostoljubivom i ljubaznom raspoloženju dočekao župnik don Benjamin Petrović koji ih je upoznao s poviješću crkve i crnogorskog, bokokotorskog kraja.

Izlet je kasnije nastavljen do otočića Gospe od Škrpjela gdje su hodočasnici prisustvovali euharistijskom slavlju koje je predvodio kapu-cin fra Stanko Dodig, predstojnik Vijeća za posvećeni život Dubrovačke biskupije, a ujedno i voditelj ovog hodočasničkog izleta. Po završet-ku mise peraški župnik don Srećko Majić hodo-časnicima je ispričao sve o kulturno-povijesnoj važnosti i značaju svetišta Gospe od Škrpjela te grada Perasta. Prije samog objeda u prostorija-ma bivšeg franjevačkog samostana u Perastu, redovnice i redovnici su uz stručno vodstvo obišli i muzej crkve sv. Nikole u Perastu.

Popodnevni je hodočasnički program zapo-čeo dolaskom u grad Kotor. U kotorskoj katedra-li sv. Tripuna redovnice i redovnici Dubrovačke biskupije bili su počašćeni susretom s kotorskim biskupom mons. Ilijom Janjićem, koji ih je i proveo kroz katedralnu riznicu. Ubrzo nakon toga, biskup je hodočasnike uputio i do crkve sv. Marije od Rijeke koja je najpoznatija po tome što se u njoj nalazi grob te čuvaju neraspadnu-

ti dijelovi tijela velike hrvatske dominikanke bl. Ozane Kotorske. Prije odlaska iz Kotora, redovnice i redovnici Dubrovačke biskupije pohodili su i franjevački samostan sv. Klare u kojem im je predstojnik samostana fra Filip Karadža također rekao nekoliko riječi o njegovoj povijesti.

Tradicionalni izlet za redovnice i redovnike Dubrovačke biskupije završio je posjetom don Filipu Janjiću i njegovo župnoj crkvi sv. Ivana Krstitelja u Budvi.

fr. Gabrijel Matej Baćak

ZAGREB: Postulanti za Red propovjednika u Zagrebu

Prošlih je dana bilo poprilično živo u samostanu Kraljice sv. krunice u Zagrebu. Tu su, naime, boravili i postulanti za Red propovjednika.

To su Danijel Čančić, Josip Dolić, Marin Golubović, Luka Janković, Josip Knez, Luka Buzov, Dominik Štefulić, Domagoj Babić, Karlo Kevo, Matej Trupina i Bernard Prelčec. Jedni su pristupili motivacijskom ispitu na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, drugi su pak upoznavali grad, a treći – već upisani, polažu ispite.

Uz to svi su oni kandidati za dominikanski novicijat i kako ćete moći vidjeti na fotografijama, svima su uzete mjere za habit. Sretno momci! (www.dominikanci.hr)

BOL na Braču: Zlatna misa bračkog dominikanca, o. Vinka Šesnića

U samostanskoj crkvi sv. Marije Milosne u Bolu u nedjelju 22. lipnja dominikanac o. Vinko Šesnić proslavio je zlatnu misu, 50 godina svećeništva.

U koncelebraciji su bili dominikanski provincijal Anto Gavrić, generalni vikar Hvarsko-bračko-viške biskupije don Stanko Jerčić, prior dubrovačkoga samostana Nikola Mioč, braća dominikanci iz Bola, Splita, Dubrovnika i Korčule. Na svečanoj misi bila su slavljenikova braća i sestre i brojna rodbina iz Gornjeg Humca. Liturgijsko slavlje animirao je župni zbor iz Bola pod ravnanjem maestra Vinka Karmelića.

Vinko Šesnić rođen je 8. lipnja 1936. u Gor-

njem Humcu, a za svećenika je zaređen 27. srpnja 1964. u Walberbergu (Njemačka), gdje se nalazio na studiju teologije. Mladu misu slavio je 2. kolovoza 1964. u rodnoj župi Gornji Humac na Braču, a propovijedao je Drago Kolimbatorić, dominikanac rodom iz Supetra, koji je kao 89-godišnjak s oduševljenjem i sa zanosom propovijedao i na zlatnoj misi.

U svojoj propovijedi o. Drago Kolimbatorić prisjetio se slavljenikovih mlađih dana, prvih godina svećeništva, apostolskog žara s kojim je djelovao u kao kapelan u Zagrebu, župnik u Gružu i odgojitelj u dominikanskom sjemeništu u Bolu, a prisjetio se i zgoda sa zajedničkim pučkih misija koje su propovijedali.

Samo nakon osam godina svećeničke službe, fr. Vinko je 1972. godine od posljedica cijepljena protiv crnih boginja ostao teško hendikepiran. I 42 godine nosio je strpljivo i uzorno svoju patnju i bolest. Svjedočio je radost svoga poziva i uz križ, u kojem je, kako sam ističe, doživio veliko pročišćenje. Kao geslo svoga zlatnog jubileja o. Vinko je na spomen sličice stavio riječi: "Bože, hvala ti za sve!" Na kraju mise dominikanski provincijal Anto Gavrić je, u ime Provincije, zahvalio o. Vinku Šesniću na svjedočanstvu koje je davao svojim redovničkim životom, i uz tešku bolest i uzetost desne strane tijela.

Na samome kraju euharistijskoga slavlja o. Vinko je zahvalio svima naglasivši da je u križu spasenje i da je on to duboko osobno doživio. Nakon euharistijskog slavlja uslijedilo je radošno druženje u samostanskom vrtu i za zajedničkim stolom, uz pjesmu i radosna prisjećanja na pojedine trenutke iz slavljenikova života.

Nakon nedjeljnih misa u svojim župama, slavlju se pridružio župnik u Gornjem Humcu i Selcima don Jakša Rubinić, župnik Pučišća don Andro Ursić i drugi svećenici s otoka Brača. (usp. www.dominikanci.hr)

ZAGREB: Zlatni jubilej – 50 godina svećeništva o. Reginalda i o. Ljudevita

U nedjelju 29. lipnja 2014. godine u crkvi Kraljice svete krunice jubilej 50. obljetnice svećeništva proslavili su o. Reginald Klapež i o. Ljudevit Josip Jeđud.

Reginald (Ivan) Klapež rođen je 11. studenoga 1936. godine u Košutama pokraj Sinja od oca Jozeta i majke Mare rođ. Mateljan. Prve zavjete u dominikanskom redu položio je 16. kolovoza 1957. godine, a svećane 12. studenoga 1962. Vrši službu isповједnika u samostanu Kraljice sv. krunice.

Ljudevit Josip Jeđud rođen je 2. prosinca 1937. godine u mjestu Čehovec pokraj Čakovca

od oca Mateja i majke Terezije rođ. Kolonić. 10. listopada 1959. položio je prve, a 12. studenoga 1962. svećane zavjete. Vrši službu župnog vikara u župi Kraljice sv. krunice, provincijskoga promicatelja krunice. Dugogodišnji je misionar i voditelj duhovnih vježbi.

Svečano koncelebrirano misno slavlje uz jubilarce predvodio je i propovijedao provincial Hrvatske dominikanske provincije o. Anto Gavrić. Osim braće iz samostana na Koloniji sudjelovala su braća dominikanci iz samostana na Peščenici te za ovu prigodu pristigla braća iz Splita i Dubrovnika.

Na kraju mise nazočnima se obratio o. Ljudevit ukratko predstavljajući svoj i p. Reginaldov životni put, od trenutka međusobnog upoznavanja na ulasku u sjemenište, preko zajedničkog školovanja i formacije do svećeničkog ređenja koje im je na današnji dan 1964. godine u zagrebačkoj katedrali podijelio tadašnji nadbiskup zagrebački Franjo Šeper.

Kasnija svećenička služba odvela ih je na različite strane, ali su zadnjih godina opet zajedno u ovom samostanu. Zahvalio je Bogu što su dočekali ovaj jubilej i svemu što im je kroz život darovao kao i Hrvatskoj dominikanskoj provinciji unutar koje su stasali te djelovali kao redovnici i svećenici.

Nakon misnog slavlja u samostanu je upriličen zajednički objed za braću dominikance, rodbinu i prijatelje današnjih svećara. (www.dominikanci.hr)

KORČULA: Priznanje Grada Korčule učenicima i mentorima OŠ "Petra Kanavelića"

U Gradskoj vijećnici Korčule okupili su se najbolji učenici i njihovi mentori iz OŠ "Petra Kanavelića", koji su se isticali u znanju i natjecanjima, predstavljajući ovu školu u završnoj školskoj godini 2013/14.

Knjige i diplome priznanja dobili su učenici iz raznih predmeta i sportskih disciplina, za osvojeno, prvo, drugo ili treće mjesto na Županijskom i olimpijskom natjecanju. Među nagrađenima su bili i učenici koji su se natjecali iz Vjeronomika - „Vjeronomična olimpijada“, koji su osvojili treće mjesto. To su: Petar Šegedin (6. raz), Božica Gjivoje (7. r.), Andjelo Grga Fabris (6. r.) i Eni Depolo iz 6. razreda. **Priznanje i zahvalnicu Grada Korčule dobila i njihova mentorica, s. Anita Kata Sučić, dominikanka.**

SLOVAČKA: Biti propovjednik a ne biti hodočasnik, nemoguće je...

Hodočašće ima mnogo oblika i inačica; usmjereni je k cilju na čijem kraju iščekujemo rezultat našeg putovanja. Povodom nadolazećeg Velikog jubileja našega Reda, ova je godina posvećena temi: **Dominikanski laici i propovijedanje**.

Budući da je propovijedanje povezano s hodočašćem, Europsko vijeće dominikan-

skih laičkih bratstava došlo je na ideju da **hodočasnička slika sv. Dominika putuje od zemlje do zemlje diljem Europe**. Pojedini bi se članovi laikata iz raznih zemalja imali osobno susresti tijekom predaje slike i na taj se način bolje upoznati i podijeliti svoja iskustva. U petak 4. travnja 2014. predstavnici dominikanskih laika iz Slovačke preuzele su sliku od dominikanskih laika u Krakowu, a u subotu 5. travnja 2014. bila je donesena na regionalni susret članova dominikanskog bratstva u Košice.

Susret je održan u Dominikanskom kulturnom centru Veritas i na njemu je sudjelovalo oko 35 članova Bratstva iz Košica i drugih mjesta u Slovačkoj. Prisutni su bili i provincialni predsjednik dominikanskih laika, Peter Jeremias Suchovský, OP, suradnica u formaciji, Eva Antonina Zúdorová, OP, fratri – asistenti, kao i sestre Kongregacije iz Košica. Za tu su prigodu bila upriličena prigodna predavanja: s. Daniele Promčákové – *Laici i kongregacijske sestre i njihovo mjesto u ovom svijetu*, o. Ireneja Maroša Fintora – *Laici kao nositelji nove Pederetnice*, te Kataríne Magdaléne Lichmanove – *Kako današnji laici imaju sne, viđenja te kako prorokuju*. Susret je nastavljen slavljem sv. Mise, a zaključen je zajedničkom molitvom pred Hodočasničkom slikom sv. Dominika. Slika je cijeli tjedan ostala u dominikanskoj crkvi te su se Bratstva iz istočne Slovačke svakodnevno susretala i molila pred njom.

Nakon tjedan dana, hodočasnička je slika nastavila svoj put iz Košica u Zvolen, gdje je u subotu 12. travnja 2014. održan regionalni susret bratstava iz središnje Slovačke. Cilj je susreta bio posvećen ideji sv. Dominika – *Biti na putu i propovijedati*. Gotovo 50 članova iz Zvolena i Banske Bistrice bilo je oduševljeno

Slovačkoj, o. Mannes Stanislav Marušák, OP, u Dominikansko laičko bratstvo primljene su dvije laikinje.

Na uskrsni ponedjeljak hodočasnička slika je iz Zvolena 'otputovala' na zapad Slovačke, u crkvu Gospe Snježne na Kalvariji, u Bratislavu. Tijekom toga tjedna članovi Bratstava iz Bratislave iskazivali su svoju pobožnost pred slikom, u zajedničkoj i pojedinačnoj molitvi. U subotu 26. travnja 2014. održan je još jedan regionalni susret na kojem je sudjelovalo oko 70 članova Bratstva iz Bratislave, Hlohovca, Trnavе, Dunajske Lužne i Skalice, kao i Braća i Sestre OP Reda iz Slovačke. Susret je započeo molitvom Krunice Božjeg milosrđa, a nastavljen je sv. misom u crkvi Presvetog Trojstva u Bratislavu, te zajedničkom molitvom pred slikom sv. Dominika. Nastavak susreta održan je u prostorijama doma *Quo Vadis*, a predvodio ga je Peter Jeremias Suchovský, OP. Nakon ručka, sudionici su, podijeljeni u skupine, pokušali odgovoriti na slijedeća pitanja:

1. Što pomaže Bogu da hodočasti prema meni?
2. Što sprječava Boga da hodočasti od mene k drugima?

Bili su zanimljivi rezultati promišljanja i odgovora kako ukloniti prepreke. Na kraju susreta o. Svorad Ján Duda, OP je preuzeo sliku i ponio u Ukrajinu.

Sveti Dominiče, molimo te za milost da po tvojem primjeru svojim životom naviještamo Radosnu vijest ondje gdje nas Gospodin zove.

Zuzana Imelda Hlavienkova (prijev. ipd)

tom idejom, i molilo pred hodočasničkom slikom sv. Dominika, osobno i zajednički. Duhovno obogaćenje bio je govor o. Jana Alana Delya na temu *Hodočašće Boga čovjeku i čovjeka Bogu*, u kojem se o. Alan osvrnuo na trenutno putovanje slike. Tijekom sv. mise, koju je predvodio promicatelj dominikanskih laika u

IRAK: Molitva za dominikansku obitelj u Iraku

Kao što ste do sad već čitali, sunitski su pobunjenici protjerali iračku vladu iz grada Mosula u iznenadnom i nasilnom napadu. Pritom je ugroženo i civilno stanovništvo koje nije sudjelovalo u sukobima, među kojima i nekoliko dominikanskih fratara. Jedan od njih koji živi u Mosulu, o. Najeeb Michaeel, OP poslao je pismo u kojem opisuje strašnu situaciju te moli za naše molitve.

Dominikanci u Iraku (francuske provincije), prisutni su od 1750. godine. Tu su također i sestre dominikanke, Kongregacije Sv. Katarine Sijenske. O. Najeeb (negdje se navodi kao Nageeb Mekhail) je rođen 1955. godine u Mosulu, poznatom i kao biblijska Niniva. Dijete je kaldejskih kršćanskih roditelja, i ponosan je na svoje drevno obiteljsko kršćansko naslijede.

Godine 1990., po svom povratku u Irak, osnovao je Centar za digitalizaciju orijentalnih rukopisa (Centre Numérique des Manuscrits Orientaux en Irak or CNMO). Tijekom godina o. Najeeb sabrao je stotine neprocjenjivih kršćanskih rukopisa kako bi ih sačuvao, ali i da bi napravio digitalne kopije i učinio ih široko dostupnima. O. Najeeb je i djelima i riječima, izrazio snažnu želju za očuvanjem kršćanske baštine u Iraku i ostao vjeran u svojoj službi kršćanskom stanovništvu svoje zemlje:

"Vjerujem da je za mene bolje ostati sa svojim narodom, u svojoj zemlji. Želim biti ovdje kako bih pomogao ljudima – osobito hendikepiranim, beskućnicima i obiteljima koje su u nevoljama – ne samo materijalno, već i davanjem usmjerjenja, snage i vjere. Ovdje smo da podupiremo jedni druge, hodamo zajedno, padamo zajedno." (Iz intervjuja danom Collegeville Institute for Ecumenical and Cultural Research).

Unatoč osjetljivoj političkoj situaciji u Iraku, o. Najeeb i njegova subraća odlučili su ostati u zemlji. Svoju snagu crpe iz vjere kršćana koji su trpjeli prije njih:

"Mi uzimamo križ, uzimamo crkvu, i držimo ih. Trpimo i umiremo kao mučenici. Situacija je loša. No mi imamo nade. Nije nam

posve jednostavno reći da čemo biti spašeni, no naša je vjera prisutna i jaka.”

U intervjuu koji je prošle godine dao za časopis *Dominicana*, izričito je zatražio molitve za svoju zajednicu i za one kojima služe:

“Nas ne štiti nitko, osim molitve... trebaju nam vaše molitve... Vjerujem u snagu molitava... one mogu promijeniti ljudske namisli... Molim u ime svih kršćana u Iraku... da molite za nas.”

Molimo vas da se sada više nego ikad, u vašim molitvama spomenete o. Najeeba i svih onih koji su u opasnosti u Iraku. (1. srpnja 2014.)

Najnovije vijesti o sestrama dominikankama u Iraku

U ured DSI u Rimu (međunarodne sestre dominikanke) stigla je informacija s. Marije Hanne o situaciji dominikanskih sestara Sv. Katarine Sijenske u Iraku.

Onajavlja da su se sestre vratile u svoj samostan u mjestu Karakush, a i mnoge su se obitelji vratile u grad, jer se situacija poboljšala. Sukobljene su strane sklopile sporazum o prestanku sukoba.

Patrijarh Sirijske Crkve je posjetio Irak kako bi ohrabrio kršćane i posjetio izbjeglice na raznim mjestima. Njegov je posjet bio uistinu ohrabrujući jer je utješio kršćansku zajednicu i potakao ih da ostanu u zemlji i u svojim gradovima.

S. Maria Hanna je kazala da se situacija nije posve smirila, jer je vlada još u nemogućnosti vršiti nadzor nad čitavom zemljom. Usredotočeni su ponajprije na zaštitu Bagdada. U Mosulu su zračne snage napadale civilne četvrti. Grad je potpuno zatvoren i nikome nije dopušten ni ulaz ni izlaz.

Što se općenite sigurnosti tiče, stanje u zemlji još je nesigurno. Ljudi se boje neizvjesnosti. Dana 28. lipnja dvije su kaldejske sestre, s dvjema djevojkama (18 godina) i dječakom (12 godina) iz njihovog sirošteta nestale u Mosulu. Nitko do danas ne zna gdje su. Molimo svi zajedno da se mognu uskoro vratiti svojoj zajednici. (preuzeto i prevedeno iz Interneta DSI stranice)

Kad ubiju vodu

Kad ubiju vodu mrtva rijeka teče
Kad ubiju vodu, u morima se otrovna kaljuža peče.
Kad ubiju vodu prozirnu svilu deru.
Kad ubiju vodu krvave ruke u njima peru.
Kad ubiju vodu u plastici je ko rijetku zvjerku vode.
Kad ubiju vodu lišavaju je rođene slobode.
Kad ubiju vodu kemijom disanje daju
Za takvo djelo nimalo se ne kaju,
Kad ubiju vodu od srama prljava pada
Vrisnula bi od pustoga jada.
Kad ubiju vodu bijući sami sebe
Ne žale, pobro, ni mene ni tebe.
U početku duh lebdiše njome za zdravlje planeti stvorju ti, Bože.
Gospod veli: Nek život njome proteče
Od iskona za nju tako Stvoritelj vode reče.
I u krštenje je sazda
Djecom Božjom da budemo vazda.

s. Jasna Matić

Lijepo je imati prijatelja

Život bez prijateljstva je ništa. (Ciceron)

Davne, 1972. godine, kad sam došla u Virje, bilo mi je sve čudno. Ja, dite iz kamena doći u ravnu Podravinu! Al, malo pomalo sam se navikla. Mlada časna od 22 godine, Bože, to je bio pojam! Radila sam sve poslove od crkve do njive, kopajući kukuruz, čak sam i zaspala na njivi od umora. Tada je bilo puno djece. Brzo sam se s njima sprijateljila. Bilo mi je prekrasno. Curice su bile posebne. Među njima se isticala jedna mala, plava, uvijek nasmijana, zvala se Nadica, zatim Nenica, koja je danas doktorica i ravateljica bolnice u Zaboku, te Snježana i puno drugih, da ih ne nabrajam. Nadica je bila nešto posebno. Bila mi je dosta privržena. Našla je u meni neku sigurnost.

U Virju sam, uistinu, doživjela najljepše trenutke. Naša kućica je bila dosta siromašna, mnogo toga nam je nedostajalo (kupatilo, kuhičnja), ali mi to onda uopće nije smetalo. No, nisam dugo uživala s tim dragim ljudima. Dobih premještaj i morala sam ostaviti svoje mezimice. Međutim, s nekim sam ostala trajno povezana. Među njima je na prvom mjestu Nadica. I, eto sreće i slučaja: jednom je s. Ana pozvala djevojke iz Virja na duhovnu obnovu u Zagreb, u naš samostan. Među njima je bila jedna koja se zvala Viktorija. Kad je došla u samostan pitala je za mene, jer joj je mama o meni pričala. Kad sam došla među djevojke odmah sam među njima prepoznala koja je Nadičina kćer i sa sigurnošću sam usklknula: „Ti s Nadičina kćer!“ Srce mi je od sreće zaigralo, jer sam u njoj vidjela Nadicu. I tako vam je počelo, odnosno, nastavilo se naše obnovljeno prijateljstvo, ali ne više samo s Nadicom, nego i s njezinom kćerkom, Viktorijom. Jednog dana dobila sam od Viktorije pismo sljedećeg sadržaja:

Hvaljen Isus i Marija!

Nadam se da će moći razaznati moj rukopis, ne pišem lijepo, ali imam veliku želju da vam se nekako zahvalim. Svaki put kad vas želim posjetiti, mučim se oko toga čime bih vas razveselila, koju materiju, „sitnicu“ bih vam donijela kako bi imali uspomenu na nas. Onda jednom shvatim, da nemam ideja, mislim si, može li vam ta materija reći nešto što osjećam prema vama? Što moja mama osjeća prema vama? Teško je to izreci riječima.

Promatrajući moju majku kako sa zanosom govori o iskustvu s dominikankama, a posebno sa s. Beatom, u meni su se budila brojna pitanja: Pa tko je ta posebna žena koju moja mama toliko voli, o kojoj uvijek priča sa smiješkom na ustima, o tolikim prekrasnim iskustvima koje je provela s njom? I konačno, jednog dana dođem u Zagreb i upoznam neizmjernu s. Beatu.

Što toliko posebno Bog čini sa vama, ne znam, ali znam da i ja imam osmijeh na licu kad vas se sjetim. Iako, ne istih godina kojih ste se intenzivno družili s mojoj mamo, ali istim duhom pristupate svaki puta k meni. I samo vaše ime govori o blaženosti kojom zračite, o požrtvovnosti kojom brinete za svoje sestre. U onom malenom kutu, neznatne kuhinje jednog samostana krije se blažena velika žena u očima Božjim i onih koji ju poznaju.

Hvala vam za svaki provedeni susret zajedno, nadam se da naša druženja neće završiti u ovih par godina provedenih na zemlji.

Nikada se nećemo rastati jer naše duše lete zajedno gdje god bili.

Draga moja sestrice, znajte da ste uvijek u našim srcima.

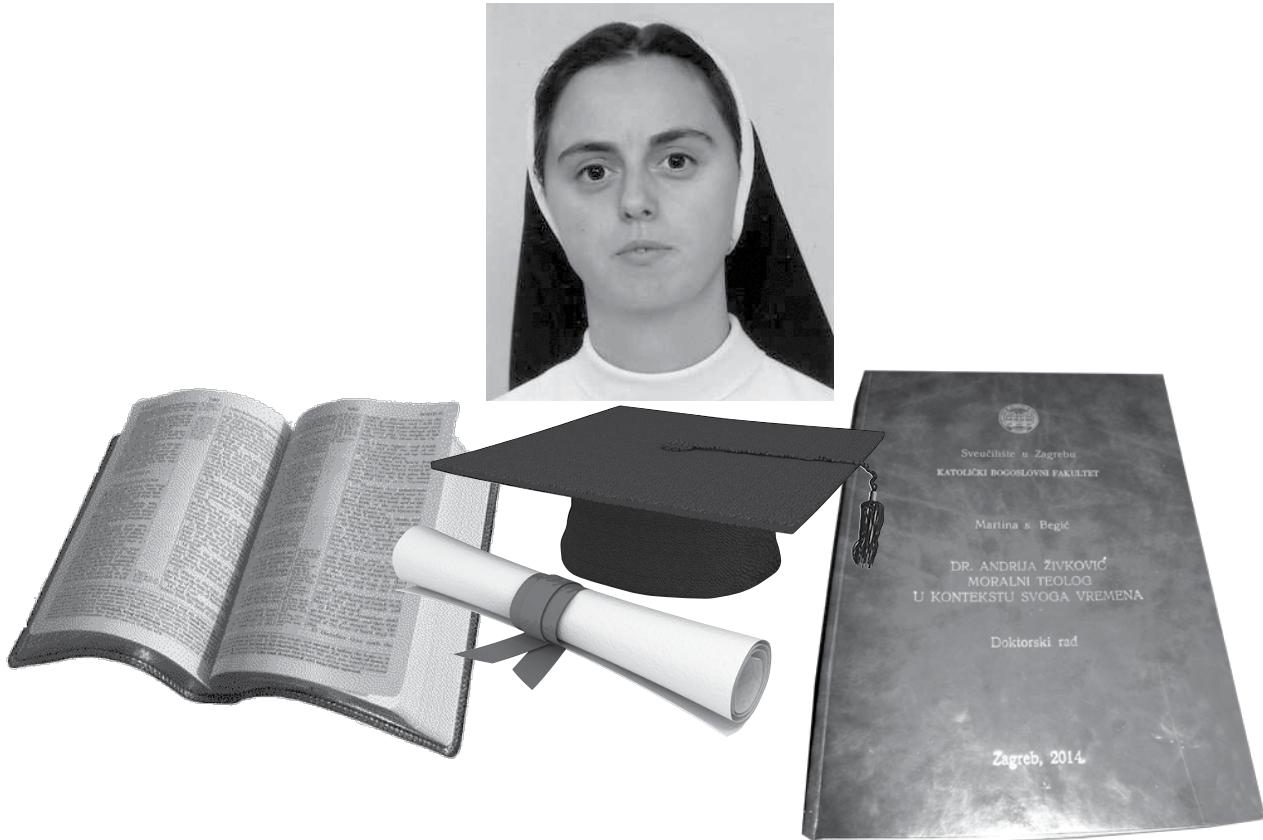
Volimo vas!

Viktorija.

Zagreb, 9. 02. 2013

s. Beata Zebić

**s. ANA BEGIĆ, dominikanka
DOKTORICA ZNANOSTI
iz područja Moralne teologije**

U petak 4. srpnja 2014. obranila je, na Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, svoju doktorsku disertaciju, naslovljenu: *Andrija Živković: moralni teolog u kontekstu svoga vremena*. U svečani akademski čin, pred punom dvoranom, uveo je dekan istog fakulteta dr. Tonči Matulić, koji je najprije pozdravio sve nazočne, posebno roditelje naše doktorandice. Slijedilo je njezino javno izlaganje, odnosno predstavljanje doktorskoga rada. Za to je izlaganje imala na raspolaganju 25 minuta. S. Ana se za ovaj čin dobro pripremila, napisala glavne odrednice iz života i djelovanja dr. Andrije Živkovića, s posebnim osvrtom na njegovu moralnu teologiju u kontekstu svoga vremena, što je i bila glavna tema njezina rada. Potom je slijedilo ispitivanje komisije. Najprije je riječ uzeo mentor, dr. Vladimir Dugalić, koji je također ukratko iznio koje su glavne točke dok-

torske radnje. Priznao je kako je to bio mukotran rad, jer je trebalo istražiti bezbroj rukopisa, upoznati povijesne okolnosti u kojima je živio i djelovao Živković, njegove odnose s poznatim teolozima, moralistima, ali i s političarima. Sve je to, na neki način, imalo utjecaja na njegove stavove, ali je ipak ostao dosljedan teološkim, moralnim načelima, na kojima će se nadahnjivat mnogi budući studenti i teolozi.

Nakon što je s. Ana odgovorila na sva pitanja komisije, slijedila je mala stanka jer se komisija povukla da bi zajednički donijela ocjenu njezina izlaganja i odgovora. Vrativši se ponovno u dvoranu, dr. Tonči Matulić, kao predsjednik komisije i dekan KBF-a, progglasio je da je s. Ana uspješno obradila svoju doktorsku disertaciju s izvrsnim uspjehom. Čestitamo!

s. Slavka Sente

S. Ana Begić obranila doktorat

U petak 4. srpnja na Katoličkom bogoslovnom fakultetu u Zagrebu dominikanka s. Ana (Martina) Begić obranila je doktorat *Andrija Živković: moralni teolog u kontekstu svoga vremena*, pod vodstvom mentora dr. sc. Vladimira Dugalića. Osim njega, u komisiji pred kojom je s. Ana obranila svoj doktorat, bili su još dekan zagrebačkoga KBF-a dr. sc. Tonči Matulić (predsjednik komisije) i dr. sc. Stjepan Baloban, a obrani je prisustvovalo više sestara dominikanki, obitelj s. Ane, njezine kolegice i kolege s fakulteta, te druge redovnice i slušatelji.

Doktorski rad broji ukupno 349 stranica i 1093 bilješke, a podijeljen je na tri poglavlja. U prvome su život i rad dr. Andrije Živkovića smješteni u povjesni kontekst i prikazani poglavito na temelju arhivske građe. Najviše pozornosti autorica je posvetila zagrebačkome razdoblju njegova života kao najplodnijemu zbog profesorske djelatnosti na Rimokatoličkom bogoslovnom fakultetu, rektorske službe na Sveučilištu, bogatog znanstveno-spisateljskog rada i drugih djelatnosti kojima je ostavio značajan trag ne samo u vjerskom nego i u društvenom životu svoga doba.

Drugo poglavlje, koje je središnji dio doktorskoga rada, donosi pregled Živkovićeve teološke misli. Autorica je kritički analizirala njegova objavljena djela i rukopise s područja

moralne teologije te izložila Živkovićevo viđenje kršćanskoga morala, moralnoga djelovanja, poimanja kršćanske savjesti, zakona i norme, grijeha, kršćanskih krijeponi i kritike etičkoga relativizma. Potom je u trećem dijelu progovorila o Živkoviću kao kritičaru društva ili socijalnom etičaru, prikazujući njegovo poimanje socijalnog nauka Crkve, poglede na odnos Crkve i svjetovnih vlasti, kritiku onodobnih ideologija, viđenje poslanja vjernika laika u hrvatskome društvu i zalaganje za čudorednu obnovu hrvatskoga društva. Pri tom je osobita pozornost posvećena njegovu gledanju na Hrvatski katolički pokret i na Katoličku akciju te govoru o važnosti socijalnih krijeponi. Nakon toga slijede zaključak i bibliografija, koja je već sama po sebi vrijedan znanstveni prinos, jer po prvi put na jednome mjestu donosi cijelovitu bibliografiju objavljenih samostalnih djela, članaka i drugih priloga dr. Andrije Živkovića, ali i popis dosad nepoznatih rukopisa što ih je autorica pronašla u raznim arhivima. Vrijednost doktorskoga rada s. Ane očituje se poglavito u cijelovitoj preglednoj analizi teološkoga opusa Andrije Živkovića te u prikazu njegova životnog puta i raznih djelatnosti, što autorica ponajviše temelji na istraživanju arhivskih vreda te objavljenih i rukopisnih Živkovićevih djela. Predstavljajući nam tako čovjeka koji kritički promatra i po-

tom na znanstven, ali i pristupačan način piše o raznim temama s područja teologije, filozofije, književnosti, psihologije i socijalne etike, autorka daje značajan prinos poznavanju razvoja teološke misli na našim prostorima.

Nakon završetka javne obrane, za sve prisutne upriličen je domjenak na terasi fakulteta i potom ručak za uzvanike u samostanu bl. Hozane Kotorke. U samostanu je sve prisutne prvo pozdravila priora Marina Pavlović, a osim nje prigodne su govore za vrijeme ručka održali Ivo Begić (otac s. Ane) i časna majka Katarina Maglica. Druženje je, uz pjesmu i ugodne razgovore, proteklo u veselom i svečanom ozračju, a sve prestigle čestitke i iskrene želje prvoj doktorici teologije u Kongregaciji Svetih anđela čuvara mogu se sažeti u jednu rečenicu: Neka kao redovnica i znanstvenica služi Bogu na slavu, svome Redu i Kongregaciji na čast te narodu na duhovnu i vremenitu korist!

Na kraju, potrebno je kazati nekoliko riječi i o dosadašnjem životnom putu s. Ane Begić. Rođena je 4. prosinca 1979. u Splitu od ova Ive i majke Zorice rođ. Ursić, koji su joj na krštenju nadjenuli ime Martina. Osnovnu školu završila je u Kostanju, a srednju u Omišu. U novicijat Kongregacije Svetih anđela čuvara sestara dominikanki stupila je 2. listopada 1999., prve je zavjete položila 2. listopada 2001., a doživotne 2. listopada 2007. God. 1998. započela je filozofsko-teološki studij na Katoličkome bogoslovnom fakultetu u Zagrebu, kojega nakon prve godine prekida radi redovničke formacije, te 2001. nastavlja studij i uspješno ga završava diplomiravši 2006. Nakon trogodišnjeg vjeroučiteljskog rada na Korčuli (2005. – 2008.), vraća se u Zagreb kao asistentica – znanstvena novakinja na Katedri moralne teologije zagrebačkoga KBF-a, gdje u rujnu iste godine započinje poslijediplomski studij iz teologije sa specijalizacijom u moralnoj teologiji. God. 2011. obraćala je licencijatski rad pod naslovom Andrija Živković i kršćanske kreposti, a od 2011/12. akademske godine predaje izborni kolegij i seminar pri Katedri moralne teologije.

Ivan Armando

Tata Ivo čestitao svojoj kćeri u ime cijele obitelji

*Ivo Begić, otac s. Ane, uputio joj je, za vrijeme ručka,
pred svima nazočnima čestitku sljedećeg sadržaja:*

Draga naša Martina Ana!

Evo, došao je dan kada si nas ispunila ponosom i zadovoljstvom jer s uspjela, uz Božju pomoć, u onome što je za mnoge nedostižno: Postala si doktor moralne teologije!

Glede toga, primi od mene i majke, brata i sestre, iskrenu čestitku. Danas bi posebno bila sritna baba Zorka, stric Mirko, did Pave, strina Ane, a da ne izostavim dida Antića, jer je on uvik govorio: „Ništa mi na svitu nema draže od ove male Ane!“

Znam zašto! Vjerujem da se oni na nebu raduju skupa s nama.

Želimo ti da nam dugo i sretno živiš kao moralni teolog, da učiš mlade ljude onako kako su nas učili naši stariji: ljubav prema Bogu, poštovanje, rad i red, ljubav za domovinu.

Danas je naša domovina u vrlo teškom stanju. Neprijatelj nas iz dana u dan uništava, sve više i više. Sela se prazne, radovi bez posla, naš

proizvod je bezvrijedan. U našem selu, a znaš koliko je, krstilo se prošle godine samo troje djece. Naši vlastodršci ne vide nikoga osim sebe. Upravo sada sjetih se jedne divne žene, majke moga prijatelja Nikole, iz Drašnica, pokraj Makarske. Kod nje sam dosta puta bio na marendi. I tako mi jednom prilikom reče: „Slušaj momak: na zemlji je pastir težak i ribar, od njih je sve poteklo, a na nebu je Otac i Sin i Duh Sveti. I kako god gajimo ljubav prema ovima na nebu, tako bi trebali gajiti bar malo ljubavi i prema ovima na zemlji. Svi mi potječemo sa sela i kad ono nestane nestat će i svih nas. Glede toga, ne boj se nikoga kada si uvjeren u pravednost, red, rad i poštenje. A ljubav iznad svega! Dakako, poniznost pred Bogom.“

Eto, moja Ane, nadam se da si shvatila smisao ovoga moga teksta i da će tvoj moral biti usmjeren prema Bogu, domovini i svim ljudima dobre volje.

Draga naša kćeri, neka te čuva dobri Bog!
Ivo Begić

Izlaganje s. Ane na obrani njene doktorske disertacije

— Sažetak doktorskog rada —

UVOD

Doktorski rad „Dr. Andrija Živković: Moralni teolog u kontekstu svoga vremena“, djelomično je nastavak licencijatskog rada „Andrija Živković i kršćanske kreposti“, no s druge strane ovaj je rad nešto sasvim novo. Rad je podijeljen u tri poglavlja i u njemu je sumiran cjeloviti znanstveni opus prof. Živkovića gdje posebno izdvajamo sedam neobjavljenih knjiga u rukopisu.

I. ŽIVOT I RAD DR. ANDRIJE ŽIVKOVIĆA

Dr. Andrija Živković rodio se godine 1886. u slavonskom mjestu Sikirevci, a umro je u Zagrebu godine 1957. Od godine 1906.-1913. boravi na studiju u Rimu gdje 1912. godine biva zaređen za svećenika u crkvi sv. Ivana Berhmana. Godine 1913. vraća se u rodnu Đakovačku biskupiju u kojoj je vršio niz različitih službi od vjeroučitelja preko biskupskega tajnika do profesora filozofije povijesti i zemljopisa na biskupskom liceju u Đakovu, a predavao je također i logiku i psihologiju.

1914. godine imenovan je izvanrednim profesorom sociologije što je potrajalo do 1925. godine, kada je imenovan profesorom moralnog bogoslovija na tadašnjem Rimokatoličkom fakultetu u Zagrebu. Tijek i postupak svoga imenovanja profesorom Živković je detaljno opisao u *Osobnome dnevniku* pri čemu izdvajamo činjenicu kako tijek izbora nije bio lak ali je značajno da obrana prof. Živkovića pri tome nije bila njegova želja za karijerom nego volja za znanstvenim radom na području bogoslovљa. Budući da se Živković iskazao kao profesor u nekoliko je navrata vršio služnu dekanu i prodekanu, a posebno obilježe njegove dekanatske službe jest u tome što je u svome vremenu pridonio rješavanju tzv. novog sustava znanstvenog rada na Bogoslovskom fakultetu u Zagrebu.

Uvidio je problem nepoznavanja latinskog jezika na realnoj gimnaziji te je želio u sjemeništa uvesti pripravni tečaj sa svrhom pripre-

me srednjoškolaca za bogoslovski akademski studij. Tadašnji nadbiskup Bauer prepoznao je njegovu ideju te je prihvatio jednogodišnji pripravni tečaj koji je zajedno s jednom godinom filozofije na Bogoslovskom fakultetu činio dvo-godišnji filozofski studij. Zbog nemogućnosti svladavanja materije prof. Živković je držao potrebnim produljiti vrijeme trajanja studija sa četiri na šest godina, a svrha svega toga je bila što bolje podučavanje budućih svećenika.

Veliku skrb Živković je polagao za katedru moralne teologije na kojoj je želio za svog nasljednika dr. Josipa Salača, no ta mu se želja nije ispunila.

Od 1938. do 1940. godine dr. Živković bio je rektor Sveučilišta, a od 1940.-1943. prorektor za vrijeme rektora Stjepana Ivšića kome je u korespondenciji od nekoliko pisama Živković izrazio nezadovoljstvo kako se postupa na Senatu te je jednoličnim postupcima Senat sveden na razinu društva gdje se ne postupa akademski. Zanimljiva je Živkovićeva rečenica rektoru Ivšiću iz pisma: „Ljudi koji svakim svojim potezom sumnjiče drugoga i to javno iznose, ne mogu shvatiti da bi netko mogao raditi nešto *optima fidei* bez najmanje maliciozne primjese i da bi mogao izići u susret samo iz želje za skladnim životom jednoga tijela kao što je Sveučilište.“

Osobni dnevnik koji nam je ostao u rukopisnom izdanju Živkovićeve nesređene arhivske građe na poseban nam je način pomogao razotkriti detaljnije osobu Andrije Živkovića kao

i ljudi i događaje ondašnjeg vremena. Premda nije pisan kontinuiranim slijedom ono što smo pronašli otkrilo nam je jedno vrijeme, uspomene i sjećanja na ljudi i događaje. Veliki broj zabilješki u dnevniku je vezan uz ime dr. Svetozara Ritiga gdje trebamo naglasiti da ga je Živković odvraćao od ondašnjih vlasti, te je u tom kontekstu zapisao sljedeće: „Svetozar još uvijek ne vidi da je tadašnja vlast trebala pokornog slugu koji će Vatikan izvješćivati onako kako vlasti žele i hoće, a ne onako kakvi su stvarni odnosi između Crkve i komunističke vlade. I umrijet će a da istine komunističkog sustava neće upoznati. Dobronamjernost je uistinu lijepa krepst kod čovjeka političara, ali od nje do naivčine političara samo je jedan kratak korak.“

Budući da je Živković u svome vremenu djelovao na raznim područjima crkvenog, znanstvenog, kulturnog i političkog života hrvatskog naroda sukladno s tim u svojim je djelima obradio niz tema koje su zanimali čovjeka i društvo. Težište Živkovićeva rada i djelovanja bilo je područje moralne teologije. „Vjera je život i djelovanje mora slijediti vjerovanje. Prije svega *fides* onda *ethos*,“ a objašnjenje toga *ethos-a* bila je zadaća u životu prof. Živkovića.

Kriza vremena u kojem je živio Andrija Živković nije bila intelektualna nego moralna, što je i odredilo njegovo područje zanimalja. Istaknuo se kao promicatelj kršćanske kulture i

govora o vjerskom ujedinjenju. Bez Krista nema morala, ta se tvrdnja na poseban način ocrtava u Živkovićevu pobijanju etičke kulture Miljenka Vidovića koji je stavljao naglasak na etiku bez religije. „Kad tražimo preporod modernoga društva na temeljima kršćanstva, tražimo da se vjeri u društvenom životu dade onaj položaj kakav ona zavrjeđuje i upravo se na tim postavkama sukobljujemo s duhom moderne kulture.“

Homilije dr. Andrije Živkovića kronika su jednog vremena. Od 1914.-1919. godine kontinuirano piše i cijelovito homilije dok tridesetih godina samo u natuknicama. Istodobno se kroz njih ocrtava Živkovićeva osobnost i misao. Kao propovjednik vjernike redovito poziva na ispit savjesti u odnosu na beskrajno Božje milosrđe. „U Božjoj je ruci sve, a mi možemo samo načaćati ovo ili ono. Stoga prepustimo se njemu i njegovoj se jakoj ruci povjerimo jer Bog svojih ne napušta.“ S obzirom na analizu Živkovićevih propovijedi zaključili smo kako je bio propovjednik s istančanim osjećajem za čovjeka kojemu se uvijek trudio približiti Boga i vjeru u Njegovo kraljevstvo koje je vječno i neprolazno.

Živković je posebno zanimalje u životu posvetio Hrvatskoj Bogoslovskoj akademiji, te je na glavnoj skupštini održanoj 1942., godine kada je ujedno bio i njen aktualni predsjednik izrekao važne riječi: „Mi ne možemo a da ne zauzmemo stav prema onome što se na obzoru pomalja... Mi smo kao društvo koje okuplja zastupnike bogoslovske znanosti po dužnosti pozvani, da drugima posvjetlimo u tmini, da razriješimo zapletene čvorove, da pokažemo što je u oprečnim mišljenjima istina, a što se izdaje za istinu, navlači njen ruho a u stvari nije istina nego opsjena. Ne činimo mi to iz neke umišljene superiornosti nad drugima, nego nam ta dužnost slijedi iz našeg svećeničkog i učiteljskog poziva. Mi imamo biti pod vodstvom Crkve glasnici njezinog programatskog stava, tumači njezina prosuđivanja svega što se među ljudima zbiva... mi smo zvani da formiramo savjesti, a savjest je najodsudniji čimbenik u životu pojedinca...“ Kao aktivni suradnik znanstvenog časopisa *Bogoslovska smotra* Živković

je zastupao mišljenje kako se „puno toga može reći i na malo stranica, jer čemu pisati o nečemu što je već kod starijih autora sa mnoštvom citata opširno izloženo!“

II. DR. ANDRIJA ŽIVKOVIĆ KAO TEOLOG

Andrija Živković je bio izuzetno plodonosan teolog i znanstvenik o čemu nam svjedoče i njegova mnoga napisana djela. Napisao je 22 knjige (15 objavljenih/7 u rukopisu), više od 650 osvrti, recenzija, članaka i manjih priloga. Budući da je etičko-moralna problematika bila težište Živkovićeve znanstvenog i teološkog rada, u tom smislu središnje mjesto njegova bogatog opusa zasigurno zauzima trilogija *Katoličko moralno bogoslovje*, od kojeg su u rukopisu sačuvano i dosada neobjavljeno prepravljeno izdanje prvog i drugog sveska; *Osnovno moralno bogoslovje* (1948.), i *Kršćanske krepsti uopće a bogoslovke i stožerne napose* (1954.). Živković se isticao i kao dobar poznavatelj etičko-filosofske misli čemu je relevantna potvrda njegov rukopis *Friedrich Nietzsche kao protivnik kršćanskog morala* (1950.) koji je nam je ostao sačuvan u arhivskoj građi. Na srcu mu je bilo što bolje obrazovanje svećenika što ga je i ponukalo da napiše sveske moralnog bogoslovja na materinjem hrvatskom jeziku. Iako je svoje djelo upravio laicima ono ipak ostaje u granicama apologetskog govorca kao odgovor na izazove koje su u njegovom vremenu pred Crkvu stavljale ideologije. On ostaje u granicama obrane katoličkoga morala od zlobnih napada i iskrivljivanja. Prihvata obnovu tomizma i na teologiji sv. Tome gradi svoje moralno bogoslovje, slijedi odredbe enciklike *Aeterni Patris* pape Leona XIII.

Namjera Živkovićeva je bila pružiti sadržaj kršćanskog morala koje će biti „životan“ jer ima za svrhu izgraditi kršćanina koji će se moći oduprijeti izazovima suvremenih ideologija te istovremeno biti i graditelj društva u kršćanskom duhu. Živković u svome djelu kombinira model krepsti prema sv. Tomi i shemu dekaloga prema sv. Alfonzu de Liguoriu čime zapravo želi nadići moral dužnosti i moralne prosudbe ljudskog čina. „Naglašavanjem samo dužnosti

koje ne bi uključivale i napredovanje u njima i usavršavanje preko njih nije dovoljno jer treba težiti krepostnom životu vjernika kao prvom i glavnom cilju čudoredne nauke.“ U Živkovićevoj teologiji postavlja se pitanje što ga je uopće ponukalo da samo deset godina nakon tiskanog izdanja *Osnovnog moralnog bogoslovja* iz 1938. napiše istoimeni rukopis? Možemo samo prepostaviti odgovor na postavljeno pitanje, jer nigdje nismo naišli na zapis o tome. Možda je to bilo vrijeme u kojem je živio, jer sigurno oskudica i ljudska patnja koje su poharale nakon Drugog svjetskog rata nisu Živkovića mogle ostaviti ravnodušnim, kao i mnoge dvojbe u savjeti koje su prouzročile totalitarne ideologije, a s druge pak strane možda netko od moralista njegova vremena kao na primjer Joseph Mausbach koji je značajno pridonio otkrivanju izvorne misli Tome Akvinskog i povratku ka moralu krepsti. Unatoč trudu koji je Živković ulagao u svome je naučavanju ipak ostao u okvirima kazuistike, što ne znači da se nije

odmicao od nje te je u mnogim razmišljanjima i krenuo svojim putem, a kazuistički govor koji je bio izrazito prisutan u tiskanom izdanju *Osnovnog moralnog bogoslovija* iz godine 1938., uvelike je ublažio u rukopisu iz 1948.

Živkovićevu teologiju prikazali smo u radu preko odabranih tema fundamentalnog mora-
la (1. *Izvořišta i zadaće moralnog bogoslovija*,
2. *Kršćanski moral*, 3. *Moralno djelovanje/slo-
bodno i voljno/*, 4. *Savjest*, 5. *Zakon i norma*,
6. *Grijeh*), te smo nastojali prikazati metodom komparacije i analize u čemu je Živković na-
pravio konkretne odmake i napredak s obzirom na knjigu. Ono što nam ukazuje na određeni razvoj Živkovićeve teološke misli u rukopisu *Osnovnog moralnog bogoslovija* s obzirom na istoimenu knjigu je činjenica da osim što upotpunjuje tekst, on sadržajno mijenja i raspored nekih tematskih jedinica te tako tekst o savjesti dolazi prije govora o zakonima.

Godine 1938. Savjest je definirana kao „praktični sud našega uma o moralnosti vlasti-

tih čina u svakom pojedinom slučaju“, a u rukopisu godine 1948. Savjest je određena kao „sud praktičnog razuma o čudorednom značaju na mjeravanog ili izvršenog djela.“ Savjest nije za Živkovića puka primjena moralnog znanja na pojedinačnu situaciju po načelu dužnosti koje proizlazi iz snage Božjeg autoriteta, kako je to bilo u knjizi iz 1938., već je ona razborita prosudba koja ovisi o kreposti razboritosti. No iako u rukopisu obvezatna snaga savjesti ne proizlazi iz autoriteta vanjskog zakona nego iz čovjekove razumne naravi i njegove participacije na vječnom Božjem zakonu, ona za Živkovića ipak ostaje sud odnosno primjena znanja na neki pojedini čin. Pravi ljudski čin podrazumijeva da čovjek zna što hoće u životu, da se nada uspjehu ili neuspjehu, oprezno izbjegava neugodnosti te u konačnici se slobodno odlučuje za izvršenje konkretnog djela. Sloboda omogućava čovjeku da neki čin izvede ili ne i samo tada dolazi do izražaja slobodna volja u konkretnom slučaju.

„Ljudskim se činom može nazvati samo slobodno-voljan čin, kojega čovjek (ne)može i (ne)želi izvesti ovisno o volji. Volja nalaže čine, ona ih potiče i pokreće na djelo, a time ujedno pokreće i druge duševne i tjelesne moći. Po prirodi ona nužno teži za konačnom srećom i dobrom uopće, jer u izboru stvarnoga dobra ona radi samostalno i neovisno.“ Pitanje o slobodnom vršenju ljudskih čina osnovno je pitanje moralne teologije, jer nema li čovjek slobode, kaže Živković, tada nema ni svoje čine, a nema li odgovornosti, nema ni grijeha ali ni zasluge.

Govoreći o zakonu i normi Živković slijedi definiciju sv. Tome Akvinskog. „Zakon je razumna odredba izdana za zajedničko dobro od onoga komu je povjerena briga za zajednicu.“ Živković u razdiobi zakona govori o sljedećim zakonima: 1. Vječni Božji zakon, 2. Naravni zakon, 3. Pozitivni Božji zakon, 4. Ljudski zakon. Zakon je čudoredno pravilo ili mjerilo ljudskoga djelovanja, i u moralu vodimo računa upravo o zakonu ukoliko je čudoredno pravilo, a ne uzročno.

Govoru o krepostima Živković posvećuje zasebni svezak moralne trilogije. Krepost nije samo uska staza u ljudskome životu, nego je ži-

votna snaga i okrjepa. Stoga se prof. Živković i jest u rukopisu *Osnovnog moralnog bogoslovija* odmaknuo od morala dužnosti koji naglašava više poslušnost autoritetu te u rukopisu pozivajući se na nauk sv. Tome i savjesti kao krepotst razboritosti nastoji prikazati moral koji više odgovara mentalitetu suvremenog čovjeka, tj. koji želi razumjeti razloge zašto nešto čini i da to onda čini iz osobnog uvjerenja u čemu razumska spoznaja ima presudnu ulogu. Krepot je nezaobilazno potrebna čovjeku u činjenju dobrih djela, a kreposni čin obuhvaća sijelu osobu, uključujući pri tom razum, volju i duševnu snagu. „Krepot je postojanost i lakoća u vršenju dobra što izvire iz najintimnije dobrote kreposnog čovjeka.“ U potpunom smislu riječi krepost nije bilo kakva dobrota, već je potpuna i načelna usmjerenost na dobro. Biti krepstan ne znači samo općenito se odlučiti za dobro, već znači biti prožet dobrim do zadnje dubine vlastite osobnosti kao i u krajnjim vanjskim očitovanjima. Govoreći o teologiji Andrije Živkovića nezaobilazno je ne spomenuti činjenicu njegove kritike etičkog relativizma, a koju smo u doktorskome radu prikazali na temelju rukopisa *Friedrich Nietzsche kao protivnik kršćanskog morala*.

Budući da je Živkoviću filozofija bila temelj njegovih promišljanja, proučavao je misao filozofske umova, te utvrđuje činjenicu da nam je povijest sačuvala svjedočanstva što ih poganstvo pruža kao dokaz siromaštva u vjer-

skom pogledu. „Kršćanstvo je unijelo u kulturu i društvo posebne vrijednosti, što se prvo moglo uočiti na blagoslovu obiteljskog života. Kršćanska kultura sadržana je u svojim osnovnim smjernicama u katoličkoj religiji.“

III. ANDRIJA ŽIVKOVIĆ KAO KRITIČAR DRUŠTVA ILI SOCIJALNI ETIČAR

Iako sam naslov trećeg dijela rada ima poma-lo upitan prizvuk te sam izraz ‘socijalni etičar’ odgovara novijem vremenu, o Živkoviću kao socijalnom etičaru možemo govoriti u kontekstu prijevoda, analize i predstavljanja socijalnih enciklika njegova vremena, kao i o promatranju socijalnog pitanja ondašnjeg društva, a interes za temu Socijalnog nauka Crkve jasno nam je izložio svojim djelom *Katolička društvena nauka* kao i način kako je on to promatrao. Živkovićeva vizija društva željela je ojačati u narodu vjeru u Krista i to je redovito naglašavao. Kršćanin kako ga je on vidoio u svojim djelima trebao je biti borac za vjeru. Vrijeme u kojem je živio bio je obilježeno različitim ideološkim strujanjima počevši od kapitalizma, liberalizma preko socijalizma i komunizma, te nije smio posustajati i uvijek je trebao uzimati u obzir objektivnu istinu.

Stil Živkovićeva govora o socijalnom pitanju obilježen je apologetski, odnosno pozivao se na kritičko promišljanje koje pokušava sadržaje vjere predstaviti prema zahtjevu razuma.

Dok Socijalni nauk Crkve kakvoga mi danas imamo jest otvoren razvoju, dijalogu, doprinosima laika i humanističkih znanosti. On pokazuje doktrinarne elemente, ali i veliku brigu da se djelovanjem vjernika i svih ljudi dobre volje povijesno i ostvari. Kod Živkovića prvi put srećemo govor o socijalnim krepostima (pravednost, pravičnost, zahvalnost, milosrdnost, bogoštovlje, ljubav prema rodu i domu, istino-ljubivost) koje duboko svojim korijenima zadiru u čovjekovo dostojanstvo i njegovu osobu.

Stavljanjem naglaska na socijalnu dimenziju kršćanstva Živković zapravo želi reći kako „strogo govoreći svaka krepost jest u izvjesnom stupnju socijalna, jer kreposno djelovanje pojedinca ne može ostati bez nekog utjecaja na zajednicu. Više ili manje osjetit će okolina krepostan stav čista, ponizna i pobožna čovjeka, a ne samo čovjeka hrabra, milosrdna i zahvalna.“

ZAKLJUČNI NAGLASCI

S obzirom da je vrijeme u kojem je Živković djelovao kao teolog bio obilježeno kazuističkim moralom, ulazeći u tu zahtjevnu temu uočili smo kako se Andrija Živković odmiče od morala dužnosti utemeljenog na autoritetu i približava se moralu kreposti.

Živković dublje ponire u ljudsku osobu te time radi izvjestan odmak od čisto objektivnog promatranja i ide k jednom više unutrašnjem promatranju onoga što se odvija u nutritivni čovjeka. Takav vid promatranja na s dovodi na područje kreposti jer samo krepostan čovjek može

ispravno suditi o pojedinim stvarima u životu.

Živković inzistira na filozofskoj podlozi kršćanskog morala, osobito na naravnom zakonu, što ne znači da zanemaruje dimenziju vjere u kršćanskom životu.

Iako u socijalnom nauku Crkve ostaje u okvirima deduktivne metode i apologetskog poimanja socijalnog nauka Crkve, Živković nam otvara i nove teme poput govora o socijalnim krepostima, kao i o „novim“ krepostima ondašnjeg kršćanina. Tako ukazuje na važnost nedjeljne euharistije i tjednog počinka te ističe kako ne smijemo biti pasivni kršćani ili „nazovikršćani“ te potiče na snažniji društveni i socijalni angažman kao i na čudorednu obnovu društva.

Andrija Živković je svestrani intelektualac i teolog koji je obilježio vjersku i društvenu stvarnost svoga vremena. Iako je u nekim idejama i tezama, promatrano očima današnjeg vremena, bio konzervativan, strog i tradicionalist, promatrano u kontekstu onoga vremena ta tvrdnja ne стоји jer je djelovao kako je njegovo vrijeme to od njega zahtjevalo.

s. Ana Begić

Odmoriti se u Bogu

Kad smo jako umorni, poslušajmo što nam Isus kaže: »Dođite k meni svi koji ste izmoreni i opterećeni i ja će vas odmoriti« (Mt 11,28).

I dodaje: »Uzmite jaram moj na sebe« (Mt 11,29). To je doista paradoksalno: mi se želimo rasteretiti onoga što nas tišti, a Isus nas poziva da nosimo još i dodatni teret! Imamo dojam da su evanđeoski zahtjevi težak, pretežak teret, pa više-manje jasno kažemo ili mislimo: imam previše briga da bih se bavio/bavila Bogom, previše obveza da bih trošio/trošila vrijeme na molitvu, previše posla da bih išao/išla na misu, previše nedostataka da bih postao/postala svet...

Kakav je to jaram koji nam Isus predlaže? »Učite se od mene jer sam krotka i ponižna srca« (Mt 11,29). Drugim riječima: uđite u moju školu, postanite moji prijatelji i dopustite mi da vas oslobodim od svega što vas tišti. Isus dakle od nas ne traži da nosimo dodatni teret, da obvezama koje nas već iscrpljuju dodamo još

neke, naprotiv: uzeti Isusov jaram znači prepustiti se njemu, uspostaviti osobni odnos s njim i dopustiti da nas on ljubi svojim blagim i ponižnim Srcem. To znači sve usmjeriti na njegovu ljubav i toj ljubavi podrediti sav svoj život.

Oslanjati se na Boga znači razvlastiti se: predajem sve njemu umjesto da živim u grču zbog svojih planova, briga, dohotka, posla. Odričem se upravljanja brodom svojega života, prihvaćam Božje planove nad kojima nemam vlast, Božje misli koje ne razumijem, Božje želje koje ne poznajem. I tako se sve mijenja, ne izvana nego iznutra. Odmor na koji me Isus poziva najprije znači odmor duše koja se njemu predala. To se onda odražava na cijeli život. Umjesto da budem rob svojeg umora, proživljavat ću ga na ispravan način: »Prihvativ ću granice svojega tijela i uzet ću potreban odmor.«

Christine Ponsard (preuzeto djelomično iz knjige "Vjera u obitelji")

VELIKANI DOMINIKANSKOG REDA U 20. STOLJEĆU

Bl. Giuseppe Girotti
(1905. – 1945.)

Kanonizacija papa Ivana XXIII. i Ivana Pavla II. opravdano je pljenila medijsku pozornost i stavila sve događaje koji su se tih dana zbivali u drugi plan. Čitava svjetska javnost pratila je s velikim zanimanjem taj događaj, pa je beatifikacija dominikanskoga mučenika Giuseppea Girottija, koja se održala dan ranije, 26. travnja 2014. u gradu Alba, prošla gotovo nezamijećeno. Unatoč tome, lik i djelo novoga dominikanskog blaženika nisu nepoznati u svijetu, osobito u njegovoj rodnoj Italiji. To i ne čudi jer je riječ o čovjeku koji je prošao svijetom naviještajući kraljevstvo nebesko i čineći dobro. Osobito je ostao zapamćen zbog hrabrog i požrtvovnog pomaganja Židovima u doba Drugoga svjetskog rata, što ga je stajalo slobode i života.

Djetinjstvo i mladost

Giuseppe Girotti rođen je 19. srpnja 1905. u talijanskom gradu Alba od oca Celsa i majke Martine Proetto. Njegovo bezbrižno djetinjstvo prekinuo je Prvi svjetski rat, koji je njegova oca 1915. odveo na bojišnicu, daleko od obitelji. Kada je i sakristan katedralne župe bio mobiliziran, Giuseppe ga je zamijenio te postao najbliži suradnik i desna ruka župniku Andriji Frassinu. U ljeto 1918. jedan mu je dominikanc predložio da se upiše u dominikansko sjemenište u Chieriju. Giuseppe se svidio njegov prijedlog, ali je ipak pričekao da mu se otac vrati s bojišta, te je nakon toga 5. siječnja 1919. otišao u spomenuto dominikansko sjemenište i pohađao tamo gimnaziju do ljeta 1922. Potom je 22. rujna te godine obukao dominikanski habit i četiri dana kasnije otišao u samostan sv. Marije od hrasta kraj Viterba, kako bi tamo proveo novicijat. Položivši 1923. prve zavjete, studirao je filozofiju u Viterbu, Fiesolu i Chieriju, gdje je potom studirao i teologiju. Za svećenika je za-ređen 3. kolovoza 1930. u Chieriju, te je nakon toga proslavio mlađu misu u rodnoj župi.

Sveto pismo kao životni program

Nakon svećeničkog ređenja, Girotti je nastavio sa studijem te 1931. postigao lektorat iz teologije. Potom je od 1932. do 1934. pohađao slavnu Biblijsku školu u Jeruzalemu što ju je utemeljio dominikanac Josip Marija Lagrange. Po povratku u Italiju od 1934. predavao je uvod u Sveti pismi, egzegezu, hebrejski i latinski jezik na dominikanskome učilištu u Torinu. Pošto je 1935. na Papinskoj biblijskoj komisiji položio posebni ispit iz biblijskih znanosti, postigao je licencijat sa specijalizacijom iz Svetoga pisma. Dvije godine kasnije, subraća su mu na provincijskome Kapitulu iz 1937. povjerila da nastavi rad subrata Marka Salesa na izdavanju kompletнoga komentara Svetoga pisma. Girotti se marljivo i s mnogo entuzijazma prihvatio posla te je već 1938. objavio Komentar Mudrošnih knjiga, a 1942. i Komentar proroka Izajije.

Profesor Girotti bio je poznat po svojoj vrednoj i veseloj naravi, te spremnosti na šalu. Za

svoje doba bio je poprilično nekonvencionalan u pogledu nošenja habita, brijanja tonzure i obdržavanja tišine na određenim mjestima i u određeno vrijeme. U tom pogledu bio je korak ispred svoga doba, što dokazuje činjenica da su upravo te odredbe znatno izmijenjene nakon Drugoga vatikanskog koncila. Odbacujući formalizam i opirući se insistiranju samo na onome što je izvanjsko, Girotti je pretekao svoje doba, pa nije čudno da je doživio nerazumjevanje i osudu. Naime, jedan se dominikanc u rujnu 1938. požalio Vrhovnoj upravi reda na novotarije što su se pojavile u samostanu i na provincijskome studiju u Torinu, pa je general Reda poslao posebnoga vizitatora. Nedugo nakon toga, Girotti je 2. veljače 1939. suspendiran s profesorske službe i premješten u drugi dominikanski samostan u Torinu. No već u listopadu iste godine pozvan je za profesora na jednom drugom torinskom crkvenom učilištu, gdje je predavao sve dok to učilište 1941. zbog ratnih okolnosti nije preselilo u drugi grad. Iduće godine je u listopadu ponovno vraćen za profesora na dominikanskom provincijskom studiju.

Girottiju Sveti pismo nije bilo samo puki predmet proučavanja ni izvor za isključivo teoretsku interpretaciju riječi Božje. Držao se one svetopisamske da je vjera bez djela mrtva u sebi, pa je stoga svoju vjeru dokazivao djelima. Sveti pismo bilo mu je životni program, te u tom smislu izvor i nadahnuće za djelatnu ljubav prema potrebnima. U procesu za njegovu beatifikaciju brojni su svjedoci prepričavali zgode iz njegova života, od ranoga djetinjstva nadalje, iz kojih se jasno vidi koliko je bio zauzet u karitativnom radu. Među upečatljivije takve zgode svakako su one koje su pripovijedali dominikanci, koji se sjećaju Girottija kao profesora u Torinu. Premda je bio zauzet predavanjima i studijem, ipak je uvijek nalazio vremena za karitativni rad, pa ga se često moglo vidjeti kako odlazi u obližnji dom za siromašne starce. Gotovo svaki slobodan trenutak poklanjao je tim ljudima koji nisu imali nikoga svoga, a ni sredstava kojima bi se sami uzdržavali, pa su posljednje godine života provodili u azilu u kojem ih je Girotti

redovito posjećivao, tješio, duhovno bodrio i materijalno ih pomagao donoseći im novac, odjeću i razne pakete pomoći.

Ljubav spremna na žrtvu

Drugi svjetski rat nije bez razloga nazvan jednim od najkrvavijih sukoba u povijesti ljudskoga roda. Više no ikada prije do izražaja je došla ljudska neljudskost, ali i požrtvovna ljubav onih koji su pomagali svima ugroženima i potrebnima bez obzira na vjersku, nacionalnu, političku i bilo koju drugu pripadnost ili opredijeljenost. Među potonjima je bio i dominikanac Giuseppe Girotti. Nesebično je pomagao svima kojima je mogao, ali se na osobit način posvetio pomaganju Židovima. Dok su ih nacističke i fašističke vlasti vrebale i progonile nastojeći ih istrijebiti s lica zemlje, Girotti se – riskirajući vlastiti život – posvetio spašavanju njihovih života. Uz pomoć subraće, skrivaо ih je u samostanu, te sudjelovaо u organiziranju njihova prebacivanja u neutralnu i slobodnu Švicarsku. Zbog nedostatka pisanih vrela, što je sasvim razumljivo, danas nije moguće ni približno utvrditi broj djece i odraslih Židova kojima je Girotti pomogao i spasio ih. Ipak, na temelju kasnijih svjedočanstava ne-

kih od njih, jasno je da je u tom pogledu učinio uistinu mnogo mnogo i sasvim zaslужeno 1995. dobio naslov pravednika među narodima.

No nisu svi bili spremni pomoći ugroženima, pa čak ni dopustiti drugima da pomažu. Nikada nije utvrđeno tko je prijavio Girottiju nacistima, no 29. kolovoza 1944. uhapšen je u Torinu dok je pomagao jednom ranjenom Židovu. Provevši neko vrijeme u torinskom zatvoru, prebačen je 21. rujna u Bolzano i 9. listopada u Dachau. Prisiljen na teški fizički rad u neljudskim uvjetima i izložen gladovanju, Girotti se ubrzo razbolio. Premda je bio smješten u bolnicu, uvjeti liječenja bili su iznimno loši, a dijagnosticirani rak raspršio je svaku nadu u oporavak. Unatoč svom teškom zdravstvenom stanju, i u logoru je nastojao pomagati drugima, te se čak odričao od hrane i poklanjao je onima za koje je smatrao da im je potrebnija nego njemu. Nije zapustio ni Sveti pismo, nego je u slobodnim trenutcima započeo pisati komentar na proroka Jeremiju. Svoje supatnike u svećeničkoj baraci bodrio je predavanjima i govorima, a svi ma su bili osobito zanimljivi njegovi razgovori s jednim utamničenim luteranskim pastorom o Svetome pismu.

Premda je njegova smrt u onim neljudskim uvjetima bila neminovna, nacisti u logoru Dachau kao da nisu mogli čekati prirodni kraj, pa su Girottiju 1. travnja 1945. ubrizgali smrtonosnu injekciju i ubili ga, a njegovo tijelo pokopali u zajedničkom grobu s drugim ubijenim i preminulim zatvorenicima. Uspomenu na njega ipak nisu mogli ubiti. Njegova obitelj, braća dominikanci, brojni Židovi kojima je pomogao te supatnici iz logora Dachau svjedočili su o redovniku sveta života koji se osobito odlikovao ljubavlju prema siromašnima i progonjenima, te svoj život stavio u službu njihova spašavanja.

LITERATURA: Paolo RISO: *Un domenicano a Dachau*. Bologna 1987. – Valerio MORELLO: *Morire per i "Fratelli Maggiori"*. Alba 2005. – Valerio MORELLO: *Padre Giuseppe Girotti di Alba*. Torino 2013. – Massimo NEGRELLI: *La Carità segreta*. Bologna 2014.

Ivan Armanda

DA SE BOLJE UPOZNAMO

S. ANA BEGIĆ dominikanka

Povodom obrane njene doktorske disertacije, u petak 4. srpnja 2014., zamolila sam s. Anu Begić da nam kaže nešto više o sebi. Morala je prevaliti dug i mukotrpan put do naslova doktorice znanosti, a tako joj je malo godina. Osim toga, na tom njenom putu događale su se pustolovne avanture, poput traženja i nalaženja smisla svog mladog života u redovničkoj, dominikanskoj zajednici. Eto, o svemu tome će nam sama pričati u ovom razgovoru, na čemu joj već unaprijed zahvaljujemo.

AM: Reci nešto o svom djetinjstvu?

s. Ana (dalje s. A): Rodila sam se 4. prosinca 1979. godine u Splitu. Odrastala sam u Kostanju, prekrasnom selu koje se nalazi između planina Biokova i Mosora u nekadašnjoj Poljičkoj republici. Djetinjstvo mi je bilo ispunjeno radošću jer sam živjela u okruženju ljudi koji me vole i podržavaju. Moja baba pok. Zorka najviše je sudjelovala u odgoju moga brata Pave, sestre Ivane i mene. Roditelji su mi radili u Brelima i Makarskoj i još u ranu zoru bi otišli na posao a po povratku kući u poslijepodnevnim satima nakon kratkog počinka išli bi u polje raditi, tako da smo ih uspijevali malo viđati. Baba nas je uvijek učila kako biti pošten, plemenit i ponizan čovjek. Znali smo često iz njenih usta čuti evanđeoske riječi: „Dica moja, reklo je sv. Evandjelje tko je uzvišen bit će ponižen!“, učila nas je kako se moliti Bogu, vodila nas na sv. misu i nikad nismo sjeli za zajednički stol blagovati bez molitve. Sv. Nedjelja je bila dan kad smo se pripremali za sv. misu i dan počinka. Uvijek smo znali koju odjeću ćemo odjenuti za Nedjelju i da je to poseban dan u tjednu, da je to dan posvećen Bogu. I dan danas znam izmoliti prekrasne molitvice koje smo s babom molili prije spavanja. Jedna od njih je i ova:

„Crkvica se gradi, tamjanom se kadi, u njoj Gospe kleči i od srca ječi, bijele ruke lomi grozne suze roni. Njoj dolaze dva. Koja su to dva? Sveti Petar i Pava.

Zašto Gospe klečiš i od srca ječiš, bijele ruke lomiš, grozne suze roniš?

Imala sam Jedinoga, pa mi ga oteše, na križ ga propreše, zlatnu krunu skinuše a trnovu stavise. Kuda krvce prolivaše tuda ruže cvatoše.“

Sve je to negdje u mojoj nutrini pripremalo temelje za moj redovnički život. Vjernici moje župe sv. Mihovila arhanđela srčano žive svoju vjeru. Na svetoj misi svi sudjeluju i nema da ćete se naći u crkvi a da nećete osjetiti, vidjeti i čuti kako svi sudjeluju u euharistijskom zajedništvu, bilo pjesmom bilo molitvom. Nemamo mi u selu kao što ćete naići u velikim gradovima posebne skupine koje djeluju na razini župe. Dok sam ja živjela u Kostanju naš angažman u župi bile su svibanjske i listopadske pobožnosti. I baš nam je bija gušt ka dici sudjelovati u molitvi. Svatko je imao svoje otajstvo i predmolio ga klečeći pred divnim kipom Blažene Djevice Marije. Bilo je tu i smjeha i radosti, a Isusa je to itekako radovalo.

AM: Kakvi su bili tvoji mладенаčki snovi, što si željela postati?

s. A: Znate, nema čovjeka koji u životu nije maštao i snivao o onome što bi želio biti i postati kad odraste, pa tako i ja. Moji su snovi bili ogromna suprotnost od onoga što sam danas. Maštala sam o tome kako bih željela biti stjuardesa. I na prvi trenutak kad to kažete ljudima odmah vam izaziva smijeh. Ali što se sve promijenilo, i što je utjecalo da to nisam uspjela ostvariti? Ponajprije udaljenost srednje škole. Moj se čaća nije slagao s tim da idem u spomenuto srednju školu koja je tada bila u Kaštelimu, ponajprije jer mi roditelji nisu bili za to da živim u Splitu ili negdje drugdje sama i odvojena od obitelji. Uvijek su strepili nad nama i bili su mišljenja da je za nas najbolje da putujemo i vraćamo se kući.

I tako je i bilo upisala sam srednju hoteliersko turističku školu u Omišu i svaki dan putovala iz Kostanja u Omiš. Ništa mi nije pri tome nedostajalo jer lijepo je bilo doći kući a da te dočeka topli ručak i da možeš malo počinuti a onda se staviti za knjigu i učiti. Tako su se malo pomalo moji snovi o avionima i stjuardesama razbistirili i potpuno iščeznuli, a ja sam bila sretna u onome što činim u danom periodu moga odrastanja.

Znate da je razdoblje adolescencije turbulentno razdoblje u životu mlade osobe, e tako vam je bilo i u mome životu. I ja sam kao i sve moje vršnjakinje izlazila vani, zaljubivala se i odljubivala, ali roditeljsko oko uvijek je budno bdilo nad menom. Za moga čaću nije postojalo kao što danas mladi ljudi izlaze u 22.00 ili 23.00 sata i vraćaju se ujutro. Bože sačuvaj! Za njega ja sam mogla izići vani oko 21.00 sat i vratiti se u trećem razredu srednje u 23.00 sata doma, a u četvrtom u 24.00 sata i to je bilo to. Ako bi kasnila znala sam što slijedi, zabrana izlazaka na duže vrijeme i naravno prigovaranje materi; gdje ti je, što će od nje biti i slično. Tada se u meni sve bunilo i bila sam ljuta na njega, ali danas razumjem zašto je trebalo biti tako. Osobito kada se osvrnem oko sebe i pogledam mlade ljude koji nažalost tumaraju ulicama bez cilja i smisla u životu. Odgoj mojih roditelja meni je dao i smisao a i iskristalizirao i cilj u mome životu.

AM: Kako si zamišljala redovnice, tko ti je najviše pomogao pri izboru zvanja?

s. A: U šestom razredu osnovne škole sanjala sam jedan zanimljiv san. Sanjala sam Blaženu Djericu Mariju koja je šetala sa mnom po jednom puteljku. Nisam prepoznавала tada da bi to bila Gospa. Kada smo došli do jednog raskrižja znam da sam ju upitala; kamo ćete, i da mi je ona odgovorila idem na ovu stranu, hoćeš i ti sa mnom? Ja sam tada otišla u snu s njom. Od tog sna u meni se počeo buditi interes za redovničkim životom. Iako sam od malena govorila kako ne želim biti časna sestra, Bog je imao svoje planove.

U mome mjestu nema časnih sestara i nisam poznavala ni jedne osim Služavki Malog Isusa. Viđala sam ih u Omišu dok sam išla u školu, i uvijek sam pri susretu sa časnom osjećala neki žar u sebi. Moja nutarnja borba je iz dana u dan bivala sve jača. Kad bih bila u poslijepodnevnoj smjeni u školi, budući da sam dolazila u Omiš sat vremena ranije prije početka nastave, znala sam otići u crkvu sv. Ivana Nepomuka do početka nastave, sjediti, moliti i pitati se: je li doista to ono što Bog od mene traži?

To razdoblje trajalo je cijelu srednju školu i konačno nakon položene mature, došla sam doma svojim roditeljima i izrazila želju da bi pošla u samostan. Mojim roditeljima nije bilo tada svejedno, iako mi je mater bila oslonac i imala razumijevanja, moj čaća nije tako mislio. Bilo mu je jako teško i sjećam se jedinih izgovorenih riječi kad me je vozio u Korčulu u samostan kao odgovora na materino pitanje: „Ivo što ti je, što ništa ne govoriš? On je tada rekao; osjećam se ko kad kralj vozi kćer na robiju.“ Da, to su bile riječi moga čaće tada, no s vremenom kako sam ja u samostanu počela živjeti, biti sretnija i ispunjenija osoba i njegova gorčina se pretvarala u radost.

Prilikom ulaska u novicijat, moji roditelji nisu bili tada uz mene, jer mi je čaća bio operiran od raka štitnjače, ali tada sam iz bolnice dobila brzojav (kojeg još uvijek čuvam, ali nazalost izbljedila su slova na njemu) u kojem mi moj otac daje svoj roditeljski blagoslov. Tada je bilo sve lakše i za mene. Koliko god sam se držala hrabrom u meni je uvijek postojala do toga dana jedna težina. Tada nisam razumjela zašto moj čaća to nije prihvaćao odmah, ali da-

nas znam zašto je to tako. Roditelji zbog ljubavi prema svojoj djeci ne mogu drugačije reagirati. Teško je razumjeti da netko želi otići iz svoje obiteljske kuće negdje gdje nikoga ne poznaš, negdje gdje nitko nije tvoj rod, tvoje krvi, negdje daleko od kuće.

Mnogo ljudi je prolazilo kroz moj život, i mnogi su imali utjecaj na moje životno opredjeljenje. Kako sam već i u prethodnom tekstu navela, a što je i sigurno, temelje za moj današnji redovnički život dobila sam u svojoj obitelji. Moje sestre dominikanke sam upoznala na Škrapama u Splitu, i zahvaljujući tom poznanstvu danas sam i ja dominikanka. Jednom prilikom sam se susrela kod sestara sa današnjom č. Majkom Katarinom s kojom sam se dopisivala gotovo četiri godine i čija su pisma meni koja sam se tada borila sa svojim zvanjem uvelike pomagala. Uz č. Majku, s. Pavlu je imala veliki udio u mome zvanju. Vikendima sam odlazila u Split kod babe i strica Martina i redovito se susretala sa sestrama, a kad ne bi uspjela doći tada bi se sjetila s. Pavlu nazvati me na telefon i takvi razgovori uvijek bi me ojačali i davali mi sigurnost, a što je urodilo i time da sam i ja postala sestra dominikanka.

AM: Kakvi su bili tvoji prvi dojmovi u samostanu, koliko vas je bilo u novicijatu, tko ti je bila učiteljica?

s. A: Prvi dojmovi čovjeku uvijek ostanu u sjećanju. Čim sam kročila u samostan i iz dana u dan počela živjeti sa sestrama osjećala sam da je to ono što sam htjela. Garanciju takvom mišljenju davalo mi je i to što mi jednostavno ništa nije nedostajalo, što nisam osjećala potrebu za povratkom natrag u svijet iz kojeg sam otišla. Učiteljica u novicijatu mi je bila s. Dolores Matić, no kako sam kao kandidatica započela u Zagrebu filozofsko-teološki studij živjela sam sa s. Kalistom Stantić koja je uvelike utjecala na moj odgoj. Ona me je učila kako se ponašati, kako hodati u sukњi a pri tom ne vući noge, učila me je moliti časoslov, utkala je u mene osjećaj za dobro i lijepo, za ono što te čini dobrom redovnicom. Ta početna godina mog života u samo-

stanu ostavila mi je doista lijepo uspomene.

Potom sam otišla u Korčulu u novicijat. Bilo nas je tada četiri novakinje i bilo nam je veselo. Učiteljica nas je učila onome što je od nas zahtijevao redovnički život, tako smo se izmjenjivale na različitim dužnostima a u drugoj godini novicijata smo odlazile naizmjenično po mjesec-dva u Vela Luku sestrama. Osobno mi je to jako pomoglo u životu. Pok. č. Alana koje se uvijek rado sjetim uz radost i redovito uz smjeh i pjesmu, učila me je kako kuhati i sl. Sve u svemu to mi je pomoglo u životu kako bih bila spremnija za ono što od nas danas traži redovnički život.

Nakon novicijata Božja providnost me opet vratila s. Kalisti. Naravno da su položeni prvi zavjeti kao i habit od mene oblikovali drugačiju Anu od one koja je bila u kandidaturi i novicijatu. Zajedno sa s. Kalistom sam živjela sve do kraja studija, i bilo je to doista plodonosno vrijeme za mene. Znala sam ja biti i tvrdogлавa kad nije išlo sve tako glatko, ali s. Kalista je imala u sebi odgojnu dimenziju majke i sestre. Nije mi odmah prigovarala i osuđivala moje postupke, nego je uvijek pokušavala pomoći mi razgovorom i naučiti me da s vremenom sama uvidim kako nešto nije dobro i da to ispravim na bolje. Hvala joj na tome! Mladi čovjek nije uvijek dostatno jak da bih mogao odmah u svoj život unijeti zahtjevnost redovničkog života, zato je s. Kalista za mene bila blagoslov u mome životu. A tako je i danas, još uvijek me bodri svojim majčinskim okom, moli za mene i podržava me.

AM: Tvoja je, dakle, formacija u redovničkom životu prošla u studiranju na KBF-u, a kako sada gledaš na samostanski život?

s. A: Kada se vratim na početke formacije tada mogu slobodno reći da je moj život bio vrijeme upoznavanja sa redovničkim životom. Međutim, danas to više nije tako, danas je moj pristup redovničkom životu mogu reći savjesniji i odgovorniji. Zašto? Zato jer kad se čovjek upozna je iz dana u dan s problemima koje pred njega stavi zajednica u kojoj živi i djeluješ, pa recimo i općenito sa životom Kongregacije, tada razmišљaš kako pomoći da se određeni problemi riješe. Da ne stojimo samo na tome kako, već da počnemo djelovati. Nije to lako, ali zato i traži odgovornost. Svi trebamo biti spremni učiniti jedni za druge sve jer u tome i jest smisao zajedništva. Iako smo ponekad samo ljudi i olako prijeđemo preko nekih situacija u životu, važno je da se trudimo, da imamo dobre nakane i da ustrajemo u dobrome. Redovnički život je lijep jer je život koji živimo iz predanja Kristu, ali upravo zato i jest zahtjevan. I kada bih birala iz početka, opet bih izabrala ovaj život, jer sam sretna osoba.

AM: Osjećaš li obavezu da i sama pridoneseš duhovnom napretku zajednice, sada još više kao znanstvenica na teološkom polju?

s. A: Svaka sestra svojim djelovanjem u Kongregaciji na bilo kojem području doprinosi duhovnom napretku zajednice. Razumljivo je da i osobno želim uvijek više i bolje doprinositi duhovnom napretku. Kako i na koji način? Mislim da ondje gdje sam poslana raditi i djelovati doprinosim i duhovnom rastu svoje zajednice. Ondje gdje sam ja i moja je zajednica. Nisam ja kad djelujem s. Ana ja sam prije svega s. dominikanka, i tako želim da i u budućnosti ostane.

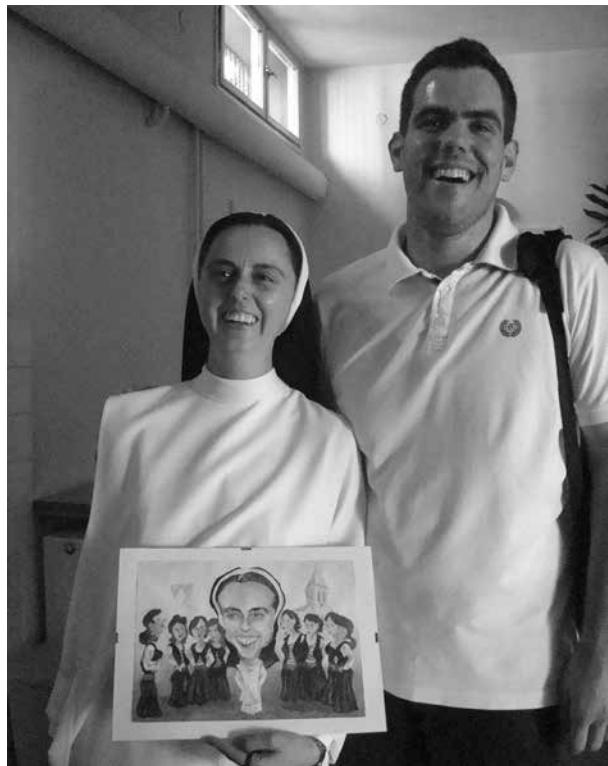
Čovjek ako promišљa samo o svojoj snazi može se zavaravati kako je dovoljno jak za djelovanje, ali mi smo bez Boga ništa. Ne mogu ja govoriti o svojoj snazi ja jedino mogu sebe dobro pripremiti uz pomoć Božju da se On proslavi preko mene, jer tada ako tome bude tako tada je ta *«dovoljna jakost»* prisutna. Ne ja, nego Krist!

AM: Koje je mjesto, po tvom mišljenju, redovnicama u Crkvi i svijetu? Je li redovništvo potrebno ovome svijetu?

s. A: Redovnica, kako i iz same riječi proizlazi ima svoje mjesto u Crkvi i svijetu, a to je služba Bogu, Redu kojem pripada i narodu. Baš kako je na našoj kući matici u Korčuli isklesano geslo. U njemu se ocrtava ne samo smisao redovnice dominikanke, nego i bilo koje druge redovnice koja pripada bilo kojoj drugoj družbi, provinciji, kongregaciji. Ne bismo li mi sve trebale u svojoj službi na prvome mjestu imati Boga? A nije li nam time istovremeno i jasno očitovano i mjesto kako u Crkvi tako i u svijetu. Redovništvo je itekako potrebno svijetu, da tome nije tako zasigurno Gospodin ne bi dao da mnogi redovi i danas postoje. Mi znamo da svaki red ima svoju apostolsku djelatnost i karizmu, ali je isti Duh Sveti koji nas pokreće i koji nam daje smisao. Temelje znanstvenom i kulturnom djelovanju tijekom povijesti davalo je redovništvo. Ono to čini i danas i ne posustaje. Stoga, nema sumnje o potrebi redovništva svijetu. Ono je itekako potrebno, bilo duhovnom ili pastoralnom djelatnošću, ono ljudima treba biti izvor duhovne snage i utjehe.

AM: Jesi li mogla uz studij djelovati i na drugim područjima?

s. A: U početnom stadiju moga redovničkoga života i za vrijeme moga studija dok sam boravila sa s. Kalistom u Ranjenog Isusa, prioritet mog zaduženja bio je studij. Uz obveze studija pomočila bih s. Kalisti kad god sam i koliko god sam mogla, oko uređenja kapele i našeg zajedničkog stana u kojem smo živjele. Nakon završenog studija kao apsolvent počela sam predavati vjeronauk u Korčuli. Radila sam kao vjeroučiteljica na dvije osnovne škole (Korčula i Žrnovo) i na gimnaziji i srednjoj školi u Korčuli. Na župi sam vodila vjeronauk za prvpričesnika a imala sam i jedan lijepi vokalni djevojački sastav „Angelus“ koje su pjevale na večernjoj nedjeljnoj Euharistiju u korčulanskoj katedrali. U međuvremenu sam diplomirala i položila državni ispit za vjeronauk. Takvo vrijeme mog djelovanja potrajalo

je tri godine, kada sam se uz odobrenje tadašnje vrhovne poglavarice s. Dolores Matić prijavila na natječaj na Katolički bogoslovni fakultet u Zagrebu za znanstvenog novaka.

Potom sam u lipnju 2008. došla u Zagreb i započela sam rad na spomenutom fakultetu. Uz obveze doktorskog studija i polaganje ispita na specijalizaciji iz moralne teologije, predavala izborni kolegij i seminar na fakultetu, te osnovnu moralnu teologiju na formacijskoj školi za novakinje pri Hrvatskoj konferenciji viših redovničkih poglavara i poglavarica, također sam i voditeljica povjerenstva za pastoral zvanja pri navedenoj konferenciji, a u župi Krista Kralja vodila sam vjeronaute za mlade. Od nedavno, zajedno sa Vinkom Karmelićem оформili smo jedan ženski vokalni sastav u našem samostanu bl. Ozane Kotorske s nakanom da od jeseni nastavimo sa redovitim okupljanjima mladih te da napravimo nekoliko aktivnosti koje bi se odvijale pod okriljem dominikanske mlađeži. Protekle akademske godine nisam se previše mogla posvetiti pastoralnom radu i malo je sve bilo na počinku zbog obveze moga rada na fakultetu, ali uz pomoć Božju od jeseni nastavljamo dalje.

Uvijek me je moj rad ispunjavao gdje god

da sam radila, bilo u prošlosti bilo danas. Za mene je veliko bogatstvo raditi s ljudima, različitih profila i generacija.

AM: Je li te potreba rada tjerala da nastaviš studij, i tko ti je pomogao da to ostvariš?

s. A: Razumljivo je da kad čovjek radi s ljudima da uviđa i svoje nedostatke bilo da je riječ o zajednici, bilo da je riječ o pastoralnoj djelatnosti. Svatko od nas ima neke snove i želje, tako sam i ja željela nastaviti studij i zanimalo me oduvijek područje moralne teologije. No, nakon studija to nisam imala mogućnost odmah ostvariti. Međutim, Božja providnost i želja dobrih ljudi dovela me je do daljnog studija. Moj pok. i dragi prof. Zdenko Tenšek koji je bio u tom periodu i dekan fakulteta, a koji mi je prihvatio poziv da dođe u Korčulu propovijedati za doživotne zavjete želio mi je pomoći oko daljnog studija. Nažalost profesor je preminuo mjesec prije mojih zavjeta ali je svoju želju podijelio sa našim prof. Franjom Šanjekom koji je nastavio i pomogao mi oko otvorenje njihove želje. Tako sam nastavila studij te kao znanstvena novakinja u suradničkom zvanju asistenta stipendijom Ministarstva znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske potpisala ugovora sa Katoličkim bogoslovnim fakultetom i započela svoj znanstveno istraživački rad na određenim projektima do danas.

AM: Eto postigla si najveći akademski stupanj, kako se sad osjećaš?

s. A: Iskreno, trenutno se osjećam da mi je sa ramena spao veliki teret. Postignuti akademski stupanj ne čini te drugom osobom već je samo priznanje uloženog truda i rada te garancija za sposobnost i daljnje napredovanje u znanosti.

AM: Što bi poručila sestrama, starijima i mlađima, a također i svima mladima?

s. A: Iskustvo života i rada mojih starijih sestara može biti pouka meni, a ne da ja poručujem nešto njima. Jedino što im ovim putem iskreno i do srca mogu zahvaliti svima na molitvama, trudu, uloženom radu i vremenu u mene, jer da toga nije bilo ne bi bilo ni mene ni mog uspjeha. Zato drage moje sestre molite za mene i dalje jer to je izvor moga znanja i snage. A moje mlađe sestre, neka budu ustrajne na onim poljima apostolata gdje ih Kongregacije treba i šalje. Samo naše darovano vrijeme za Boga i djelovanje na Njegovu slavu mogu nas dovesti do određenih ovozemaljskih uspjeha koji su samo jedan dio našeg putovanja ka vječnosti.

Našoj mlađezi s kojom radimo i svakodnevno se susrećemo poručujem budite bliži Gospodinu, otkrivajte smisao života Njegovom milosnom spoznajom, svjedočite svoje kršćanstvo kako bi svi prepoznali kao i u prvim vremenima kršćanstva tko smo, i mogli reći;

„Gledajte kako se ljube!“

Vaša s. Ana Begić, OP

ŠTO IMA NOVA U KATOLIČKIM KNJIŽARAMA?

POD KRILIMA ANĐEOSKIM

Knjiga **POD KRILIMA ANĐEOSKIM** krije autobiografiju časne sestre Marije Antonije, franjevke od pokore i kršćanske ljubavi. Radi se o istinitoj priči o djevojci CecyCony iz Brazila (odnosno časnoj sestri Mariji Antoniji). Rođena je 1900. godine. Od djetinjstva je vidjela i čula svog anđela čuvara koji ju je svojim neprekidnim vodstvom, zaštitom i nadahnućem vodio do visokog stupnja svetosti. Nazvala ga je svojim „Novim Prijateljem“.

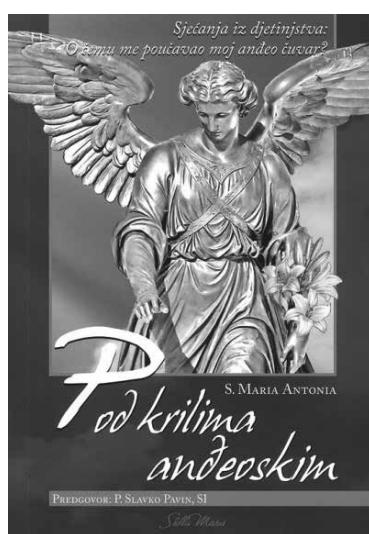
Autobiografiju s. Marije Antonije prvi put je objavila franjevačka nakladna kuća u Petrópolisu u Brazilu. Knjiga je postala tako popularna da je prvo izdanje razgrabljeno, pa je već 1950. tiskano drugo izdanje. Knjiga se ubrzo prevela na mnoge jezike, a tek odnedavno dostupna je i na hrvatskome.

Ovu autobiografiju priredio je p. Johann Baptist Reus, SJ, poznati profesor teologije na Kolegiju Krista Kralja u brazilskom gradu São Leopoldu. Za čitatelje ove knjige zanimljivo je reći da je pater Reus bio duhovnik s. Mariji Antoniji tijekom zadnjih godina njezina života. U svomu uvodu p. Reus opisuje kako je uopće došlo do pisanja ove autobiografije:

“Pod obvezom poslušnosti, s. Maria Antonia napisala je sjećanja o svom životu, s određenim protivljenjem, tek nakon što je od Gospodina zamolila posebnu pomoć. Kad je ispunila svaku od šest bilježnica, tekstovi kojih su objavljeni u autobiografiji (kojoj je dala naslov: Devo Narrar Minha Vida - Moram ispričati

svoj život), predala ih je svojim poglavaricama i nikad više nije pitala za njih. Preminula je prije nego što je mogla završiti autobiografiju i zato opisuje svoj život samo do svoje 21. godine.”

S. Maria Antonia bila je inteligentna i dobro obrazovana. Po ocjenama uvijek je zaslužila prvo ili drugo mjesto u razredu. Poglavarice tvrde da je, kad je radila kao učiteljica, bila izvrsna. Ponizna, na jedinstven način iskrena i bezazlena, u svom životu nikad nije slagala. Nikada nije svjesno ili hotimično uvrijedila Božanskoga Gospodina („porquerer“). Ona je bila nesposobna izmisliti mistična događanja. Ni preko knjiga, ni na bilo koji uobičajeni način nije mogla biti upoznata s nadnaravnim pojавama koje tako jasno opisuje. Kad je pred kraj života saznala da ima duša koje nikad nisu doživjele Gospodinovu prisutnost u svetoj pričesti, iznenadeno je upitala: „Čak ni na dan njihove prve svete pričesti?“ Kad je dobila negativan odgovor, gorko je zaplakala i uzviknula: „Te duše nikad neće upoznati Gospodina u ovom životu.“

Glavni trg u gradu Jaguarão

Sestra Maria Antonia vidala je svog anđela čuvara sve do početka 35. godine života kad joj je Gospodin više nije dopustio da ga vidi, možda zbog toga što ju je vodio bliže k sebi preko „tamne noći duše“ koju često doživljavaju místici.

U predgovoru za hrvatsko izdanje p. Slavko Pavin, SJ piše:

Pred vama je neobična knjiga, jednostavna i jasna. Ona će vas vratiti u Božje ozračje. Po-

kazat će vam da čovjek koji dopusti da ga vodi Duh Božji može pobjeći zamkama Zloga i pobijediti sve sile zla koje ga udaljuju od Boga. Pobjeđuje robovanje novcu, seksu, raznim užicima, raznim oblicima sebičnosti.

Bog je odabrao Cecy i od djetinjstva vodio ju svojim putovima. Preko Cecyinoga „Novog Prijatelja“, anđela čuvara, neprestano je okretao njezino srce prema duhovnoj stvarnosti, objavljivao joj svoju mudrost po anđelovim sugestijama, pokazivao svoju snagu po anđeoskim zahtvima i zaštitama.

Tako je Bog preko anđela odgajao Cecy da kao dijete Božje raste u dobi i mudrosti, da postane zrela osoba, slobodna od svakog robovanja stvorenjima – da se tako slobodna i zrela uvijek može odlučivati za ono što je dobro, što je Božja volja, što joj osigurava vječni život u Bogu za što ju je Bog i stvorio.

Izvadak iz knjige: Anđeo

Približavalo se vrijeme karnevala 1905. godine. U to vrijeme majka bi nas odijevala u karnevalsku odjeću. A onda bismo u pratnji Akacije i Conceição, moje sestre i ja zajedno s drugom djecom išle na gradski trg. Jako sam se bojala onih koji su se skrivali iza tih zastrašujućih maski...

Tako ispunjena užasom i bez ikoga tko bi mi pružio utjehu, došla sam na ideju da pobegnem odande i vratim se kući. Nisam znala puta, ali sam odlučila izaći kroz velika ulazna vrata kroz koja se ulazio na trg. To je bilo sve što sam znala. Nisam ni o čemu drugom razmišljala. Ostavila sam grupu djece i isti se čas izgubila u svjetini na tome malom trgu, koji mi se činio kao svijet bez kraja i konca. Nisam plakala. Od velikoga straha, suze su mi presahnule. U tome strahu sjetila sam se dobrega Isusa, kojega sam ostavila samoga i osjetila sam silnu žalost što ga nisam ponijela sa sobom. Ali znala sam da me moj Otac na nebu gleda i da sve zna, tako da je sigurno video da sam bila posve sama. Uto mi se neki veliki čovjek s groznom maskom i iskričavima očima, koje i dan danas mogu prizvati u sjećanje, približio i ščepao me za ruku. Skoro sam umrla od užasa.

Dok me je držao zatočenu u svojoj velikoj ruci, a ja napravila tek nekoliko koraka, osjetila sam pokraj sebe – anđela. Zapravo nisam ništa vidjela, ali sam znala da je uistinu bio prisutan anđeo kojega sam vidjela na slici u kući časnika Bezarre, kao što sam znala da je s

moje druge strane prisutan maskirani muškarac. Moj Otac na nebesima poslao mi je toga anđela da bude sa mnom i odvede me kući. Bila sam svjesna njegove prisutnosti, iako ga nisam vidjela, ali bilo je kao da sam ga gledala. Bila sam posve sigurna da se nalazi pokraj mene nasuprot maskiranome muškarцу. Tada me je maskirani muškarac pustio odgurnuvši me i više ga nikad nisam vidjela. Samo je nestao u mnoštvu ljudi.

Odjednom je nestao i sav moj užas te se moja duša ispunila slatkim mirom zbog povjerenja koje sam osjetila prema svomu „Novom Prijatelju“. Došla sam na otvoreni prostor kraj izlaznih vrata trga. U tom času ugledala me Akacija i potrcala prema meni. Da sam je vidjela prije dolaska svoga „Novog Prijatelja“, sigurno bih joj otrčala s istom tjeskobom s kojom je ona dotrčala k meni. No moja je mirnoća bez ikakve sumnje smirila Akaciju tjeskobu. Ni ona, ni moj tata, ni mama nikad nisu saznali za taj događaj s anđelom. Dok ovo sada pišem, prvi put govorim o tome.

Od toga me je dana, u veljači ili ožujku 1905. godine, moj „Novi Prijatelj“ uvijek i svuda pratio. Sa mnom je čuvao stražu ispred velike komode dok smo bdjeli ispred raspetog Isusa. Otad se više nikad nisam bojala ostati u polumraku u toj sobi, jer sam osjećala slatku, zaštitničku prisutnost svoga „Novog Prijatelja.“ To sam mu ime nadjenula i tako ga nazivala sve dok nisam navršila šest godina kad sam naučila da je on moj sveti anđeo čuvar. Kad mi je govorio, savršeno sam ga razumjela, premda nikad nisam čula njegov sveti glas.

Majka Angelica, franjevka i utemeljiteljica američke katoličke TV mreže ETWN, jednom prigodom je o knjizi kazala:

„Moje sestre je puno čitaju. Kažu da im je ta knjiga najbolja... Osobno mislim da je čudesna i da ćete vi i vaša djeca imati puno koristi od te knjige. Jako je, jako preporučujem.“

Jedna čitateljica je pak izjavila:

„Netko mi je dao ovu knjigu da je pročitaju moja djeca, ali ja sam je prva pročitala. Tijekom čitanja većinu vremena sam plakala. Sada je ta knjiga obvezna u našoj kućnoj školi. Priča je izvanredna i poučna, a i lagana za čitanje. Nećete nikada zažaliti što ste je pročitali!“

(Piše: Ružica Šilić)

Predstavljene tri knjige dominikanske naklade Istina

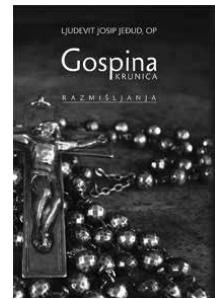
U srijedu 28. svibnja u samostanu Kraljice sv. krunice i u četvrtak 29. svibnja u samostanu bl. Augustina Kažotića predstavljene su tri knjige: "Gospina krunica" o. Josipa Ljudevita Jeđuda, "Augustin Kažotić u riječi i slici" prof. dr. Marijana Biškupa i "Blažena Ozana Kotorska – dominikanka" Innocenza Taurisana.

Predstavljanje je organizirala Dominikanska naklada Istina, a o knjigama su govorili o. Josip Ljudevit Jeđud, prof. dr. Marijan Biškup i prof. dr. Anto Gavrić.

GOSPINA KRUNICA

Novo dopunjeno i znatno prošireno izdanje knjige "Gospina krunica – Razmatranja", predstavio je sam autor - o. Jeđud. Najprije je progovorio o povijesnom razvoju pobožnosti krunice i ulozi dominikanaca u njezinom oblikovanju. Potom je ukratko izložio sadržaj knjige, rekavši kako je za pisanje poticaj dobio dok je vršio službu duhovnika kod sestara dominikanki u Trnju.

Marijan Biškup, OP

AUGUSTIN KAŽOTIĆ

O knjizi "Augustin Kažotić u riječi i slici" govorio je sam autor - dr. Biškup. Ukratko je prikazao život bl. Augustina Kažotića, a zatim je predstavio sadržaj knjige.

BL. OZANA KOTORSKA – DOMINIKANKA: NOVO IZDANJE DNI

Povodom službenoga početka postupka za kanonizaciju bl. Ozane, prve žene u hrvatskome narodu, objavljeno je dotjerano izdanje životopisa "Blažena Ozana Kotorska – dominikanka" što ga je u Rimu objavio talijanski dominikanac Innocenzo Taurisano, a na hrvatski preveo dominikanac Frano Kovačević, i ciklostilom objavio u Zagrebu 1965.

Dotjerano izdanje životopisa objavila je Dominikanska naklada Istina u Zagrebu, kao desetu knjigu u nizu "Tragovi". Djelo je jedno od najopširnijih životopisa o bl. Ozani, dokumentirano je do tada neobjavljenim podacima iz arhiva vrhovne uprave dominikanskog reda u Rimu.

Ovo hagiografsko-znanstveno djelo započinje s prikazom važnoga razdoblja reforme i obnove u dominikanskom redu te u osam poglavljja, na 201 stranici, živopisno i dokumentirano prikazuje život prve hrvatske blaženice. Život blažene Ozane Kotorske svjedoči o životu snažne žene koja je znala dirnuti i najtvrdja srca.

Marijan Biškup OP

Dominikanska naklada Istina

Njezina sobica uz crkvu sv. Pavla, s pogledom na katedralu sv. Tripuna, bila je mjesto na kojem se spušтало samo nebo dok je Ozana, "andeo grada Kotora", pred raspelom molila za potrebe svojega grada i njegovih stanovnika, kao i svih onih koji su k njoj dolazili i tražili pomoć. Raspeti Krist na križu bio je knjiga života, otvorena knjiga iz koje je crpila posebno znanje.

Ozana svjedoči vrijednost duhovnosti križa o kojoj je sv. Ivan Pavao II. često govorio, pozivajući svremeni svijet da ponovno otkrije njezino značenje i otvori svoje srce nadi. Ozana je u duhovnosti Reda propovjednika prepoznavala posebnu pobožnost prema raspetom Kristu. Muka Kristova svjedočanstvo je neizmjerne Božje ljubavi prema ljudima.

Autor knjige Innocenzo Taurisano završava svoje djelo tvrdeći s uvjerenjem da je bl. Ozana "simbol jedinstva". Mnogi mole zagovor bl. Ozane Kotorske za mir među ljudima i narodima, za jedinstvo kršćana i kršćanskih Crkava. Ozana tako uzorom molitve za jedinstvo, zaštitnicom pokreta za jedinstvo kršćana i sveticom ekumenizma.

Talijanski dominikanac Innocenzo Taurisano (1877. – 1960.) bio je paleograf i povjesničar, arhivar Reda u Generalnoj kuriji u Rimu, predavač i propovjednik, autor je više od 36 djela, kao i monografija i studija, suradnik u novinama, časopisima i revijama sa stotinama članaka i recenzija. Vrstan poznavatelj dominikanske baštine, posebice sv. Tome Akvinskoga, sv. Katarine Sijenske, Beata Angelica i dr. Umro je u Rimu 1960.

Louis de Wohl: OPSADA NEBA – ROMAN O SV. KATARINI SIJENSKOJ

Nastavljujući svoj popularni niz romana o duhovnim velikanim, ugledni romanopisac Louis de Wohl svoje iznimne talente posvećuje prikazivanju jedne od najneobičnijih žena svih vremena, svete Katarine Sijenske. Kći poduzetna bojadisara iz četrnaestog stoljeća iz Siene, Katarina nikada nije zaboravila mistično iskustvo

iz svoje rane mladosti; u toj se dobi posvetila Kristu. To je, međutim, potreslo njezinu obitelj kada je, odbivši se udati, ustrajavala na tome da svoj život potpuno posveti Bogu.

Njezin je život bio izniman. U tome zbujujućemu i opasnome razdoblju povijesti papa je živio u Avignonu: Katarina ga je uvjerila da se vrati u Rim. Talijanski gradovi-države ratovahu međusobno: Katarina ih je obuzdala. Bilo je to i vrijeme kuge: Katarina je služila i spašavala živote. Činila je čudesa, primila stigme i okupila oko sebe mnoštvo pobožnih muškaraca i žena.

Svetica koja nije htjela pustiti Gospodina Boga na miru doista je opsjedala nebo – i promijenila lice svijeta. Ovaj roman, koji je i živopisna biografija, oživljava Katarinu Sijensku na iznimian način. Ona živi na svakoj njegovoј stranici.

Ovaj roman vješto objedinjuje temeljitu povijesnu naobrazbu sa živim dijalozima te baca svjetlo na veličinu i uzvišenost ženina poslanja u Crkvi. Činjenica da je jedna neobrazovana žena zadobila moć nad papama i političkim događajima poistovjećujući svoju volju s Božjom, rječito govorи da prava snaga – tj. nadnaravnna snaga – dolazi od radosna prihvaćanja čovjekove 'ništavnosti'.

Alice von Hildebrand, autorica knjige *Ljubavlju oplemenjeni*

Stranice ove knjige doista odsijevaju de Wohlovim otkrićem povijesne javne tajne: nema života koji bi bio čovječniji od nadnaravnoga života sveca, ni romantičnije priče od borbe da se voli samo ono što Bog voli.

o. George Rutler, autor knjige *Seven Ages of Man*

Papa Franjo - Jorge Mario Bergoglio: PONIZNOST - Put prema Bogu

Jorge Mario Bergoglio / papa Franjo u ovoj nas knjizi uvodi u duboko razmišljanje o poniznosti kao jednoj od temeljnih krjeposti za istinsku izgradnju pojedinca i zajedništva među ljudima.

Nadahnuta spisima crkvenoga oca Doroteja iz Gaze, poznata po svojim duhovnim poukama monasima, ova knjiga svakoga potiče na duhov-

no preispitivanje te ukazuje na temeljni razlog razjedinjenosti u društvu, podjele koje proizlaze iz ogovaranja, međusobnoga ranjavanja, isključivanja, omalovažavanja itd.

Papa ističe da je važno u srcu formirati ispravan stav ispitivanja savjesti, odnosno preispitivanja sama sebe, koji otvara prostor i samooptuživanju. Da bi se to moglo učiniti, potrebno je napustiti sve predrasude, nesvjestan ili licemjeran stav predstavljanja takva čina kao nečega djetinjasta i kukavičkoga. Umjesto toga, potrebno je znati kako optuživanje sama sebe uključuje hrabrost da se odrekne uljepšavanja sebe pred drugima, kako bi se očitovala istina.

Stoga Jorge Bergoglio, danas papa Franjo, ističe važnost čina poniznosti koji utječe na razumijevanje sama sebe, ali i drugih ljudi.

Knjiga je ovo koja proniće u tajnu razumijevanja čovjeka kao takva, ali i društva u cjelini, nudeći veliko duhovno blago iz pera čovjeka koji vlastitim životom svjedoči ono što naučava.

Onaj tko optužuje sama sebe ostavlja prostor Božjemu milosrđu; on je poput carinika koji se ne usuđuje podignuti pogled (usp. Lk 18,13). Tko zna optuživati sama sebe, osoba je koja će se uvijek znati dobro približiti drugima, kao dobri Samarijanac, te će – u tomu približavanju – sam Krist ostvariti pristup bratu.

Papa Franjo - Jorge Mario Bergoglio: NE BOJTE SE SANJATI VELIKE STVARI Papine poruke na Twitteru

Od trenutka izbora za rimskoga biskupa papa

Franjo oduševio je svijet svojom karizmom koja zrači skromnošću i jednostavnošću, a njegove neposredne i iskrene riječi prepune topline i razumijevanja privlače veliku pozornost. Ne čudi stoga da Papine kratke poruke

na internetu, upućene preko društvene mreže Twitter, prati više od 13 milijuna ljudi.

Te poruke koje se odlikuju jezgrovitošću i dubokom jednostavnošću sada su prvi put sabrane na jednomu mjestu u ovoj jedinstvenoj knjizi, obogaćenoj izražajnim Papinim fotografijama i profinjenim grafičkim dizajnom. Kratke, ali iznimno poticajne i ohrabrujuće, ove misli pape Franje bit će nadahnuće i duhovno obogaćenje svima koji ih budu čitali otvorena srca. Svojim formatom, izgledom i sadržajem knjiga *Nemojte se bojati sanjati velike stvari* vrlo je prikladna i kao dar u najrazličitijim prigodama.

John Cihak, Aaron Kheriaty:

POBIJEDITE DEPRESIJU SNAGOM VJERE, Medicinsko-duhovni pristup

Velik broj ljudi pati od duboke, sveprožimajuće tuge koju moderni psihiyatри nazivaju depresijom. U knjizi *Pobjedite depresiju snagom vjere* ugledni psihiyatlar Aaron Kheriaty propituje suvremene učinkovite načine za nošenje s ovom sveprisutnom bolescu i njezinim posljedicama, ujedinjujući ih s duhovnom potporom koju daje vjera.

Ova knjiga pomaže i u prepoznavanju različitih vrsta depresije i omogućuje razumijevanje uzajamna djelovanja često mnogostruktih uzroka: bioloških, psiholoških, kulturnih i moralnih. Također, upoznaje sa suvremenim dosezima farmakoloških i drugih medicinskih tretmana, kao i prednostima i nedostacima psihoterapije. Posebice se pojašnjava važnost koju duhovno vodstvo treba imati u izlječenju osoba koje su vjernici te se ističe presudna uloga nade – kršćanske nade – koja može izvesti iz depresije.

U vremenu sve većih depresivnih oboljenja knjiga *Pobjedite depresiju snagom vjere* psihijatra Aarona Kheriatya, utemeljena na dugogodišnjem stručnom iskustvu na polju psihijatrije i psihoterapije i nastala u suradnji sa poznatim duhovnikom Johnom Cihakom, zasigurno će mnogima pomoći pobijediti pritisak depresije i iznova pronaći životnu sreću.

Osim što će oboljelima može poslužiti na putu ozdravljenja ona će biti od velike koristi i

**POBIJEDITE
DEPRESIJU
SNAGOM VJERE**

Medicinsko-duhovni pristup

VERBUM

njihovim obiteljima i priateljima, kao i svima onima koji rade s ljudima: liječnicima, duhovnicima, odgojiteljima, pedagozima itd.

**Art Bennett, Laraine Bennett:
TEMPERAMENT - Kako bolje upoznati sebe, skladnije živjeti s drugima i istinski rasti u vjeri**

Svi se mi rađamo s posebnim značajkama vlastite osobnosti. Te osobine ne učimo niti ih biramo, one su dio načina na koji smo sazdani. Još dok se nalazimo u majčinoj utrobi, Bog ne oblikuje samo naše tijelo, on nam također daruje temperament koji tijekom cijelog našeg života utječe na naše razumijevanje stvari, navodi nas na određene izbore i raspoloženja te služi kao temelj našega moralnog i duhovnog života.

Antički su filozofi razlikovali četiri osnovna temperamenta – kolerik, melankolik, sangvinik, flegmatik – a ta su se četiri temperamenta stoljećima koristila za razumijevanje ljudske naravi. Unutar katoličke duhovnosti shvaćanje temperamenta također ima dugu tradiciju. Ova jedinstvena knjiga nudi nov i vrlo koristan pogled na taj klasični ključ za razumijevanje ljudske osobnosti. U njoj iskusan bračni i obiteljski savjetnik Art Bennett i njegova supruga Laraine pružaju lako razumljivu sintezu klasične mudrosti, suvremene psihologije i katoličke duhovnosti koja omogućuje lakše shvaćanje vlastitoga temperamenta i onoga što on znači u svakodnevnom životu. Koristeći znanje stečeno tijekom više desetljeća studijskoga proučavanja, duhovnoga života i terapeutske prakse, Art i Laraine pokazuju kako je moguće prepoznati svoj temperament i upotrijebiti ga da ostvarimo životno ispunjenje te postanemo odan supružnik, uspješan roditelj, dobar prijatelj te da intenzivnije živimo duhovni život.

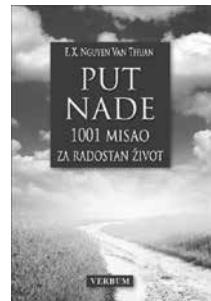
Osim odgovora na pitanje što je to temperament, kao i brzih obrazaca za samotestiranje, ova knjiga donosi i pomoć za bolje razumijevanje temperamenta te utjecaja što ga on ima na duhovni život, ali i ukazuje na načine motivirati

nja sebe i drugih.

F. X. Nguyen Van Thuan:

PUT NADE - 1001 misao za radostan život

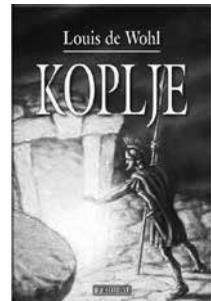
Tijekom 13 godina provedenih u zatvoru pod komunističkim režimom, od kojih je 9 godina proveo u samici, sajgonski nadbiskup François Xavier Nguyen Van Thuan potajice bilježi misli na komadiće papira koje neopaženo uspijeva dostaviti kršćanskoj zajednici u Vijetnamu. Ti su snažni duhovni poticaji kružili među vijetnamskim katolicima hrabreći ih da ostanu postojani u vjeri i nadi te da ne klonu duhom. Upravo su te misli ukoričene u ovoj knjizi koja je prevedena na mnoge svjetske jezike, postavši prvorazredni duhovni bestseler u kojem snagu, odvažnost i vedrinu pronalaze tisuće čitatelja.

Herojsko i radosno trpljenje kardinala Van Thuana za Krista te njegov primjer sveta života ostavili su traga na mnogima koji su ga poznavali pa je tako već pet godina nakon smrti pokrenut proces za njegovu beatifikaciju te dobiva naslov sluga Božji.

Louis de Wohl: KOPLJE

Radnja ovog dojmljivog romana o posljednjim Kristovim danima seže od palača carskog Rima do judejskih brežuljaka i Jeruzalema - gdje sukob ljubavi i izdaje, osvete i otkupljenja, dostiže moćan vrhunac u drami Raspeća. Ovo je potresna priča o najdramatičnijem svjetskom pogubljenju, o načinu na koji je ono pogodilo jednoga od njegovih najmanje poznatih sudionika - čovjeka koji je zarinuo kopljje u Krista na Križu.

Mnogobrojni su kritičari ovaj roman o rimskom centurionu Kasiju Longinu ocjenjivali kao jedno od najboljih kršćanskih književnih ostvarenja. Sam autor, istaknuti romanopisac Louis de Wohl (1903.-1961.), čiji su romani još

uvijek bestseleri širom svijeta i prodaju se u milijunima primjeraka, držao je Koplje najznačajnijim djelom u svojoj književnoj karijeri.

Roman njemačkoga književnika kršćanskoga nadahnuća Louisa de Wohla "Koplje", koji je objavila splitska nakladna kuća "Verbum" u prijevodu Marinka Raosa, predstavljen je danas u Društvu hrvatskih književnika u Zagrebu.

"Radnja romana o posljednjim Kristovim danim seže od palača carskoga Rima do judejskih brežuljaka i Jeruzalema, gdje sukob ljubavi i izdaje, osvete i otkupljenja dostiže vrhunc u drami Kristova Raspeća," piše nakladnik na omotu knjige i dodaje kako je to potresna priča o najdramatičnijem svjetskom pogubljenju i načinu na koji je ono pogodilo čovjeka koji je u Krista na križu zarinuo svoje koplje. Roman "Koplje" (370 str.) priča je u četiri knjige o rimskom stotniku Kasiju Longinu koji je nakon što je kopljem probo Krista postao kršćanin. Louis de Wohl (1903.-1961.) istaknuti je njemački romanopisac, napisao je više djela, a među njima i knjigu "Franjo Asiški".

Ivan Aralica: OKVIR ZA MRŽNJU

Potresna priča o učiteljskoj školi i učeničkom domu u Kninu u vrijeme ideološkog terora komunističke vlasti nakon 1948. u svome središtu ima sudbinu učenika Martina Kujundžića i nakazni školski sustav u kojemu je naobrazba podvrgnuta efikasnom nadzorurepresivnih organa vlasti, koji diktate nazivaju demokracijom, a zastrašenost i slobodom.

Priča o vremenu u kojоj je laž bila posvećena istini. U tu se istinu nije smjelo posumnjati... Roman prema kojemu je Krsto Papić režirao film Život sa stricem.

Louis de Wohl: TIHO SVJETLO - džepni uvez
Nakon romana *Koplje* i *Posljednji križar*, roman *Tiho svjetlo* treći je u nizu velikih povijesnih romana poznatoga pisca Louisa de Wohla. Kao i ostali njegovi romani, i ovaj se odlikuje

sjajnom povijesnom pričom koja na zavidnoj književnoj razini rekonstruira stvarna zbivanja. Smještajući uzbudljivu povijesnu radnju romana u 13. stoljeće, u doba križarskih ratova i vladavine cara Fridrika II., de Wohl posebnu pozornost posvećuje sv. Tomi Akvinskom, jednom od najvećih velikana Zapada. Slijedeći izbliza njegov život, autor nam na nenadmašan način oslikava dramatično i uzbudljivo razdoblje iz kojeg se iznjedrila europska civilizacija.

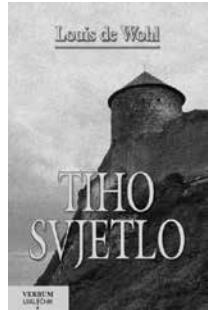
Tiho svjetlo roman je koji oduševljava hrvatske čitatelje od objave na hrvatskom jeziku 2006. godine, a ovo poznato djelo Louisa de Wohla sada je iznova dostupno unutar popularne Verbumove biblioteke Uskličnik.

Čitanje Tihog svjetla pružit će vam više užitka od samog čitanja majstorski napisanoga romana o srednjemu vijeku. Saznat ćete mnoštvo podataka o raznim zbivanjima: od križarskih ratova do filozofskih zakulisnih borba koje su se vodile širom Europe i saracenskoga svijeta, do intrig talijanskoga plemstva... Zadivit će vas kako sve to de Wohl tka u priču punu bogato ocrtanih likova, kako povijesnih, tako i fiktivnih. Earl Merkel, književnik

Clive Staples Lewis: VELIKA RASTAVA - Fantastična priповijest o raju i paklu

Zamišljajući sama sebe u snu u kojemu se nalazi u autobusu koji vozi između pakla i raja, Lewis ovom knjigom započinje izvrsnu književnu priповijest o vječnim pitanjima postojanja pakla i raja, kao i o tome može li postojati jedan bez drugoga.

Koristeći se svojim nenadmašnim talentom za pisanje bajki i alegorija, C. S. Lewis (autor bestselera *Pisma starijeg đavla mlađemu*) nas u ovoj alegoričnoj priči vodi na nutarnje putovanje kroz raj i pakao i upoznaje nas s anđeli-

ma i nadnaravnim bićima koji mijenjaju način na koji razmišljamo o dobru i zlu. Zamišljajući sama sebe u snu u kojem se nalazi u autobusu koji vozi između pakla i raja, Lewis započinje izvrsnu književnu priповijest o vječnim pitanjima postojanja pakla i raja, kao i o tome može li postojati jedan bez drugoga.

Privlačnim slikama, zabavnom satirom i uzbudljivim špekulacijama Lewis majstorski

izaziva znatiželju o životu nakon smrti, istodobno izoštravajući svijest o ovome svijetu. Njegovi zorni opisi grijeha i napasti, kao i genij za opisivanje zapletenih mreža taštine i samobbrane čine ovo djelo izrazito duhovno korisnim, potičući čitatelja da se zapita o krajnjim posljedicama svakodnevnih samo naizgled sitnih odluka i čina.

ŠTO KAŽU NAŠE NAJMLAĐE?

Održan seminar za sestre juniorke

Novost Evandjela u redovništvu i u svijetu bila je tema seminara za sestre juniorke koji je u organizaciji Povjerenstva HKVRPP-a za početnu formaciju redovnika i redovnica održan, u petak i subotu, 16. i 17. svibnja, u Duhovno-obrazovnom centru Marijin dvor u Lužnici pored Zaprešića. Na seminaru se okupilo pedesetak sestara juniorki (među kojima su bile i naše juniorke: s. Suzana, s. Marija Magdalena i s. Josipa, op. ur.), i njihovih odgojiteljica iz svih redovničkih zajednica iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Voditelj seminara bio je p. Zvonko Šeremet, SCJ koji je sestrama, na njima blizak način, uz mnoštvo primjera iz svoga bogatoga životnog iskustva, progovorio o smislu duhovnih obnova, o samostanskom životu i svijetu oko nas, o redovničkoj formaciji te o novoj evangelizaciji, tj. kako navijestiti Božju Riječ svijetu u kome živimo.

Nakon svakog predavanja sestre su imale priliku postaviti pitanja i razgovarati o temi, a također su imale tijekom dana i mogućnost osobnog razgovora s voditeljem. (HKVRPP)

Moj osvrt na susret sestara juniorki

Svaka duhovna obnova prilika je za nove susrete s Gospodinom. Da bi se susret dogodio, potrebno je doći, susresti se s Osobom. No, prije svega potrebno je ostvariti komunikaciju i dijalog. Temelj svake komunikacije jest slušanje. Moramo čuti jedni druge da bi se ostvario dijalog. To nije uobičajeni dijalog na koji smo navikli, koji se događa između ljudi. To je dijalog na jednoj višoj razini koji se događa putem posrednika – voditelja duhovnih obnova. Upravo na taj način ostvaruje se mogućnost prijenosa vrlo važnih, elementarnih i konstruktivnih informacija. Kao što je i p. Zvonko naglasio, informacija nije sama sebi svrha i ne znači samo jednostavno prijenos nekih novih, još do tada neotkrivenih znanja, nego etimologija ove riječi „informacija“ upućuje nas na nešto drugo. Informirati, prema tome znači oblikovati, davati formu nečemu ili oblikovati nekoga, nečiju osobnost. Jer kao što znamo, informacije su svuda oko nas, kao i sredstva informiranja koji oblikuju i ljudsko mišljenje i ponašanje. U svjetlu teme, o kojoj je p. Zvonko govorio, a to je Novost Evanđelja u redovništvu i svijetu, osobiti naglasak posvetio je problematiči svjetovnosti u redovničkim zajednicama. Pri tom je postavio nekoliko ključnih pitanja na koja se vraćao i tijekom iduća dva predavanja. Jesmo li daleko od svijeta ili daleko od stvarnosti? Je li samostan oaza duhovnog života ili izolacija od svijeta? Jesmo li oni o kojima Isus govorи da živimo u svijetu, ali nismo od ovoga svijeta? Ili smo svjetovni? Što nas to čini drukčijima od svijeta, iako živimo u svijetu? Kakav je moj odnos prema svijetu – je li previše prijateljski ili neprijateljski? Kakav je pristup svijetu – sotoniziramo li ga, podilazimo li mu ili smo objektivni? Kako svijet vidi mene i kako me doživljava? Na ovaj način pokušali smo odgovoriti i uvidjeti koje je naše mjesto u svijetu, jesmo li duhovni ili smo svjetovni. Isto tako, na ovaj način reflektirali smo kolika je snaga i odraz Božje Riječi u našim zajednicama i očituje li se u redovničkom životu kojim živimo. Iako je namjera ovih postavljenih pitanja bila da se o tome diskutira nakon drugog predavanja, zanimljiva je činjenica kako o ovim pitanjima nijedna redovnička zajednica nije progovorila.

U drugom predavanju naglasak je bio na formaciji i emocionalnoj inteligenciji. Ovdje su bile istaknuti temelji formacije koju svaka redovnička zajednica ima i prolazi. Zato nam je p. Zvonko postavio još jedno ključno pitanje: Što smo dobili redovničkom formacijom? Nadalje, istaknuo je važnost emocionalne inteligencije u smislu prepoznavanja i izražavanje vlastitih emocija. Čini se, na prvi pogled kako to nema nikakve veze s tematikom o kojoj je govorio. Međutim, ako nemamo sposobnost prepoznavanja vlastitih i tudihih emocija, ako nismo svjesni bitnih procesa koji se odvijaju u nama samima i među nama, kako ćemo moći razumjeti jedni druge. Budući da se p. Zvonko niz godina bavio i s problematikom razvoda i problemima u braku, govorio je kako je jako bitno postaviti pitanje jedni drugima – kako se osjećaš? Ako s druge strane promotrimo ovo pitanje u smislu redovničkog života, onda možemo ustvrditi kako time dajemo do znanja koliko smo važni jedni drugima, koliko nam je stalo do drugih, jesmo li zatvoreni samo u vlastite dužnosti i obavljanje istih, primjećujemo li jedni druge? K tome, p. Zvonko nadodaje kako osoba može imati visok kvocijent inteligencije, a da pri tom nema razvijenu emocionalnu inteligenciju. Najupečatljivija rečenica koja me se dojmila, između ostalih, bila je kako je **redovnica učiteljica molitve i duhovnog života. To je zahtjev, a ne potreba redovničkog života.** I napokon, treće predavanje govorilo je o tome kako naviještati Evanđelje u današnjem svijetu. Nova evangelizacija nije zapravo nešto novo, kao što bi to netko mogao očekivati. Riječ je zapravo o novom načinu i vidovima evangelizacije. Zato je p. Zvonko naglasio kako je bitno srce tj. osoba koja evangelizira, njezin pristup, životni primjer i osobnost. Pri tome se osoba može poslužiti i modernim načinima evangelizacije kao što su sredstva masovnih medija (facebook, internet i sl.), ali nijedno od tih sredstava ne može i ne smije zamijeniti direktni i neposredan, topao, srdačan te spontan odnos kojeg čovjek može donijeti i ostvariti u interakciji s drugima.

s. Marija Magdalena Ilić, juniorka

Malo hodočašće na otočić Vrnik

Na samom početku mjeseca srpnja, 2. srpnja, naš novicijat, sa sestrom priorom, bio je na proslavi Gospe od Škoja na otoku Vrniku. Sudjelovanjem na misi, koju je predvodio župnik don Frano, prisjetiti su se mještani svojih davnih dana i uspomena. Osvrnuvši se na Evandelje koje govori kako je Blažena Djevica Marija pošodila svoju rodicu svetu Elizabetu, don Frano je pričao kako nestaje prave komunikacije među ljudima. Današnje brzo komuniciranje zamijenilo je ondašnju radost susreta, riječi pričanja, pa čak i pogleda. To je, zapravo, znak i dokaz da samo u Božjoj prisutnosti čovjek može biti istinski sretan. Na kraju mise ljubili smo moći Gospe od Škoja. Zatim smo se formirali u povorku i s Gospinim kipom krenuli oko grada. Pjevali smo pobožne pjesme i vratili se u crkvu gdje je je župnik blagoslovio narod. Na kraju smo se počastili s kolačima. Potom smo čekali barku koja nas je dovela da nas vrati natrag. Pri putovanju kući u Korčulu, pobožan narod pjevao je pobožne pjesme. Oprostili smo se od Gospe od Škoja i od mještana te krenuli u naš dom ohrabreni i jači za novi dan.

Valentina Kolarić, kandidatica OP

Hvala, Zagrebe, na svemu

Od prvoga dana, otkako sam susrela sestre dominikanke u Trnju, a to je bilo još prije moga ulaska u kandidaturu, uspoređivala sam sestre kao šaku jedne ruke. Pet prstiju koji su različiti drže se za jedan temelj. Tako i vi, sestre, za mene ste svaka posebna na svoj način, a opet držite se za jedan temelj – Krista. S tom sviješću došla sam u samostan, i htjela postati sestra dominikanka, dio takve zajednice kakvu sam i doživjela.

Zato Vam želim prvo reći hvala. Ono što sam uistinu osjetila u ovoj zajednici jest istinsko prihvatanje mene, moga redovničkog početničkog hoda i prihvatanje moje mladosti. Stoga, hvala za svaki osmijeh koji ste mi udijeli, za strpljivost, svako radovanje mojem uspje-

hu koji je i vaš uspjeh, razumijevanje koje ste mi blagonaklono udjeljivale te hvala na duhovnoj i moralnoj podršci. Da nije bilo tog obiteljskog osjećaja koje ste mi svaki dan pružale, ja ne bih uspjela ovako radosno i mirno danas nastaviti dalje u redovničkom životu.

Devet mjeseci je zaista brzo prošlo. I kao što se dijete veže uz svoju majku čim se rodi i ta veza ostaje cijeli život, tako i ja ostajem povezana s Vama jer ste hodale prve korake kandidature i postulature sa mnom.

Uz hvala, želim Vas zatražiti i oproštenje. Oprostite za sve što nije bilo dobro i promišljeno s moje strane, a opet razumjele ste moju mladost i shvatile da je dugačak put koji me čeka u životu te da je mladi čovjek uvijek u procesu traganja.

Novi životni i redovnički izazovi me čekaju, a ja se preporučam u Vaše sestrinske molitve da mi izmolite sve ono što mi je potrebno kako bih ustrajala na svome putu te da u svakom trenutku života lomim svoju, a vršim Njegovu volju.

Romana Puškarić, postulantica

I. dio: Književni doprinosi hrvatskih dominikanaca

O književnom doprinosu hrvatskih dominikanaca za posjetitelje i čitatelje naših web stranica progovara Zdravko Gavran, prof., član dominikanske obitelji. Gavranov pisani uradak prezentiramo u četiri dijela. Najprije donosimo uvodno razmišljanje, a zatim slijede osvrti na razdoblje od XV. do IX. i razdoblje XX. stoljeća.

UVODNO

U razdoblju svoga višestoljetnog djelovanja na hrvatskim prostorima dominikanski je doprinos književnosti oscilirao od razdoblja do razdoblja, točnije: od autora do autora. Nedvojbeno je da umjetnička književnost nije bila među prioritetima tog izraženo intelektualnog reda, čije su glavne zadaće propovijedanje Radosne vijesti, proučavanje Svetoga pisma, teologije i filozofije te pobijanje krivovjerja.

Ali je ipak nezanemariv broj dominikanaца dao izravan doprinos hrvatskoj književnosti, na planu najprije prepisivanja i jezično-stilskog prerađivanja odnosno prepjevanja srednjovjekovnih predložaka, u XV. i XVI. stoljeća, ujedno i njegovanja hrvatskog jezika, a poslije i autorskog stvaranja te proučavanja književnih djela odnosno književnosti kao umjetnosti.

U prvim stoljećima svoga djelovanja s književnim će se fenomenom dominikanci susretati ponajprije u okviru religioznih potreba, kao što su prepisivanje, tiskanje i prilagodbe hrvatskih inaćica psalama Davidovih, zatim plaćeva i hagiografskog štiva. Za niz pripadnika dominikanskoga reda ljetopisci su zabilježili natuknicu da su, uz ostalo, bili "pjesnici" ili "pisci", no to je često bio širok i premalo određen pojam.

Pa kako kod većine njih, praktički do XIX. stoljeća uključno, nisu sačuvani (ili još nisu otkriveni i proučeni) rukopisi odnosno djela na koja se te natuknice odnose, možemo samo načinjati kojim su se to književnim žanrovima bavili i u kojoj je mjeri to bila doista "autonomna" književna djelatnost u modernom smislu riječi, i kolika je bila njezina literarna vrijednost.

Neki dominikanci ponikli na hrvatskim prostorima književno su stvarali na talijanskom jeziku, primjerice Jordan Zaninović, ili su i djelovali u Italiji, čime su se uključili u povijest talijanske, odnosno nekih drugih kultura, pa ih ovdje ne

prikazujemo. Na svoj je način važno za povijest hrvatske kulture recimo to da je dominikanac Serafin Marija Crijević (1686. – 1759.) napisao na latinskom jeziku 537 biografija raznih dubrovačkih pisaca i učenih ljudi, no to je već – iako je riječ i o književnicima – područje znanosti.

Zabilježeni su i neki kurioziteti, kao što je podatak da je učeni zadarski dominikanac Ivan Dominik Stratiko (1732. – 1799.) pri kraju života kao biskup i prosvjetitelj hvarska poljodjelska pravila pretakao u skladne hrvatske stihove koji se lako pamte i pjevaju. Zanimljivo i to da tek u XX. stoljeću možemo govoriti o oživljenom (probuđenom) zanimanju (pojedinih) dominikanaca za književnost, osobito za pjesništvo

i neke dramske žanrove, te za proučavanje književnog fenomena i promicanje književnosti.

Rajmund Kupareo, svestran pisac na književnom standardu, i Zlatan Plenković, autor niza pjesama na zavičajnoj hvarskoj čakavici, svakako su imena koja ulaze u antologische izbore; Kupareo je uvršten i u relevantnu ediciju *Stoljeća hrvatske književnosti*. Dodati je tomu još jednu književno-kulturnu činjenicu: Od početaka 80-ih godina u dominikanskom samostanu Kraljice sv. krunice u Zagrebu održano je, pod vodstvom fr. Ivana Ike Mateljana, više od 80 duhovno-pjesničkih tribina "Darovana riječ", na kojima su predstavljeni i bili nazočni desetci istaknutih suvremenih hrvatskih pjesnika.

II. dio: Književni doprinosi hrvatskih dominikanaca

Od XV. do XIX. stoljeća

Jedno od najstarijih poznatih imena nekog dominikanca djelatna na književnom planu tragično jest ono **fr. Luke Bračanina** (oko 1527. – oko 1601.), koji se tako potpisivao, a inače se prezivao **Polovinić**. Bio je iz obitelji koja je dala još nekoliko dominikanaca.

Rođen je u Bolu na otoku Braču, a prvi je u prvim stoljećima nazočnosti dominikanaca na hrvatskim prostorima o kome se sačuvala pisana građa odnosno književni tekstovi. Školovao se vjerojatno u samostanu u Bolu, gdje je redovnička zajednica postojala još od 1474., i u Zadru, gdje su dominikanci bili još od 1228. i gdje su od 1495. imali generalni studij, na kojem je on poslije bio i profesor.

U Zadru je od 1489. obnosio i službu inkvizitora. Ne zna se točno kad je umro, a pretpostavlja se da je posljednje godine života proveo u boljskom samostanu. Uz ostalo je prepisivao i tekstove religioznog sadržaja na hrvatskom čakavskom jeziku, ujedno ih redigirajući, te jamčeći (kao inkvizitor) da su pravovjerno katolički. Najpoznatiji su takvi spisi, nastajali vjerojatno 60-ih godina XVI. stoljeća, *Knjiga od života i dili slatkog Isusa i majke njegove slavne Divice Marije*, te *Lekcijuni*.

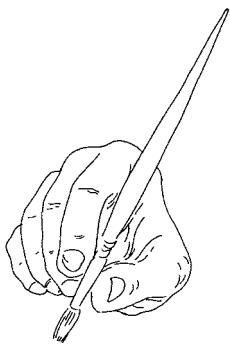
Godine 1598. dovršio je "pisanje i tumačenje" svih 150 psalama, koji su bili u uporabi i

prepisivani, ali su tiskani tek g. 1917. – tada se u popratnoj studiji isticalo da je to prvi prijevod cijelog psaltira te hvalila ljepota prevoditeljeve čakavštine.

No riječ je zapravo ili o zamjenjivanju crkvenoslavenskog teksta onim na živom narodnom jeziku, ili, što je vjerojatnije, o dotjerivanju tekstova glagoljskih psaltira koji su već prije bili preneseni iz crkvenoslavenskog u stariju verziju narodnog jezika, te o sadržajno-stilskoj redakciji u skladu s novijim izdanjima Vulgate.

Dominikanski istraživač kulturnih starina Josip Mihojević zaključio je, na temelju pomne komparativne analize, da je i *Plač blažene dive Marije*, sadržan u rukopisnoj *Bolskoj pjesmarici* iz g. 1612., pronađenoj u samostanskom arhivu, djelo koje bi moralo pripadati fr. Luki. Ne bi tu bila riječ o njegovu prijevodu, nego zacijelo o jezičnom osvremenjenju nekog od srednjovjekovnih glagoljaških prijevoda. Evo ilustracije njegove verzije:

...Kako mi se, sinko mili,
ti od majke danas dili,
mož me utišit ti u ovom,
daj mi umrit danas s tobom.
Sa mnom možeš ti umriti,
gdi će prez tebe, sinko, priti?...

U knjizi *Dominikanci. Povijest Reda u hrvatskim krajevima* (Zagreb, 1977.) **Stjepan Krasić OP**, ugledni crkveni povjesničar i najbolji poznavatelj povijesti hrvatskih dominikanaca, navodi za razdoblje od XV. do XX. st. niz imena u skupini "Pjesnici i književnici", kao

što su između ostalih: **Deziderije Nenkić** (1580. – 1647.) iz Slanoga, **Dominik Cecić** (oko 1650. – 1709.) iz Kotora, **Toma Marinković Tomić** (1711. – 1779.) iz Bola na Braču, **Hijacint Petković** (1730. – 1766.) s Korčule, **Andeo Maslać** (1750. – 1738.) iz Dubrovnika, **Dominik Budrović** (1773. – 1847.) iz Staroga Grada na Hvaru.

No o njihovu književnom djelovanju uglavnom ili nema sačuvanih podataka, ili oni još nisu otkriveni i istraženi, ili je ono bilo užgredno – uz bavljenje teologijom, filozofijom, propovjedništвом, prosvjetom, pastoralnim radom i drugim. Samo nekoliko imena u razdoblju do XIX. stoljećа moći ćemo istaknuti u smislu "opipljiva" doprinosa književnosti.

Najveći je njihov doprinos na planu jezikoslovља ili prevođenja na hrvatski jezik. Dominikanski svećenik **Andeo Martinušić** (oko 1450. – 1520.) iz Dubrovnika vrijedan je spomena jer je napisao za potrebe školovanja mladih u dubrovačkom samostanu *Methodos grammaticae* – vjerojatno najstariji gramatički priručnik na hrvatskom području. Ono je jedan od ranih dokaza njegovanja hrvatskog jezika u sklopu dominikanskih škola i učilišta.

Zadranin **Donat Kršava** (Crissava) (oko 1460. – oko 1521.) zapamćen je po tomu što je početkom XVI. st. objavio, kako se smatra, prvo znanstveno pisano teološko djelo na gornom hrvatskom jeziku U njemu je dao prikaz nauka Firentinskog crkvenog sabora. Jedan od niza istaknutih dominikanaca s Brača bio je **Matej Nižetić** (oko 1464. – poslije 1511.).

Najstariji je pjesnik s tога otoka, a koji je pisao vjerojatno na hrvatskom jeziku, koјег spominju povijesna vrela. Bio je suvremenik

Menčetića, Džore Držića, Šišgorića, Crijevića i drugih stvaralaca u osvitu renesanse.

No on je, na žalost, "pjesnik bez pjesničke ostavštine", kako ga je označio Josip Mihajević, pozivajući se na Andriju Ciccarelliju, koji navodi da je Nižetić "napisao godine 1480. elegije i druge neke sastave u čast Katarine bosanske kraljice, koja je umrla u Rimu i pokopana u samostanu Ara coeli godine 1474."

Zna se još da je bio učen, po naravi *gravis* (Farlati), te da je boravio u samostanima reda u Starom Gradu, Hvaru, Zadru i Bolu, gdje se, kao prior, poduzeo dogradnje samostana, a gdje je vjerojatno i bio stupio u dominikanski red.

Obavljao je, dvaput, i službu provincijala dalmatinske provincije sa sjedištem u Zadru, koji je imao i visoko dominikansko učilište. Kad je riječ o elegijama u čast bosanske kraljice Katarine Kosače, valja reći da je ona bila obraćenica s bogumilstva, u kojem je odrasla, na katoličko pravovjerje, te posljednja kraljica Bosne (u jeku turske okupacije).

A dobro je poznato da su dominikanci u ono doba djelovali i u Bosni, s ciljem potiskivanja bogumilske hereze. Postoje svjedočanstva da su Nižetićevi pjesnički i drugi rukopisi bili dugو čuvani u obiteljskim arhivima Nižetićeve loze, a on spominjan u usmenoj predaji, do XIX. st., no tada im se gubi svaki trag. Jedan je od najstarijih hrvatskih humanista bio je **Ivan Polikarp Severitan** (1472. – 1530.) iz Šibenika.

Ovdje ćemo ga spomenuti kao autora najstarijeg objavljenog školskog priručnika – komentara Donatovoj latinskoj gramatici (Perugia, 1517., Milano, 1520.) te kao autora sustavne latinske gramatike (Perugia, 1518.), namijenjene učenicima gradske odnosno samostanske škole u Šibeniku, i djela *De retrogradi natura*, u kojem je uz ostalo razložio i osnove latinske metrike. Čime je posvjedočio da je izučavanje klasičnog pjesništva imalo na hrvatskim dominikanskim učilištima primjereno mjesto.

Za **Juraja Starjanic** (oko 1500. – oko 1550.) s otoka Hvara ostalo je u ljetopisima zabilježeno da je pisao nabožna i popularna djela na narodnom hrvatskom jeziku, ali drugi detalji o tomu

nisu nam poznati. Kao jedini sastavljač hrvatskog pravopisa među našim dominikancima ostao je zabilježen **Rajmund Džamanjić** (1580. – 1647.) iz Dubrovnika.

On je autor prvog pravopisnog priručnika nakon Kašićeve gramatike iz g. 1604., kojemu je dao naslov: *Nauk za pisati dobro latinskiema slovima kojemse Dubrovčani, i sva Dalmatia kako vlastitiem svojem jezikom služi* (tiskano u Veneciji 1639.).

Stvorio je sustav grafema unutar prilagođenog latiničkog pisma kojim je označio svaki hrvatski glas, a djelo je i tiskano na tom novom pravopisu te je do danas sačuvano. Teško je govoriti koliki je ono imalo utjecaj na praksi i na kasnije hrvatske pravopise. No i danas nas zadivljuje promišljenost, dosljednost i konzistencija s kojom je to djelo načinjeno.

Ono na osobit način svjedoči o kontinuitetu hrvatskog nastojanja, pa tako i nastojanja odnosno osjećanja potrebe hrvatskih dominikanaca, da se u okviru latiničkih grafičkih znakova i tiskarskih mogućnosti stvari ujednačen sustav pisanja svakog pojedinog hrvatskog glasa točno određenim, razlikovnim grafemom.

Kao osobit lik europske povijesti opće je poznat **Juraj Križanić** (Obrh kraj Kupe, 1618. – vjerojatno negdje oko Beča, 1683.). Osim kao polihistor i čovjek smionih ekumensko-političkih ideja u odnosu prema ruskom pravoslavlju, ta je Hrvat poznat i kao pisac (utopijske) slat-

venske gramatike i pravopisa.

Njega ne možemo smatrati hrvatskim dominikancem, jer najveći dio života niti je bio u tom redu niti je proveo u Hrvatskoj, ali valja ipak napomenuti da je posljednjih nekoliko godina života bio pripadnikom dominikanskog reda u inozemstvu. Učeni Dubrovčanin **Ignacije Aquilini** (Dubrovnik, 1642. – Orašac, 1715.). na latinskomu je pisao djela o retorici, a sve ostalo što je sačuvano napisao je na hrvatskomu.

Sastavio je u stihovima priručnik *Liječnik kućni bez spenze*, te nekoliko djela pobožnog ili katehetskog sadržaja. Jedino djelo koje je tiskao bilo je *Oficice Blažene Djevice Marije sadruženo s ofičicom od Imena Božjega, od Duha Svetoga i Križa s množnjem druznjem bogoljubnjem molitvama* (Mleci, 1689.). Riječ je o prepjevima “malih službi”; psalmični ritam prenosi je u, većinom, osmeračke katrene. Evo za ilustraciju prve strofe njegova prijevoda *Magnificata*:

*Veličanstvo Gospodina
duša moja uzvisiva,
jedinoga slave Sina
s Ocem, Duhom kî pribiva.*

Posljednji pisac među dominikancima do kraja XIX. stoljeća, **Josip Oreb** (Vela Luka, oko 1865. – 19. ožujka 1897.), bio je, kako svjedoče ljetopisi, skladatelj i pjesnik. Ali o njegovu pjesništvu nema na žalost zabilježenih drugih podataka.

III. dio: Književni doprinosi hrvatskih dominikanaca

XX. stoljeće – I. dio

Velolučanin **Ambroz Bačić** (Vela Luka, 16. srpnja 1867. – Rim, 29. ožujka 1931.) bio je u prvoj redupovjesničar i teolog, no osim članaka iz crkvene povijesti i povijesti dominikanskog reda, kršćanske filozofije i duhovnosti pisao je i

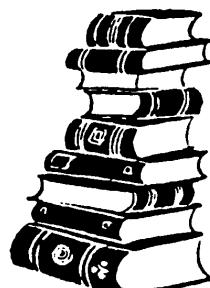
prikaze iz povijesti dubrovačke književnosti (Nikola Gučetić, Nikola Matov Đordić, Nikola Dimitrović, Ivan Gundulić i dr.). Objavio je i tumačenje, u dubrovačkoj književnosti često prevođenih, *Sedam pokornijeh psalama*.

Po tomu ga ubrajamo u rijetke književne

kritičare među hrvatskim “bijelim fratrima”. Jedan od najuglednijih članova bokskog samostana u XX. st. bio je Kaštelanin **Andelko Radan** (Kaštel-Lukšić, 1892.

– Trogir, 1968.).

On se, uz ostalo, bavio i umjetničkim radom. Za pedagoške potrebe odgojnog zavoda i sjemeništa u Bolu uredio je pozornicu na kojoj su se održavale predstave koje

je i sam režirao. Napisao je izvorne igrokaze: biblijsku dramu *Rasipni sin*, povjesno-socijalnu *Njegov čas*, zatim razne šaljive igre i sl.

U doktorskoj disertaciji obradio je talijansku poeziju dominikanca o. Jordana Zaninovića (1840. – 1917.), a donio je i popis njegovih pjesama i epigrama na latinskom, talijanskom i hrvatskom jeziku. I sam je objavljivao pjesme, a kao vrijedna ocijenjena je i njegova pripovijetka *Bijela sestra*.

Svestrana hrvatska književnica neskrivenog katoličkog nadahnuća Štefa Jurkić (Cazin, 26. prosinca 1896. – Livno, 28. studenoga 1971.), supruga poznatog slikara Gabrijela Jurkića, bila je osobito bliska s dominikanskim redom. Osim romana kao što su *Petnaest tornjeva i Plašt malog križara*.

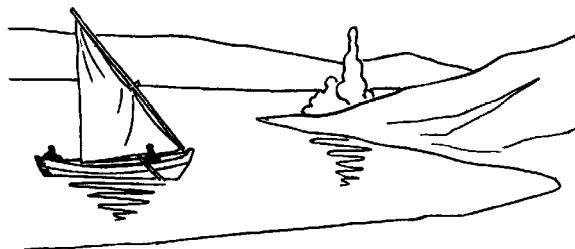
Roman iz dječje križarske vojne, te knjige *Nevidljiva kraljica. Povijesne priče iz bosanske Hrvatske*, napisala je te u Dominikanskoj nakladi "Istina" objavila romansirane hagiografije dviju velikih dominikanki: Bl. Imelda Lambertini, dominikanka (1929.) i Sv. Katarina Sijenska (1934.) Prva je poznata kao "zaštitnica prve sv. pričesti", a sv. Katarina iznimna je žena u povijesti, mističinja i naučiteljica Crkve.

Djelo o sv. Katarini kombinacija je dokumentarno utedeljene biografije i pripovjedne, imaginativne forme (naracija, dijalozi, eseistička mjesta, *licentia poëtica*...), u koju je Jurkića utisnula i svoj vrijedan književnički pečat.

Primjerice: "Sirotno bi i odviše siromašno bilo čovječanstvo, kada bi mu iza jedne svete, velike ličnosti, ostalo samo mrtvo tijelo, koje se domalo pretvara u prah. Kada bi, s jednom žarkom dušom, pošla u vječnost i sva njezina dobra djela i njihovi plodovi, žar i plamen riječi njezine i sva ljubav njezinoga srca!"

Kao znakovit kuriozitet iz života Štefe Jurkić treba spomenuti jednu epizodu: u dogovoru s mužem ona se bila pridružila redovnicama dominikanskog sestarskog samostana u njemačkom gradu Crausenu kod Trieru g. 1935.

No to nije na duži rok uspjelo; a komunizam ju je nakon II. svjetskog rata "osudio" na šutnju i zaborav; pa su se 1955. ona i muž za-

jedno povukli u južno krilo franjevačkog samostana Gorica kod Livna, gdje su živjeli do smrti.

A jedna druga hrvatska književnica snažne i duboke katoličke uvjerenosti, Jurkićina nekoliko godina mlađa suvremenica **Sida Košutić** (Radoboj, 1902. – Zagreb, 1965.), i sama u jednom razdoblju bliska dominikanskom redu, knjigama o katoličkoj duhovnosti na hrvatskom jeziku dodala je svoju o jednom od slavnih "rajnskih mistika", dominikancu, bl. Heinrichu Seuseu (Suzou) – roman *Sluga vječne mudrosti* (Zagreb, 1930.).

Košutićka je bila pjesnikinja i pripovjedačica, uspješno se okušala u različitim književnim žanrovima. Poznati su joj romani *Portreti i S naših njiva. Roman iz seljačkog života*, te pjesme u prozi.

Predgovor njezinu romanесknom prikazu života i svetosti Eckhartova učenika Suzoa napisao je **Hijacint Bošković** (Selce na Braču, 1900. – Stari Grad na Hvaru, 1947.), teolog, filozof i esejist, jedan od najvećih dominikanskih intelektualaca kod nas u XX. stoljeću.

Boškovićev predgovor knjizi i sam je zanimljiv ogled o odnosu istine i umjetničkog stvaranja. Autor ističe da je to Košutićino djelo dano "u stanju intuitivnog gledanja ljepote" te nastavlja: "Historik može da iznosi, hladno i kronološki, historijske činjenice ličnosti, registrirajući jednostavno vanjske doživljaje, kojima se manifestirala nutarnja ličnost."

Ali umjetnik ne može da bude hladan prema onom što ga po sebi zanosи i inspirira. On će zato i one historijske činjenice dati u zanosnom, pjesničkom duhu, zaodjenuvši istinu u umjetničko ruho ljepote, davši lijepo lijepu istinu." Dominikanac **Andelko Fazinić** (Korčula, 16. rujna 1902. – Rijeka, 20. listopada 1983.), uz ostalo je dao doprinos i na književno-povijesnom planu.

Osobito je proučavao i istraživao djelo bračkog dominikanca fr. Luke Bračanina, otkrivši da

je on vjerojatno ne samo prepisivač starijih verzija hrvatsko-čakavskih prijevoda svih psalama, nego da je u njih utisnuo i svoj osobni, jezično-stilski pečat.

Pisao je i književno-kritičke osvrte. Hvaranin **Zlatan Plenković** (Sveta Nedjelja na otoku Hvaru, 1914. – Korčula, 1987.) bio je pisac i pjesnik, orguljaš i skladatelj, kateheta i propovjednik.

Iako je za života objavio više različitih knjiga i glazbenih djela, izbor pjesama na čakavskom narječju rodnog mu kraja *Moje selo* tiskan je postumno (Zagreb, 2000.). Riječi su akcentuirane, a uz svaku je pjesmu i tumač riječi.

“Plenković je”, kako napisala kritičarica Siniša Vuković, “na osebujan način opjevalo more i

ribare te stvorio pravu enciklopediju u malom, panoramu što obuhvaća maritimnu kulturu hvarske arhipelaga”.

Štokavac koji čita njegove pjesme – kada odgonetne riječi i gramatičke oblike i zadubi se u njihov sadržaj te osjeti njihovu melodioznost – doživjet će osobit i osebujan svijet ljudi i kraja o kojem govoriti, oporosti i ljepotu života, blagost i dobrotu, tradiciju i legende, neugasiv duh, diskretnu duhovnost i dobroćudnu ironiju i duhovitost:

*Zemjä je trúdan cáća
ća hróni dícu i odíjo svih.*

*A móre je döbra máma ča cáći pomöre
uz rádost i smíh.*

IV. dio: Književni doprinosi hrvatskih dominikanaca

XX. stoljeće – svršetak

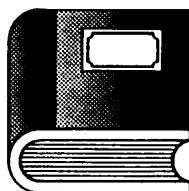
Književnik i estetičar, svećenik dominikanac **Rajmund Kupareo** (1914., Vrboska na Hvaru – 1996., Zagreb) bio je svestran intelektualac, sveučilišni profesor i (čileanski) akademik, književnik i znanstvenik, skladatelj i publicist.

U “bijele fratre” stupio je g. 1930., za svećenika je zaređen 1937., a nakon toga slijedilo je školovanje u Hrvatskoj. Teologiju je diplomirao u Češkoj 1947. Proputovao je mnoge zemlje, osobito europske i američke, a dugo godina boravio je u Južnoj Americi, s prebivalištem u Čileu, gdje je bio sveučilišni profesor, dekan i vicerektor na katoličkom sveučilištu, pokretač instituta za estetiku, pokretač i urednik časopisa za estetiku i za duhovnost i t.d.

Svijet umjetnosti (intuicije, osjetilnosti, suggestivnosti) Kupareo je spajao sa svijetom misli (refleksije, umnosti, etičnosti) kao književni kritičar, estetičar, teolog, eseijist. Na polju estetske odnosno teorije i kritike umjetnosti objavio je jednu knjigu na latinskom, pet na španjolskom (od kojih je središnja: *El valor del arte – axiología estética*, Santiago da Chile, 1964.) i tri na hrvatskom (*Umjetnik i zagonetka života: ogledi*, 1982.; *Govor umjetnosti: ogledi iz estetike*, 1987.; *Čovjek i umjetnost: ogledi iz estetike*, 1993.) te mnoštvo radova i članaka.

Na području književnog stvaranja objavio je tri romana (*U morskoj kući: roman iz suvremenog života*, 1940.); *Baraban: roman s otoka Hvara*, 1943.; *Sunovrati*, 1960.), jednu dužu novelu (*Jedinac*, 1942.), dvije knjige priča (*Balada iz Magallanesa*, 1978.; *Čežnja za zavičajem*, 1989.), jednu knjigu odabranih dramskih tekstova (*Prebivao je među nama*, 1985.), te niz pjesničkih zbirki, koje su objedinjene u obuhvatnim izborima u dvjema predsmrtnim zbirkama (*Sabrane pjesme*, 1992.; *Svetloznak*, 1994.), gdje je donesena i iscrpna bibliografija objavljenih knjiga te izvorno objavljenih pjesama i članaka odnosno prijevoda njegovih tekstova u časopisima i listovima, uglavnom onih na hrvatskom i na španjolskom jeziku, te bibliografija članaka o Kupareovu životu i djelu).

G. 2005. uvršten je i u ediciju Stoljeća hrvatske književnosti (u zajedničku knjigu s Jeronimom Kornerom), gdje je donesen izbor njegovih pjesama, pripovijedaka i eseja. Posljednjim je spomenutim knjigama odano i zakasnjelo priznanje tom književniku i misliocu čije je mjesto u hrvatskoj književnosti nedvojbeno, no iz koje je poput niza drugih hrvatskih katolika i emigranata tijekom druge polovine XX. stoljeća bio – stjecajem političkih okolnosti i njima primjerenih kulturnih valorizacija – ustrajno

izostavljan, ili je bio prešućivan i zanemarivan.

Fr. Rajko bio je intelektualac svjetskog formata: ujedno i tradicionalan i moderan; istodobno i (neo)tomist i moderan duh, dijaloški, afirmativno, ali i kritički raspoložen prema novim i najnovijim teorijama i interpretacijama, žanrovima i djelima. Rasponi njegova teoretskog bavljenja obuhvaćaju gotovo sve umjetnosti i njihove međusobne korelациje, uključujući i filmsku. Bio je ustrajan zagovornik jedinstva umjetnosti, bitne istovjetnosti njezine, u svoj različitosti umjetničkih vrsta i svem smjenjivanju vremenskih razdoblja, pravaca i stilova.

Zacijelo će ostati orientacijskom i njegova podjela cjelokupne *umjetnosti na umjetnost riječi, umjetnost crte i umjetnost pokreta*. U svojoj eseistici Kupareo je univerzalan, to što piše relevantno je bilo gdje na zemlji, no ne propušta posebno se pozabaviti našim umjetničkim (Matoš, Meštrović, Krleža...) ili duhovnim i moralnim (kard. Stepinac) velikanima. On voli što je moderno, ali ne voli modernistički "muntež", ne odobrava tezu da se nejasnošću postiže umjetnički *novum*.

Njegova misao bistra je i britka; ona počiva na premisama antičke i srednjovjekovne, osobito Akvinčeve misli; njome ne dopušta izmicanja toga tla pod nogama razumu, aristotelovsko-tomističkom "realizmu" (u opreci prema isključivosti idealizma i materijalizma), bila riječ o umjetnosti ili teoriji umjetnosti, spoznaji svijeta odnosno dostojanstva i etičnosti čovjeka kao stvorenja Božjeg i umjetnine kao djela čovjekova *sui generis*.

Kupareo čuva konzistenciju spoznaje, čuva integritet razuma u sudsudarima s tolikim novodobnim izazovima i osporavanjima; čuva poklad jedinstva lijepoga, dobroga i istinitoga; brani i tumači smisao umjetničkih djela tako što pokazuje da svako vrijedno djelo, ako se otkrije "ključić" za njegovo razumijevanje, jest i protumačivo (razumljivo) i lijepo i etično. A ujedno čuva posebnost umjetnosti, ne dopušta-

jući da racionalisti-filozofi (koji su tome prečesto skloni) svode "poruke" umjetničkih djela na "ideje", na (diskurzivne) pojmove i "poruke".

Kupareu je savršeno zorno u svijesti i pred očima to da svako pojedino umjetničko djelo jest izvorna i neponovljiva sinteza apstraktnoga i konkretnoga, općega i pojedinačnoga, idejnoga i izraznoga, i da se to jedinstvo ne smije i ne može, pri tumačenju, razdruživati. Ne može se razdvojiti oblik od tvari (recimo u kiparstvu), ili misao od riječi (u pjesništvu)... Umjetničko je djelo rezultat autorske intuicije, a tumači i kritičari moraju, da bi ga razumjeli, poduzeti nešto što bi se moglo nazvati re-intuiranjem kako bi upoznali doživljaj koji je tim djelom iskazan, izražen.

Kao pjesnik, Kupareo nije avangardan; on je tradicionalan, ali ne i tradicionalist, moderan, ali ne i modernist. Njegovo pjesništvo nosi snažan pečat kršćanske, katoličke duhovnosti; snažan pečat individualnog doživljavanja zajedničkosti svijeta; snažan pečat djetinjstva, zavičaja, hrvatske domovine. Njegov pjesnički svijet nije ni sladunjav niti je u oblacima, čvrsto je usidren u konkretnom, životnom, dakle u ovozemaljskom identitetu, ali nije uza nj privezan, nego ga ujedno i produbljuje, oduhovljuje, posvećuje, transcendira u smislu kršćanske duhovnosti i katoličke slike svijeta.

Motivi i intonacije njegovih pjesama kreću se od psalmičnih do ratarskih, ribarskih, pejzažnih i gradskih; osjeća se u njima i nostalgija i nada; vidljiva je "horizontalna" jednostavnost pjesničke slike, ali i "vertikalna" dimenzija metafore, simbola, "transfiguracije" (njegov omiljeni estetičarski termin): preoblikovanja konkretno(čovječje)ga u opće(ljudsko), fizičkoga u metafizičko, senzorijalnoga u spiritualno, opipljivoga (čujnoga, vidljivoga...) u simboličko.

Pa zato ističe da je "spoznajna transfiguracija" izvor umjetničke transfiguracije. Umjetnik se ipak vraća senzorijalnoj transfiguraciji i prožima je duhovnošću, jer nacionalna spoznaja, iako jasnija od senzorijalne, udaljena je od konkretnе stvarnosti, od afektivnosti, od životne zbilje. (...) Transfiguracija se temelji na nekoj

prirodnoj datosti koja u sebi krije mogućnost novog značenja."

O Kupareovu pjesništvu znakovito i najsažetije govore već sami naslovi ciklusa, kako su razvrstani u zbirci *Svjetloznak*: *Božićni pjesmokrug*, *Korizmene elegije*, *Uskrsni hvalospjevi*, *Pjesme o Isusu*, *Marijanski hvalospjevi*, *Blagoslov*, *Terra marique*, *Domoljubna lirika*, *Carmina intima*, *Portreti i sjećanja*, *Iz moje pjesmohrane*, *Moj mali psaltir*, *Sedam hrvatskih pokorničkih psalama*.

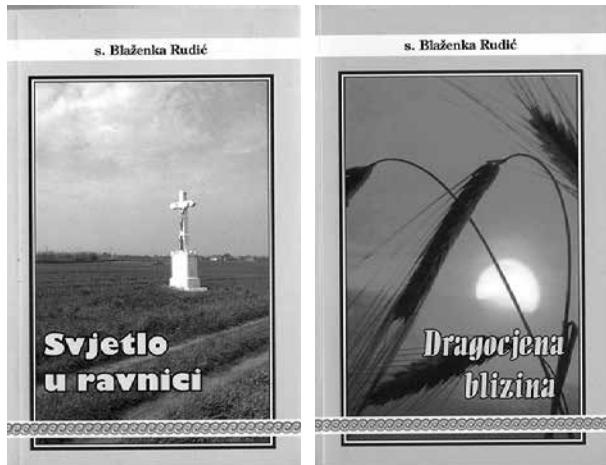
Njegove su pjesme i teološki promišljene, spoznajno čiste, afektivno uvjerljive, slikovno dojmljive, metaforične, iako, naravno, ne dosegaju svaki put žuđenu umjetničku kvalitetu... Mnoge su zazivne (pjesme-molitve), svakako i meditativne, liturgijski pročućene, s pečatom osobno-tradicijske, religiozne i nacionalne vlastitosti. U njima ima u izobilju i svjetla i radosti i bjeline, čime (novije) pjesništvo inače toliko oskudijeva:

*O, kako je krasno kad ti srcem čistim
Razlige se radost – k'o kad rijeka buja!
Glazba zemlje nikad izrazit' je neće:
Aleluja, aleluja, aleluja!*

Ne samo u nizu mu pjesama, nego i u njegovim pripovijetkama osjeća se nostalgija, čežnja za zavičajem, bol iseljenosti, muka domovinskog usuda, osobito u mračnim godinama u kojima se Hrvatska i mnoštvo izbjeglih i neizbjeglih Hrvata našlo neposredno nakon II. svjetskog rata. Kupareove pripovijetke, točnije: priče ili novele, većinom su novelistički sižeji, literarno transponirani isječci iz sudsibna bližnjih, susretanih širom svijeta, a među kojima su i hrvatski iseljenici i njihovi potomci.

A njegove drame, od kojih su neke i izvođene, jesu uglavnom "dramatizacije" biblijskih događaja: Isusova rođenja, kalvarije i uskrsnuća, u tradiciji crkvenih prikazanja, no sa slobodnijim izborom likova i sadržajem dijaloga.

Prijelaz iz XX. u XXI. stoljeće pripao je, na književnom planu, jednoj dominikanki – sestri BLAŽENKI RUDIĆ (rođena u Bikovu kraj Subotice, 1966.), pripadnici hrvatske kon-

gregacije sestara dominikanki.

Ona je, osim knjige meditacija *Svjetlo u ravniči* (Subotica, 2001.), objavila iste godine i u istom gradu knjigu pjesama *Dragocjena blizina*. Poput Plenkovića, koje desetljeće prije, na jugu, i ona, sada na sjeveru, pjeva u narječju, bačkoj ikavici, ali (s gotovo neprimjetnim prijelazom) i na hrvatskom standardnom jeziku. Njezin pjev izrasta iz kraja u kojem je rođena, pa tako nastalo je pjesme *Čežnja za rodnim krajem*, *Salaš na brigu*, *Bunjevačka rič* i druge. Jedna od njih, primjerice, počinje ovako:

*Na brigu salaš stoji, još stari pamti ga svit.
Oronuli zabata bili i krošnjom dudova skrit.*

No duh s. Blaženke ne ostaje samo na zemlji, nego se uzdiže u intimno-kontemplativne sfere, u rasponu od punine radosnog doživljaja Božje blizine i kršćanske doživljajnosti (*Jutro uskrsnuća*, *Salve Regina*, *Drugi život ima...*) pa do unutarnjih kriza i molitvenih zaziva poznatih svakomu tko nešto zna o *itinerarium mentis ad Deum* (*Na križnom putu*, *Nemiri*, *Strepnja...*). Religiozni doživljaj i iskrenost redovničkog poziva dani su, iako u tradicionalnom, gotovo "naivnom", stihu s dirljivom uvjerljivošću:

*Zvao si me nježno da služim samo Tebi,
da dam Ti svoju mladost i ljubav srca mog.
O, da Ti kažem: ne? To nikad mogla ne bih.
Očarala me blagost plavetnog pogleda Tvog.*

Zdravko Gavran, prof.
www.dominikanci.hr

NAŠI POKOJNICI

s. KLAUDIJA SLAVODIĆ

dominikanka

25. 08. 1922. – 16. 07. 2014.

Naša draga s. Klaudija (Paulina) Slavodić zamjenila je ovaj prolazni život vječnim dana 16. srpnja 2014. u bolnici u Šibeniku. Iako u visokim godinama i boležljiva, vezana uz krevet, otišla je brzo i iznenada, ali vjerujemo spremna za susret s nebeskim Ocem.

Posljednji ispraćaj s. Klaudije bio je u četvrtak, 17. srpnja, u 17 sati, na gradskom groblju Kvanj, u Šibeniku. Sprovodne obrede, a pret-

hodno i svetu misu, ispred mrtvačnice, predvođio je šibenski biskup mons. Ante Ivas, uz sudjelovanje još 16 svećenika: dijecezanskih, franjevačkih, dominikanskih. Zapažen je i veliki broj sestara različitih redova, a osobito sestara dominikanki: iz Korčule, na čelu s č. majkom Katarinom, iz Splita, Zagreba, i naravno iz Šibenika. Nazočna je na sahrani bila bliža i daljnja rodbina s. Klaudije.

SPROVOD

Za vrijeme mise, šibenski biskup mons. Ante Ivas obratio se u homiliji nazočnima ovim riječima:

Biskupova propovijed

„Preminula nam je sestra Klaudija ..., u bolnici, u zoru 16. srpnja, „kao da je čekala dan Gospe Karmelske“. Tako mi je njezina susestra javila vijest o njezinoj smrti.

Karmel je brdo u Svetoj Zemlji na kome se dogodio znamenit događaj u vrijeme kad se izraelski narod, zaveden od svojih vođa, odmetnuo od Jahve – Boga živoga, koji ga je izveo iz ropstva i smrti u slobodu i život, i priklonio se idolu, bogu Baalu koji ih je vodio u ropstvo, smrt i nestanak. Bog na brdo Karmel šalje proroka Iliju da narod odvrati od zloga puta u smrt i vrati ga Bogu Života u slobodi, i da mu po-

svjedoči da je jedino Jahve Bog živi, Bog života. „Biraj, narode moj, smrt ili život, idola Baala ili Jahvu, Boga otaca svojih!“ - pozivao je Ilija. I narod se pokaja i vrati Bogu svome.

U svakom vremenu „Zmija“, kako kaže Biblija, nudi ljudima opasnu varku, da plodovi zemaljski mogu čovjeku osigurati život i bez Boga ..., pod uvjetom da zanemari ili obezvrijedi njegove zakone i njegovu Riječ: „umrijet ćete od tih plodova...“

Na samom početku ljudske povijesti Bog je obećao poslati Ženu i Dijete da budu trajni svjedoci kako je jedino Riječ Božja izvor i te-

melj života i to „života u izobilju!“ Mi vjerujemo da je ta žena Gospa, naša Marija, a Dijete Isus Krist, Spasitelj svijeta. Da je On jedini pravi „Put, Istina i Život“.

Pred đavlom napasnikom, koji je i Isusu nudio sva blaga života ako mu se pokloni, Isus odgovara: „Oče, budi volja tvoja!“ sve do križa i groba i smrti, i tako postaje uskrsni pobjednik novoga života. „Tako pravednost jednoga, piše sv. Pavao, svim ljudima na opravdanje, na život!“

Gospa je velika Žena koja se potpuno opredijelila za Božju Riječ..., povjerovala Bogu, iskusila, slijedila i svima svjedočila da je Isus Riječ i izvor i kruh života. „Ja sam kruh živi koji je s neba sišao. Tko bude jeo od ovoga kruha, živjet će uvijeke. Kruh koji će ja dati, tijelo je moje za život svijeta!“ I kad je Isus s križa svojoj majci povjerio Ivana, vjerujemo da je želio da svi njegovi učenici slijede njegovu majku i primjer njezinog potpunog opredjeljenja za Boga, potpunog predanja i vjernosti Bogu..., i živog svjedočenja Crkvi da je u Bogu sve ono što istinski treba svako ljudsko biće i cijela ljudska zajednica, da bi na ovoj zemlji bilo istinskoga mira, zadovoljstva, blagoslova i sreće...

Hvala Bogu što je kroz cijelu povijest pozivao podizao i slao svoje proroke da svojim životom budu ljudima i narodima svjedoci smisla i bogatstva života koga Bog nudi ljudima u svojme sinu, Isusu, Spasitelju... Hvala Bogu da ih je bilo i u našem narodu... I da ih ima i danas. Tek neke među njima poznajemo. Među njima su svakako na samom vrhu svjetionika: Sveti

Benedikt, sv. Vinko, sv. Franjo i sv. Dominik sa svojom brojnom braćom i sestrama redovnicima i redovnicama..., koji su, nasljedujući Gospu Mariju, nastojali, trudili se, žrtvovali i molili da svojim životom i svojim djelima radikalno svjedoče da je Bog i Božja Ljubav i Riječ jedini pravi i sigurni temelj, čvrsta stijena na kojoj je mudro graditi kuću svoga života, svoje Crkve, svoga naroda... Oni su bili trajni izazov i zov i upozorenje koliko je važno u slobodi izbora, trajno izabirati Boga istinitoga, a ne se priklanjati lažnim bogovima, jer oni vode u smrt i nesreću...

Vjerujemo, i zato Bogu danas zahvaljujemo za sestruru Klaudiju..., koja je po primjeru svetoga Dominika, uz Gospu pomoćnicu, sav svoj život redovnički posvetila Bogu i bližnjima, i cijelogova svoga Života, koji je bio pun izazova i poteškoća, koje često nisu bile poznate drugima, živjela trajno u radosti redovničkog služenja, darivanja i žrtve. Upravo je ta radost redovničkog služenja uvijek bila vidljiva na njezinom licu..., i onda kad je već bila nemoćna i privezana uz bolesnički krevet u samostanu na Gorici. „Radosno je služila Gospodinu! To je ona što je uvijek bila nasmijana!“, reče mi jučer jedan svećenik.

Hvala ti Gospodine za to „nasmijano služenje“ s. Klaudije. Vjerujemo da si joj već radosno uzvratio: „Dobra i vjerna službenice moja, udji u radost Gospodara svoga!“ Gospodine, Ti znaš da nam i danas treba novih proroka i službenika i službenica tvojih, koji će u ovom našem narodu hrvatskom, kojemu se svakodnevno

nude mnogobrojni opasni idoli i zmije zavodnice, koje nam prijete opasnim beznađem pa i smrću, svjedočiti da si ti jedini pravi Bog života. Molimo te, danas i po sestri našoj Klaudiji, pošalji našem narodu nove istinite svjedoke „života u izobilju“ s tobom: roditelje, svećenike, redovnike i redovnice.

Svim sestrama dominikankama, napose sestrama u našem šibenskom samostanu na Gorići s kojima je dijelila svoje redovničko posvećenje i služenje... i vama poštovana rodbino s. Klaudije, u ime biskupije šibenske i moje osobno, iskazujem iskrenu ljudsku i kršćansku sućut. Zajedno s vama prinosim Gospodinu ovu žrtvu hvale i molim: „Svetlost vječna svjetlila joj“. Amen.

Ante Ivas, biskup šibenski

Zahvala s. Klaudiji, fra Ivana Čupića, franjevca
Od s. Klaudje oprostio se i fra Ivan Čupić, franjevac, župnik u župi Mirlović Zagora, inače, član Franjevačke provincije Presvetoga Otkupitelja.

Oče biskupe, časna majko Katarina, braćo svećenici, ožalošćena obitelji i rodbino drage sestre Klaudije, drage sestre samostana Gospe od Ruzarija i čitave zajednice Svetih Andela Čuvara, braćo i sestre.

Ispraćamo danas posmrtne ostatke časne sestre da ih predamo majci zemlji, a dušu joj preporučimo Bogu kojemu sve živi.

Časna Klaudija je nakon rođenja, djetinjstva i mладенаštva u rodnoj Podstrani, odgojena u školi sv. oca Dominika, položivši redovnič-

ke zavjete, pošla u život.

Nakon službi u Dubrovniku, Korčuli, Zagrebu, došla je u Šibenik i ostala u njemu do kraja. Providnošću je Božjom i voljom poglavara poslana u samostan sv. Lovre, da u njemu živi i kraljuje dokle god su joj tjelesne snage dopuštale. Mi koji smo u tom samostanu živjeli, divili smo se radinosti njezinoj i brizi za sve što joj je bilo povjereno.

Pratili smo je u kuhinji, puglaoni, crkvi, sakristiji, vrtu. Svugdje bijaše savjesna, sposobna, uredna (švaštika). Brinula se osobito za stariju i bolesnu braću, te za župnike, goste i za siromuhe koji su nailazili. Nadasve, doživljavali smo je kao Božje čeljade, izgrađenu redovnicu dominikanku.

Divili smo se njezinoj pobožnosti prema Isusu u Presvetom Sakramantu. Kad bi ulazila u crkvu, na samom bi ulazu glasno izgovorila: „Isuse moj, ja ti se klanjam!“ Nastojala je i poticala da se u crkvi dolično slave sveta Otajstva, te pobožnost Srcu Isusovu, Marjanske i druge pobožnosti.

Poštovala je svoje poglavare i o njima lijepo govorila. Znala je uočavati što je Božje, a što ljudsko u poglavarskoj službi. Voljela je Boga, Crkvu, redovničku zajednicu, svoje sestre, rodbinu, svakoga kao svoju dušu.

Draga sestro Klaudija, hvala tvojoj redovničkoj zajednici što te k nama poslala, da budeš blagoslov u našoj kući.

Hvala tebi za sve dobro što si ga radi Boga nama i drugima činila. I neka ti Bog bude nagrada!

fra Ivan Čupić, franjevac

Posmrtno slovo o životu i radu s. Klaudje pročitala je s. Sara Tkalčec:

S. Klaudija Slavodić rođena je 25. kolovoza 1922. u Podstrani od oca Slavomira i majke Kate. U zajednicu sestara dominikanki u Korčuli došla je 1942., iste godine je obukla redovničko odijelo 1. studenoga iste godine. Prve zavjete položila je 1944., a doživotne 1949. Cijeli svoj život služila je Bogu i ljudima kao kuharica: sestrama u Korčuli, braći dominikancima u Dubrovniku,

braći franjevcima u Šibeniku. Od 1993. s. Klauđija živjela je u samostanu Gospe od Ružarija na Gorici. U kratkom osvrtu na svoj život s. Klauđija je napisala: „Drago mi je bilo kuhati. Činilo mi je radost što ljudi jedu i što su zadovoljni. Ja mislim da je meni dragi Bog dao milost da sve što sam uhvatila u ruke mi je bilo drago: stogod sašit, lijepo opeglat, nešto isplest....“ Naša je s. Klauđija činila obične stvari s velikom ljubavlju i u tome nalazila radost.

Ne ću nabrajati radosti i tuge č. Klaudije, ne ću govoriti o onom što je ona kroz svojih devet desetljeća doživjela... nešto od toga znaju oni koji su s njom živjeli sada, prije i od samog početka života. Ne želim da ove riječi budu samo puko sjećanje, nego da nas njen primjer nose kroz život do kraja.

Po uzoru na sv. Dominika, č. Klaudija je voljela ljude, a govorila o Bogu, u Bogu i s Bogom. Njena velika želja je bila da svi budu Božji. Njena velika radost svećenici kojima je poklonila svoje sposobnosti, umijeća i vrijeme. Kada je došla u ponедjeljak u bolnicu pitao ju je doktor gdje živi, ona mu je rekla u sv. Lovre, tu je bilo njenо srce... Nakon dugih godina života i rada u sv. Lovre imala je bojazan kada se ne bude mogla penjati u kapelu ne ostane bez sv. Mise, na što joj je jedan svećenik rekao da će se on pobrinuti da se to ne dogodi i time joj razveselio dušu. Sve sestre je voljela i za svaku molila, posebno kada je znala da je netko u nevolji ili potrebi. O svojima u Rijeci i Podstrani govorila je s puno ljubavi i brižnosti. Radovala se sva-

kom novom rođenju, zaposlenju, maturi, novoj obitelji i prvim riječima koje su izgovarali mali nećaci i nećakinje, posebno kad bi izgovarali nepotpune riječi, što je ponavljala za njima i radosno se smijala. Sa svojom sestrom Smiljanom sjećala se teških i lijepih trenutaka iz djetinjstva i mladosti, a često su spominjale svoje drage koje je sada sigurno pronašla u spokoju raja.

U svakom susretu sa č. Klaudijom i sami ste osjećali radost. Nikada se ne bi prepustila tuzi, iako je imala puno razloga za to, gledajući njenu bolest i kretnje u zadnjih 20-ak godina, a i život od početka. Njen radostan osmijeh kada bi koga ugledala na vratima sobe odmah bi svima vratio raspoloženje i želju da se ponovno vrate k njoj.

Uzeo nam ju je Gospodin na brzinu, kao da nas nije htio pripremiti na njen odlazak. Reći će netko da se naživjela, ali Klaudija je istinski sretno živjela i svaki takav život može jedino naći dovršetak u Njegovom krilu i Njegovom društvu. Sve ono što je živjela i za čim je čeznula ispunilo joj se na način kako je i molila.

Primio ju Isus, sv. Josip, Gospa Karmelska i sigurno dočekali sv. Dominik i Franjo u zajedništvu nebeskog nesagrađenog Jeruzalema!

Primjer Vašeg života, vaše strpljivosti, zahvalnosti nesebičnosti, pažnje, ljubavi i brige č. Klaudija, najviše će osjetiti vaši najbliži i sestre sa Gorice. Falit ćete nam! Sretni smo što smo Vas imali i nemojte nas zaboraviti, nećemo ni mi Vas.

Vaše sestre iz Šibenika
s. Jaka Vuco

POSLJEDNJI ZBOGOM Č. KLAUDIJI

(prije dva mjeseca)

Bilo je to u četiri oka,
Iznenada smo se srele, radosti pune uzavrele.
Nosila me velika sila, a sposobna nisam bila.
Želja mi se ostvarila.
Zagrljaj naš topal' ko' žar, susret je bio veći nego neki dar.
Priči se nije nazirao kraj. Saslušati nekog to je pravi raj.
Klaudija draga, u svome stilu „otvara registre riječi“,
nisam mogla otici al' nemoć mi prijeći.
Dobro, dobro ne mogu više, snage me izdaju.
Ostaj mi zbogom, prijatelju stari! Sve su to Božji dari.
To je bio posljednji zbogom. Ostaje mi čekati susret drugi,
Sresti se s tobom i sa svojim Bogom.
*„Kad se prijatelji rastaju, suza je suzi drug.
Bez riječi stoje zagrljeni, pred njima život je dug ...*
Život je takav, najbolje uzima, ostaje samo uspomena, ona u grudima!“ (A.N.)
Karmelska Gospa, 16. 07. 2014. ruku ti dala, kada si vječno zaspala.
Najveća nagrada bio ti Bog za sve što ostalo je od života tvog.
Neka ti vječna otvori vrata, ruke su tvoje bile od zlata.
Sretno ti bilo, uživaj mir, Gospodin ti pripravio zaručnički pir. Amen.

Počivaj u miru Božjem!

s. Milanka Nakić

*Upravo sam "povirila u svit" i vidjela da je draga Gospa pobrala s. Klaudiju.
Povukla je za škapular da s njom pjeva za svu vječnost presvetom Trojstvu.
Lipi dan za putovanje. Neka joj zajedništvo Svetih bude nagradom.*

smkarmen

SJEĆANJE NA S. KLAUDIJU

Ove je godine, 16. veljače 2014., s. Klaudija proslavila 70. obljetnicu redovničkih zavjeta, a prije deset godina, 29. veljače 2004. šezdesetu obljetnicu. O jednom i drugom slavlju pisali smo u našem glasilu Ave Marija (br. 1, 2004. i br. 1, 2014.). Sada, nakon njezina konačna susreta s Gospodinom, oči u oči, želimo se još jednom spomenuti tih događaja, kao i razgovora s njom i time, barem donekle, zaokružiti njezin ovozemaljski hod s nama.

Proslava ŠEZDESETE obljetnice redovništva s. Klaudije Slavodić 29. veljače 2004.

Naša jubilarka, s. Klaudija, proslavila je svoj dijamantni jubilej redovničkih zavjeta u nedjelju 29. veljače 2004. godine. Zaista rijedak jubilej! Zajedno sa s. Klaudijom trebala je slaviti i njezina kolegica, s. Jerka Huljev, ali ona, zbog svoje bolesti i nemoći nije mogla doći u Šibenik, nego je slavila u Zagrebu. Jedna i druga proživjela je tri rata, ali im je najviše ostao u sjećanju Drugi svjetski rat. Tad su se već nalazile u samostanu. S. Klaudija vrlo živo, s bolom u duši, prepričava o tom krvavu i okrutnu razdoblju. Čini se, prema njenu pričanju, da su ti događaji zasjenili sve drugo lijepo i radosno čega je sigurno bilo u obilju tijekom 60- godišnjega redovničkog iskustva. Ipak, sadašnja radost i vedrina svjedo-

če da su patnje, zapravo, bile sredstvo koje ju je učvrstilo u nepokolebivoj vjeri, nadi i ljubavi prema Bogu, Redu i Narodu. To je, naime, geslo nosila u svom srcu, ono ju je bodrilo u klonulosti, oduševljavalo u poletnosti.

Šibenik: s. Klaudija – velika slavljenica

U nedjelju 29. veljače 2004. sva je kuća u šibenskom samostanu Gospe od Ružarija, bila odjevena u svečano ruho, posebno kapela. Taj je, naime, dan s. Klaudija Slavodić slavila 60. obljetnicu redovničkog zavjeta. Za tu su prigodu došle iz Korčule č. majka Katarina i s. Marcela. S. Klaudija je bila ujutro prva u kapeli. Nakon molitve časoslova i Krunice započelo je svečano euharistijsko slavlje koje su predvodili don Virgilio Bilić i don Tuna_Jozic. (...) I ovo nas je slavlje još više zbližilo, pružilo nam prigodu da čujemo mnoge stvari iz života i djelovanja s. Klaudije tijekom njezina redovničkog života. Najveći je dio svoga života, sa svojim kuhanjskim umijećem, provela kod braće dominikanaca te kod franjevaca, ali i u našim sestarskim samostanima. Tijekom ručka stizale su brojne čestitke i zahvalna priznanja za njezino nesebično služenje bližnjemu. Čestitkama su se pridružile i redovnice drugih redova i družbi koje su je poznavale. Danas s. Klaudija, predano Božjoj volji, živi u samostanu Gospe od Rozarija Strpljivo podnosi svoju nemoć, ali uvijek zadovoljna i zahvalna Bogu što joj je tijekom cijelog života »učinio velika djela«! Hvala s. Klaudiji za dosljedan život redovnice dominikanke.

s. Marija Kulonja

Životnu priču što ju je, sasvim spontano pričala s. Klaudija, snimljena je, 2004. na nosač zvuka s kojega prenosimo njezin iskaz. Razgovor je vodila s. Jakica Vuco, tadašnja priora istog samostana. Napominjem da je opširniji prikaz razgovora i proslave jubileja objavljen u AM br. 1, 2004.

Razgovor sa s. Klaudijom

„Najteže mi je bilo kad im nisam imala što dati jesti“

Sama slavljenica, s. Klaudija, na nagovor priore, s. Jakice, iznijela je u nekoliko crta svoje doživljaje od samog dolaska u samostan. Na upit što joj je bilo najteže u životu, gotovo je suznih očiju odgovorila: «Najteže mi je bilo kad im nisam imala što dati jesti! (dominikancima i franjevcima za vrijeme rata). Kad sam bila kod fratara i kad bi oni rekli da su gladni, ja bih išla ispred Svetootajstvo plakat. Rekla sam: O, Isuse što si me ovdje doveo kad nemam čime ljudi najesti. Jednom mi fra Berard, inače gorostas, doktor crkvenih nauka, reče: «Časna, ja sam gladan, ne mogu raditi.» Isto su mi znali i drugi reći. To je bilo strašno.» – započela je svoju životnu priču s. Klaudija.

Inače je sebi zadala, kao neki četvrti zavjet, da će sve činiti radosno i što god može najbolje. Priznaje i sama da nije u tome uvijek uspjela, ali se ipak trudila.

S. Jakica (dalje s. J): Prije nekoliko tjedana, točnije 29. veljače, slavili smo Vašu 60. obljetnicu redovništva. Kako se dogodio vama susret sa sestrama i recite nam nešto o sebi kao mladoj Paulini Slavodić.

S. Klaudija (dalje s. K): Ovako, mislila sam dugo na samostan, ali bila su ratna vremena i nije se moglo. Uvijek mi je majka govorila: «Ma, čekaj, nek' se malo smiri vrijeme.» Ali to se vrijeme nije smirivalo, kako svi znamo. Ipak, došlo je neko doba da sam se ja morala odlučiti, to je bilo 1. svibnja, 1941. I pošla sam u Split kod časnih. Mislila sam da će me tu i obuć (u redovničko odijelo, op. ur.), nisam ja ni znala da Korčula postoji. A onda se dogodilo da su na Split pale prve bombe. Došao je otac po mene i odveo me kući da tu ne poginem. I onda sam neko vrijeme ostala kod kuće. Međutim, časne su poručivale neka dođem, neka se ne bojim.

Otac me jako volio i nije mu baš bilo dragoo da odlazim. Isto tako i bratu. Majka je pak bila sretna i zadovoljna mojom odlukom, a otac i brat su me puno žalili. Tako sam još neko vrijeme bila u Splitu, a onda su me sestre, Ruzarija, Ivanica i Zdislava, poslale u Korčulu. Nosila sam puno stvari sestrama za Uskrs, svega pomalo. Kad sam došla tamo, svi su mi se veselili jer su već čuli da imam doći. Tamo sam našla od poznatih: s. Viktoriju, s. Antoninu. Bila sam dva mjeseca s novakinjama, a onda sam išla kod s. Mandaline u starački dom u Korčuli. Tamo sam bila 7 mjeseci. Onda sam išla opet u kuću maticu na 'oblačenje'. To je trebalo biti na Andele čuvare. Ali je č. majka Česlava bila tada u Zagrebu pa je učiteljica, s. Manes, rekla da čemo pričekati dok se č. majka vrati. Bilo nas je pet: s. Jerka, s. Kleofina, s. Gonzaga, s. Andželina i ja. Onda smo se 'obukle' za Svi svete, 1. studenoga. Bio je to za nas, kao i za svakoga, poseban doživljaj. S. Gonzaga je rekla da joj se čini kao da je u ormaru. Tako je započeo naš novicijat.

Ratne strahote

Vani je bio rat, mi toga nismo bili ni svjesni. Kroz to vrijeme meni je poginuo otac i brat. Ja sam bila jako tužna, jako nesretna. Mislila sam

da nemam više za što živjeti. Najradije bih bila i ja onda umrla. A eto, Bog mi je dao milost i opet sam zavoljela i sestre i ljude i braću i pošla dalje u život. Budući da je bilo ratno vrijeme, biskup nije dopustio da sestre polažu zavjete. Tako smo čekale do 1944. Tada je došla s. Imakulata iz Zagreba, jedva se probila s vojskom, donijela nam nešto hrane i onda je nas pet odvela u Zagreb. A putovali smo jadno! Krenuli smo navečer, ukrcali se u neki stari trabakul – brod, pa smo išli oko Pelješca. Cijelu noć smo putovali jer su iz šuma pucali na brod, a iz aviona ga osvjetljivali. Hvala Bogu, nikome se ništa nije dogodilo. Ujutro smo se našli na istom mjestu odakle smo se sinoć uputili. Vratili smo se natrag u kuću. Sutradan uvečer opet smo se ukrcali na taj brod. Tu noć nas nitko nije uzne-mirivao. Kad smo došli na Pelješac, ne znam kako se zove ono mjesto, primio nas je jedan svećenik. Tu smo prespavale, spremio nam je za večeru malo meda i kruha. Onda smo se nekim starim autom prebacile do Mostara. Tu smo čekale nekoliko sati vlak koji ide za Zagreb. S. Imakulata je molila vojsku da nas prime u vlak u kojem su oni putovali. No, odgovor je bio da ne primaju civile nego samo vojsku. Opstalo smo čekale nekoliko sati. Napokon je stigao neki stari vlak, pokupio putnike kojih je bilo jako puno i krenuli smo put Zagreba. No, kad smo stigli u Jablanicu, saznali smo da je onaj vlak s vojskom naišao na minu. Bilo je mrtvih i ranjenih. Sam nas je Bog spasio da nismo išli s njima. U Jablanici smo čekali nekoliko sati dok se to pročisti, onda smo se uputili. Stigli smo,

ja mislim u Ivanićgrad, tako sam bar čula. Misliće smo da ćemo stići uvečer u Zagreb pa nas neće barem nitko vidjeti kako smo bile šporke. Međutim, tu se vlak morao zaustaviti i čekati do ujutro. U Zagreb smo napokon stigli u 10 sati, dakle, usred bijelog dana. Zagreb je bio po-kriven snijegom, a mi hodamo po njemu kao oni športki vrapčići. Napokon smo stigle u kuću, umorne i gladne, ali to smo brzo riješile. Nakon nekoliko dana s. Koštanca je išla operirati kolje-no u bolnicu pa su mene stavili u kuhinju. Bo-jala sam se jer još nisam znala kuhati. Kaže mi s. Andela Rukavina: «Radi, pokvari, ne boj se, slobodno pokvari, samo radi!» I ja sam se tru-dila, sestre su bile zadovoljne, svakim danom je bilo sve bolje i bolje.

s. J: Jeste li kada štogod pokvarili?

s. K: Jednom su trebale doći neke gospode majci Milinković. Napravila sam rozatu. Htjela sam što prije vidjeti kako je ispala. Kad sam je okre-nula, ona se raspala. Rekla sam č. priori, tada je bila s. Emilija: «Joj, časna, vidite što mi se učini-lo od ovoga. Trebala sam čekati da se ohladi, a ja to nisam znala.» A ona mi odgovori: «Dijete, nemoj se uznemirivati, mi ćemo to isto pojesti. A ti njima napravi drugu.» Tako je i bilo. Tako sam se uputila u kuhanje. Bilo je tada puno se-stara u Zagrebu, i ‘školarice’ i one s fakulteta: s.

Nives, s. Marija Kulonja, s. Imakulata. Pa one koje su išle u učiteljsku školu: Antonija, Karitas ..., pa kućne učiteljice: Alana, Blaženka Nives. Bila nas je puna kuća. Bilo je i starijih: č. Vica, č. Marijana, č. Emilija... Kad sam ušla u kuću, vidjela sam p. Rajmunda zamotana u jedan naš veliki šal. Bio je sav jadan jer su ga izvukli ispod ruševina i donijeli ga ovamo na oporavak.

s. J: Što Vam je bilo posebno teško tijekom cijelog Vašega života?

s. K: Najteže mi je bilo kad nisam mogla najesti ljude, a bili su gladni. Išla bi po vrtu, nabrala povrća pa bi napravila dobru juhu ili čušpajz, i tako. Jednom mi je s. Beninja rekla: «Kad ćete napraviti onu lijepu juhu od korjenčića»?. To su svi voljeli jer je bilo friško. Onda bi ispekla lijepoga kruha. U Zagrebu sam bila pet godina, onda sam išla u Dubrovnik.

U Dubrovniku

s. J: Kako vam je bilo u Dubrovniku kod fratra?

s. K: Tu mi je bilo najteže što im nisam imala dati što jesti. Dubrovnik je skup grad, a nas je bilo u kući dosta. Nakon toga su me poslali u Split kod kapucina. Tamo sam bila samo par mjeseci jer su naši fratri tražili od majke Česlave da me vratim u Dubrovnik. Stari fratri, kapucini jako su me zavoljeli. Svaki se trudio da me nečim razveseli: jedan bi mi donio komadiće sapuna mirisavog, - jer što će to njemu, starom fratu, - drugi bi donio neke krpice i tako redom. Kad sam se

moralu ponovno vratiti u Dubrovnik, plakali su i oni i ja. Tu su kod njih bile još dvije naše sestre: s. Akvinata i s. Imelda. One su pjevale u crkvi. U Dubrovniku je bilo puno naše braće dominikanaca. P. Jordan me pokušavao tješiti i bodriti kako ja vršim važan apostolat jer pomažem braći koji će ići propovijedati, i tako. Skupila sam se sva i rekla: «A, što ja znan ...!» Moram reći da mi je i kod njih bilo lijepo. Osjećala sam ih kao prijatelje. Najteže mi je bilo, kao što sam rekla, što im nekad nisam imala što dati jesti. Tu sam bila skoro deset godina. Onda sam se vratila u Korčulu. Nakon pet godina su me poslali u Šibenik, u Sv. Lovre, u franjevački samostan. Dovela me s. Alana i predstavila me: «Oče gvardijane, ovo je naša bolja kuharica!» A on onako hladno kaže: «Ne trebamo mi bolju, nama je dobra i gora» ! Taj me njegov stav malo zabolio. A poslije kad se razbolio, i deset puta na dan je tražio da dodem! Tamo sam ostala skoro 30 godina, sve dok me nisu zabolile noge i više nisam mogla raditi. Onda sam došla u našu kuću.

s. J: A što Vas inače raduje? Kako sada provodite dane kad više niste aktivni po vrtu, praonici, sakristiji...?

s. K: A sada koji put nešto peglam, koji put nešto pletem, pomalo oko sebe šuškam, molim Boga, nešto pročitam, idem na zajednički dnevni red.

s. J: Vidim da volite puno čitati. I to malo težu literaturu. Jeste li to naučili kod fratarata?

s. K: Meni to čini veliko zadovoljstvo. Jest, u p. Silvestra Aračića, misionara, bilo je puno knjiga, pa sam ja izabirala naslove. Nisam imala puno vremena, nego bi samo navečer pročitala što mi je gušтало.

s. J: Što sada čitate?

s. K: Čitam knjigu *Isus Krist*. Pa to je nešto predivno, točno opisuje onu Zadnju večeru, Muku, čini mi se kao da sam i sama bila na Golgoti.

s. J: Imate li koju posebnu knjigu ili posebnog pisca kojeg posebno volite?

s. K: Antu Kresina, volim njegovu teologiju. Čula sam da imaju još dvije knjige što ih je on napisao, ali ne znam gdje se mogu nabaviti i kako se zovu.

s. J: Eto, onaj tko bi htio obradovati č. Klaudiju neka pronađe knjige dr. Kresine i pošalje joj i to će biti najveći dar za njezinu 60. godišnjicu.

s. K: Ima, hvala Bogu, danas dosta vjerskog tiska, sve to volim barem prolistati.

s. J: Ne volite pompe, ne volite da se netko oko vas puno vrti, pa ipak je li Vam žao što smo vam na svečan način proslavili ovu obljetnicu?

s. K: Ma nije mi žao, nego ne volim da netko oko mene gubi vrijeme. Ali kad me priora 'obradila' da će to biti veselje svima, onda sam prihvatile i bilo mi je dragو.

s. J: Što mislite o budućnosti naše Kongregacije? Što Vam se čini kad vidite nas mlađe?

s. K: Mlađe su mi drage, veseli me svako dobro, žalosti me zlo.

s. J: Što mislite, hoće li nas biti?

s. K: Ja se ufam u dobrotu Božju! Možda nas neće biti puno, ali ono što bude bit će vrijedno.

s. J: Poruka svim sestrama?

s. K: Svim sestrama želim da budu što više Božje, da se osjećaju sretne i zadovoljne. I sve volim.

s. J: Hvala Vam na volji, na vremenu i na životu. Neka Vam i dalje život bude ispunjen i radoštan. Čestitamo još jednom u ime cijele zajednice i pred cijelom zajednicom.

Razgovor vodila s. Jakica Vuco, priora, 2004.

PROSLAVA SEDAMDESETE OBLJETNICE REDOVNIŠTVA

s. Klaudije Slavodić – 16. veljače 2014.

Sedamdeset godina nije mala stvar, a kada ih živiš za drugoga još su veće i vrjednije! Danas, 16. veljače, u Šibeniku smo, u radosnom zajedništvu proslavili dvije fešte naše č. Klaudije; imandan i 70 godina redovničkog života! Slav-

lje su uzveličali i gosti iz Podstrane; nećakinja č. Zdravka, nećak Ivo i njegova gospođa Dragica. Poslijepodne slavlje je produženo kada su se i sestre franjevke pridružile.

Tko može prepričati život koji teče devešet i dvije godine! Rodila se u svojoj časnoj i 'najljepšoj' Podstrani. Nije bila sama, svi su je čekali, željeli. Njeni roditelji brat, sestre. Rodila se na sv. Bartula i skoro ju prozvaše tako, ali sveta majka imala je drugi naum. Već ju je prije predala sv. Pavlu i nazvaše ju Paulinom. Od početka pa do sada teško bi bilo sve prepričati. Tolike radosti, tolike poteskoće, tolike tuge i nesreće. Čovjek može puno, puno! A puno toga je naša č. Klaudija prošla!

Često mi je u ušima rečenica č. Klaudije kada se sjeća koliko joj je bilo teško nakon što je

saznala za tešku smrt roditelja... „Mislila sam da će umrijeti i ja, nisam imala više zašto živjeti kada njih više nema“. Ali veliki Bog vodio ju je svakim danom i svakim novim susretom u kojima je uvijek bila sestra, majka i sve što je kome trebalo.

Svi su rado dolazili u „Majke Klaudije“ – tako su je od milja zvali, gladni, kada bi trebalo oprati robu, kada je trebalo ubrati pomidore, kupus, krumpire, celer, peršin ... Rasporediti vrijeme kako najbolje može da sve stigne kada treba....

Najveća tuga bijaše joj spoznaja da nema što dati gladnim, a najveća radost kad sve pripremi u sv. Lovre za svog Gospodara, za njegove sluge i one koji su nailazili, prolazili...

Radost koja svakodnevno zrači s lica naše moliteljice može se samo poželjeti i učiti!

U nevoljama i bolestima kojima ju Gospodin pohodi, č. Klaudija vidi Božje specijalitete, poslastice koje on daje posebnima. Tako i sada u bolesti Gospodin ju stalno pohađa i iskazuje svoju pažnju na najrazličitije načine, i zbog svega mu hvalu kliče strpljivo i predano. Hvala č. Klaudija za svijetao primjer kako se podnosi nevolja i nemoć. Hvala za svaki trag svjetla Kristova s lica patnje koja Vas miluje iz dana u dan. Neka nam Gospodin svima bude Učitelj i Spasitelj, kao Vama, gledajući u Njega i Vas koji mu postajete suočeni radujemo se s Vama i želimo svaki blagoslov s neba.

Vaše sestre iz Šibenika i drugih zajednica!

s. Jaka Vuco

Iz propovijedi Don Vergilija Bilića povodom 70. godišnjice redovničkih zavjeta s. Klaudje Sladović

Osvrnuvši se na evanđeoski tekst, gdje se Isus susreće s bogatim mladićem (Mt 19,16), Don Vergilije je nastavio: „Časne sestre! U Evanđelju nema nigdje „moraš“! „ne smiješ“, nego samo „ako želiš“, i vi ste od svoje mladosti željele biti savršene i radi Isusa ostavili ste sve i oca i majku i brata i sestre i kuću i imanje i nasljedstvo i pošli za Isusom. Kao što kaže lijepo psalmist; „Ostavi dom svoj i kuću oca svojega i podi za mnom, od tebe ću stvoriti veliki narod. Taj glas čula je i naša sestra Klaudija i kao djevojka od dvadeset godina ostavlja i odriče se svega i ide u nepoznato, a da nije ni slutila što je sve čeka u životu. Potpuno se predala Kristu neka je on vodi, jer je bila uvjerenja da će je voditi po sigurnom putu uz križeve, patnje, trpljenja i potekoće. I vjerujem da se do danas nije pokajala, nego je vjerno slijedila Krista kroz punih sedamdeset godina.“ (...)

„Časna sestro Klaudijo, od srca vam čestitam vaš jubilej i neka dragi Bog na vas izlije obilje blagoslova. Neka vas poživi do svoje volje, jer ste vi još i danas potrebni Crkvi svojim molitvama, vaša plodna prošlost dobrim djelima nije pred Bogom zaboravljena. A sada i vaše molitve sjedinjene sa patnjama, bolima, trpljenjem i križevima, sa Kristovim patnjama na križu, neće i ne može biti odbijena pred prijestoljem Božjim. Zato se sada molite za sav dominikanski red, za vašu kongregaciju, za nas svećenike, redovnike i redovnice, za današnju mladež i za cijelu našu dominovinu Hrvatsku, da ostane vjerna Bogu do konca svoje povijesti. Amen!“

Don
Vergilije Bilić

(Cjelovit
tekst objavljen je u
AM br. 2014.)

S. IVANA Andja PERKOV
dominikanka
2. kolovoza 1923. – 21. srpnja 2014.

U noći između 21. i 22. srpnja 2014. zaklopila je svoje zemaljske oči naša s. Ivana Perkov.

Gospodin je pohodio zajednicu sestara u Šibeniku vrlo brzo nakon s. Klaudije i još jedno mjesto među nama ostalo je prazno. Vjerujemo da je naša s. Ivana, po milosrdju Gospodnjem, došla na svoje mjesto u domu Očevu.

S. Ivana je rođena 2. kolovoza 1923. u Primostenu, od oca Jere i majke Marije, rođ. Huljev. Na krštenju su joj dali me Andja.

Osjetivši Božji poziv u redovništvo, pristupila je zajednici sestara dominikanki 10. listopada 1938. Redovničko odijelo je obukla 21. studenoga 1941., prve zavjete položila 22. studenoga 1942.,

a doživotne 8. svibnja 1948. Svoj život posvetila je Bogu i ljudima kao kuharica i njegovateljica bolesnih i starih. Od ulaska u Red pa do 1953. godine s. Ivana radila je u Domu Lopižić u Gružu i kod braće dominikanaca u Gružu i Bolu, zatim na Pojšanu, u Čiovu i u Kostelu. Najveći dio svoga života proživjela je Sherbrooku, u Kanadi od 1953. do 2009., kada se, zbog tjelesne malaksalosti, vratila u domovinu. Više od pedeset godina služila je u domu za djecu, za stare i nemoćne, kao kuharica, kao njegovateljica, kao portirka. Svoje poslanje ispunjavala je požrtvovno, s ljubavlju i smiješkom. Gospodin joj bio bio vječna nagrada za sve. (usp.www.dominikanke.org)

SPROVOD – 23. srpnja 2014. na gradskom groblju Kvanj, u Šibeniku.

Sprovodne obrede i svetu misu predvodio je katedralni župnik don Krešimir Mateša u zajedništvu s generalnim vikarom šibenske biskupije mons. Marinkom Mlakićem i s brojnim drugim svećenicima – dijecezanskim, franjevačkim i dominikanskim.

Za vrijeme svete mise don Krešimir se u svojoj homiliji obratio nazočnima ovim riječima:

Draga braćo i sestre, sestro majko, sestro prioro i sve drage sestre dominikanke, kao i rodbino naše s. Ivane!

Izražavam Vam sućut u svoje ime, zajedno s generalnim vikarom i u ime našega o. biskupa, naših svećenika, a vjerujem da mogu reći i u ime

nazočne subraće svećenika, kao i naše gradske župe, gdje vi, sestre dominikanke, već dugo, svojim prisustvom utkane u povijest našega grada, djelujete i propovijedate evanđelje. Svakako i naša s. Ivana, koja je došla provesti posljednje godine svoga redovničkog i vjerničkoga služenja upravo tu, među nama u Šibeniku.

Čuli smo riječi Gospodinove iz Evanđelja: "Evo Zaručnika, izidite mu u susret." Rečenica je to evanđeoska koja će biti izrečena na koncu života svakoga od nas. To je rečenica koja pretodi onaj Božji sud kojemu nitko neće moći pobjeći, a koji će odrediti našu sudbinu zauvjek. To je rečenica koju je naša s. Ivana već čula u trenutku svoje smrti, smrti koja ju je prenijela

na onu drugu, vječnu stranu života!

Prevažno za sve nas u tom velikom trenutku, bit će moći odgovoriti, pristupiti s upaljenim svjetiljkama u ruci, opskrbljenim s dovoljno ulja. Plamen svjetiljke simbolizira onu životnu vjeru koja se nije uspavala kroz zemaljski tijek vremena, nego je bila učinkovita, angažirana, i za vječnost plodonosna.

Djevice iz Isusove usporedbe, podijeljene su u dvije vrste: jedne lude, a druge mudre!

Postoji ona egzistencijalna ludost, označena tako od Gospodina, i u sv. Pismu, onih koji zaboravljaju na posljednji smisao našega ljudskoga, zemaljskoga puta, pa se cijeli život bore i nadmeću oko svojih malih, ljudskih potreba, prava, udobnosti,... često u suprotnosti s onim što Bog od nas u životu traži.

Dok evanđeoska mudrost stalno ponavlja: „Što ti koristi da i čitav svijet zadobiješ, a svojoj duši nauđiš?“

Lude djevice mogle bi predstavljati našu ludost, lijenost, nestalnost... Mudre pak, opskrbljene uljem i budne u iščekivanju zaručnika, slika su onih koji hodaju u svjetlu vjere u skladu sa svojim kršćanskim pozivom koji su odabrale... posvećujući svoj život onom konačnom cilju koji je Gospodin, a služenje njemu postaje opis njihova života.

Vjerujemo da je upravo naša s. Ivana mudro, kao mudra djevica, u iščekivanju svoga Zaručnika, Krista, znala živjeti vrijeme koje joj je bilo darovano, gledajući ljudskim očima, izobil-

no, 91. godina života.

S. Ivana rođena je ovdje, u našem Primoštenu 1923. godine. Posvetila se u redu dominikanki i tu je posebno bila prepoznata od svojih sestara kao kuharica i njegovateljica bolesnih i starih. Dugo je djelovala i van naše domovine, u Kanadi, o kojoj je znala toliko puta pričati dok smo je susretali. I doista, kako su nam sestre kazale, nosila je smiješak i ljubav u sve ono što je činila i govorila. Imala je smisla, u što sam

se mogao i osobno uvjeriti, za šalu i za zajedništvo, svima nama uvijek tako potrebno, uz lijepu riječ i uz ono svjedočenje što je život donosio i što se moglo podijeliti.

Naša sestra je jako dobro shvatila i izvršavala onu Kristovu preporuku: „Zaista kažem vam, što god učiniste jednomu od ove moje najmanje braće meni učiniste!“ Živjela je životom posvećenim Zaručniku, Gospodinu Isusu Kristu, kroz redovničku zajednicu sestara dominikanki, i u svijetu i u domovini. Neka njezin život bude svjetlo svima nama kako je moguće Bogu služiti, biti radostan i na koncu prisjeti u ono obećano, vječno zajedništvo, u kuću našega Nebeskoga Oca.

Sestro Ivana, hvala za vaše svjedočanstvo i ljubav. Bog u izobilju svoje ljubavi, neka bude Vaša vječna nagrada. Amen.

don Krešimir Mateša, župnik

Životni put s. Ivane ocrtan je u nadgrobnom govoru kojega prenosimo u cijelosti.

Posmrtno slovo s. Ivani Perkov, srijeda 23. srpnja 2014.

U noći između 21. i 22. srpnja zamijenila je ovozemaljski život i ušla u blaženu vječnost naša draga s. Ivana Perkov. Rođena je 2. kolovoza 1923. u Primoštenu, od oca Jere i majke Marije, rođ. Huljev. Na krštenju su joj dali me Andja. Potječe iz brojne obitelji. Bilo je šest sestara i dva brata. Andja je bila druga po redu. S ponosom je pričala kako se u njezinoj kući redovito, zajednički molilo. Kad bi uvečer molili, imali su samo jednu krunicu, i ona je išla iz ruke u ruku, držao ju je onaj tko je predmolio svoju deseticu. Ostali su brojili na prste.

Iz takve skladne, bogobojažne obitelji za očekivati je da će Bog baciti svoj pogled na jedno njihovo dijete i pribrojiti ga svojih izabranicima. Bila je to djevojčica Andja. Zanimljivo je čuti što je nju privuklo u redovnički život. Nije to bilo neko lijepo odijelo, niti 'osvajački' rad s djecom ili starcima, nego dvije sestre, dominikanke, koje su dolazile u **prošnju**, od kuće do kuće. Nije čak s njima nikada razgovarala. Samo ih je vidjela kad su bile kod njena djeda, gdje su im uvijek bili darežljivi. Malu su Andju, dakle, oduševile te jednostavne, siromašne sestre. Nije mogla čekati punoljetnost. Pridružila im se, uz pomoć svog ujka o. Andželka Huljeva, već 1938. Ulaskom u novicijat dobila je novo me, s. Ivana. Od tada pa sve do smrti nije promijenila svoju odluku, niti se ikad pokajala što je postala sestra dominikanka.

Kao mlada sestra djelovala je na više mesta, gdje god i što god je trebalo. Gledajući s današnje perspektive teško možemo shvatiti taj njezin mladenački žar i zanos. Svoje je poslanje uvijek obavljala spremno, sa smiješkom na licu, pa i onda kad su joj suze kvasile oči. Kako sama priča, najveće je iznenadenje, pa čak i mali otpor, doživjela kad joj je č. majka ponudila da ide u daleku Kanadu. Nije se smatrala dovoljno jakom da može ostaviti svoje najmilije i krenutti u nepoznatu, daleku zemlju. I tu je njezin ujak, o. Huljev, odigrao važnu ulogu. Vjerovala mu je u svemu, a on ju je uvijek upućivao na radosno predanje Bogu.

Bilo je to vrijeme kad su mnogi bježali iz domovine, neki iz straha, neki iz neimaštine i tražili sebi bolji život. Tako je, zapravo, i s. Ivana, zajedno s drugih devet sestara, godine 1953.

morala krenuti u Kanadu kako bi, u tim poslijeratnim godinama, izbavile svoje susestre u domovini iz najveće bijede i siromaštva.

I ostade s. Ivana u svojoj drugoj domovini, Kanadi, punih 56 godina, sve do 2009. Najveći je dio svog života tamo provela u domu za djecu s teškoćama, a kasnije u domu za starije i nemoćne osobe. Zadnjih se godina izmjenjivala u noćnim dežurstvima na porti.

Sve osobe s kojima se susretala pamte je kao veselu, susretljivu sestru, koja uvijek ima lijepu riječ za svakoga. Tim je načinom stekla prijateljstva. Ljudi su je zavoljeli i ona je zavoljela njih, a s njima i cijeli Sherbrook i cijelu Kanadu.

Međutim, kako su godine prolazile, nije se mogla više boriti s bolešću i s malaksalošću; morala se vratiti u svoju staru domovinu. Odlazak i oproštaj od Kanade bili su sada za s. Ivanu jednako teški kao kad je odlazila iz domovine Hrvatske. Osjetilo se kako se sve u njoj kida. S jedne strane, žao joj je ostaviti voljenu Kanadu, a s druge strane, domovina Hrvatska je ipak samo jedna?! I to ne više ona sa strahovlalom kakvu je ostavila prije 56 godina, nego slobodna, sretna i blagoslovljena! Zasigurno je s pjesnikom Preradovićem ušutkavala svoje nemirno srce: „Ne udaraj toli jako, razbit možeš prsi lako! Miruj, miruj, srce moje!....

Ovu tjeskobu duše pomogla joj je ponovno nadići njena besprijeckorna vjernost zavjetima, točnije, vjernost zavjetu poslušnosti redovničkim poglavarima. I smirilo se njeno srce, jer je bilo ukorijenjeno u Božjoj volji.

Izabrala je šibensku zajednicu da bude blizu rodnog Primoštena i svojih sestara i rodbine.

Istina, trebalo je neko vrijeme prilagodbe novim uvjetima života, ali s. Ivana se naučila nositi s izazovima. Njezina je zapažena osobina bila upornost! U snalaženju i prilagođavanju pomagale su joj sestre šibenske zajednice, osobito s. Trpimira. No, s. Ivana nije tražila posebnu brigu za sebe. Čak što više, bila je sretna kad je mogla pomoći drugima. Često je govorila kako joj je Bog bio dobar. Pred Njim je danomece punila svoje baterije da joj se svjetiljka vjere, nade i ljubavi nikad ne ugasi.

Brojne teškoće i bolesti koje je u životu nisu zaobilazile, učvršćivale su njenu vjeru i nadu u bolje sutra. Sada se, napokon, to **sutra** ostvarilo.

U jednom razgovoru, prisjećala se kako su sve sestre, s kojima je otišla u Kanadu, sada već u vječnosti, i pitala se: „Što ja još radim ovdje?“ i odmah je nastavila: „Gospodin mi ne odgovara na takva pitanja, nego mi jednostavno daje snage, ljubi me i vodi iz dana u dan, iz časa u čas.“ I zaključila je s porukom, ili bolje reći, s oporukom sestrama: „Znam da nam je svima poći s ovoga svijeta, neka nas pomisao na tu stvarnost čini opreznijima u svakodnevnom ophođenju.“

Draga naša s. Ivana, uvjerene smo da vas je Gospa, Kraljica svete Krunice, uzela pod svoj majčinski skut, i da već sada, zajedno s anđelima i sa sv. Ocem Dominikom, pjevate pjesmu zahvalnu milosrđu Gospodnjem dovjeka.

Gospodin vam bio nagrada za sve!

s. J. i s. Sl.

Zahvalno sjećanje s. Ivane na 'ujca' o. Andželka Huljeva OP

Sa svojih zrelih trideset godina, punih mlađe-načke snage i žara, ostavlja domovinu i s privih deset sestara kreće u nepoznato, u daleku zemlju, Kanadu. Nije bilo lako, kako je sama pričala, ali čvrsta vjera, poslušnost poglavarama i nadasve sestrinska ljubav pomogla joj je da je uspješno 'trku završila, vjeru sačuvala' (2Tim 4,7).

Za svoje redovničko zvanje i ustrajnost u dominikanskom Redu najviše zahvaljuje svom ujaku, o. Andželku Huljevu, dominikancu. Gotovo nije bilo razgovora s njom, a da nije spomenula svog 'dragog ujca'? Prigodom 60. obljetnice nje-gova svećeništva, 1998., s. Ivana mu je, iz Sherbrooka uputila toplu čestitku, datiranu 1. lipnja 1998., u kojoj između ostaloga piše: „...I ja sam, kao mala ovčica ovoga naroda i obitelji Perkov i Huljev, iz Primoštena, slijedila primjer moga dobroga "barba" Andželika, ujca. Njemu dugujem harnost za moje zvanje u Kongregaciji sestara dominikanki svetih anđela čuvara, radeći u Hrvatskoj i Kanadi prema lozinku - Bogu, Redu, Narodu. - Najveći dio svoga redovništva provela sam u tuđini moleći i žrtvujući se za sve naše mile i dra-ge, žive i preminule, ali najviše osjećam zahvalnost mome dobrom "barba" Andželiku Huljev.“.

No, nije svome 'ujcu' čestitala samo pisme-no. Dobrotom svojih susestara iz Kanade mogla je i osobno doći na tu svečanost. Za tu iznimnu radost željela je javno, u našem Glasilu AM, zahvaliti svima koji su joj to omogućili, S tim u svezi piše:

Prigoda za zahvalu

*"Mi pak moramo uvijek zahvaljivati Bogu...
(2 Sol 2,13)*

Koristim prigodu da preko našeg lista Ave Maria zahvalim svima koji su mi omogućili pri-sustrovati ovom rijetkom jubileju moga ujaka (barbe) Andželika Huljeva. Ne trebam ni spomi-njati koliko sam zbog toga bila sretna. Mislim da se i moj "barba" također radovao, kao i sva moja rodbina. Posebno pak želim zahvaliti č. majci i sestrama u Canadi, osobito č. Ignaciji koja mi je

ustupila za ovu prigodu svoj "red" dolaženja u domovinu. Svoju sam zahvalu stavila pred Božansko Srce Isusovo neka ono nagradi svaku dobrotu i darežljivost.

Moj boravak u domovini uvijek je, kao i za svaku od nas, pravo osježenje, premda je bila svuda silna vrućina. Radujem se što sam mogla posjetiti Korčulu i vidjeti je svu obnovljenu. Hvala svim sestrama na srdačnom gostoprimstvu. Isto tako hvala i sestrama u Zagrebu koje su me dopratile i otpratile do zrakoplova i nakratko ugostile. Sve sestre, širom Kongregacije nosim u srcu u daleku Kanadu i kuda god idem. Preporučam se svima u molitve, a ni ja vas ne zaboravljam.

Vaša zahvalna s. Ivana Perkov

VIŠE OD POLA STOLJEĆA U KANADI

Sve na ovom svijetu ima svoj početak i svršetak. Tako je došlo i vrijeme povratka s. Ivane Perkov u domovinu. Rastanak je bio koncem rujna 2009. godine. Tadašnja kućna poglavarica u Sherbrooku, s. Ivana Škrinjar, to opisuje ovim riječima:

Osvanuo je sunčan rujanski dan. Sve oko nas blistalo je u suncu, boje lišća odražavale su svoj sjaj i ljepotu početka jeseni.

U kući je sve bilo užurbano. Nakon 56 godina života i rada u Kanadi, u Sherbrooku, došao je dan povratka u domovinu. Riječ je o našoj s. Ivani Perkov.

Kazala sam u „domovinu“, ali što zapravo može značiti ta riječ za osobu koja je toliki životni vijek provela ovdje? Što i tko je za nju „domovina“? Istina, zadnjih se mjeseci sestra pomalo spremala, no, osjetile smo kako se sve u njoj kida. Kako ostaviti voljenu Kanadu, a domovina Hrvatska je ipak samo jedna?!

Pripremile smo joj prigodnu svečanost za vrijeme ručka; sestra Emilija je ukrasila tortu kako samo ona zna: napravila je vjenac od „ivančica“ i uz znak zahvale, napisala HVALA ZA SVE! Ta riječ „SVE“ upravo u sebi krije lije-

pe i drage uspomene i trenutka, ali i one suzama i patnjom proživljene dane.

Tko bi i mogao u par rečenica sažeti sve ono proživljeno i doživljeno na ovome tlu?

Jedno je sigurno, bile su to godine žrtve, odricanja, služenja, požrtvovnosti, nesebičnog darivanja u službi i dužnostima koje je sa puno srca vršila. Godine i zdravstvene teškoće nisu je smetale da je do zadnjeg tjedna dežurala noćnu službu.

Neka ti Gospodin, draga s. Ivana, udijeli snage da taj NOVI početak, poput Abrahama, u vjeri živiš. Vole te zahvalne sestre zajednice Sherbooka.

s. Ivana Škrinjar

„Ljubav sestrinska je najbolji lijek za ustrajnost“

Razgovor sa s. Ivanom Perkov

Svoju životnu priču, od djetinjstva do povratka u domovinu, ispričala je s. Ivana Perkov za naše Glasilo AM. Tada je već bila u Šibeniku, a prigodno je došla u zagrebačku zajednicu. Evo doslovno razgovora s njom, koji je već bio objavljen u AM, 2, 2011.

Ave Maria: (u nastavku AM): **Kada i gdje ste rođeni?**

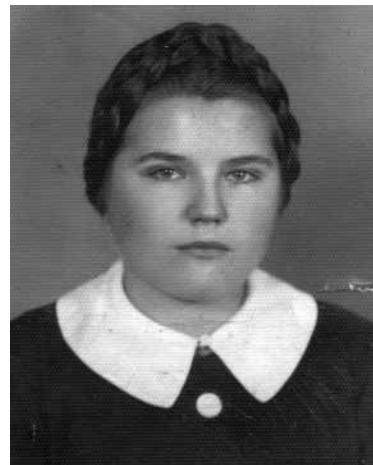
s. Ivana: (u nastavku Iv): Rođena sam 2. kolovoza 1923. u Primoštenu, od oca Jere i majke Marije rođ. Huljev. Ona je sestra o. Anđelka Huljeva, dominikanca.

A: Kakvo je bilo vaše djetinjstvo, koliko vas je bilo u obitelji?

Iv: Bilo nas je puno, šest sestara i dva brata. Ja sam bila druga u obitelji. Nismo bili bogati, ali niti siromašni. Imali smo od čega živjeti, makar mukotrplno, svi smo se oko toga trudili. Onda nitko nije bio zaposlen u državnoj službi, nego smo se sami borili na svom imanju i od toga smo živjeli. Makar smo morali raditi na polju i u kući, svi smo završili školu. Jedna moja sestra, Marija, završila je za bolničarku i radila je u dječjoj poliklinici u Katridi, u Rijeci.

U kući se redovito molilo, obično krunicu

uvečer. Imali smo samo jednu krunicu, i ona je išla iz ruke u ruku, držao ju je onaj tko je predmolio svoju deseticu. Ostali smo brojili na prste. Jednom, kad sam trebala ja predmoliti, držala sam čvrsto krunicu u ruci, ali sam brzo zaspala i nisam znala gdje sam. Da me razbude, braća su uzela hladne vode i polili me. Više mi se nije spavalo za vrijeme molitve. Išli smo i redovito u crkvu.

AM: Gdje ste se prvi put susreli s časnim sestrama?

Iv: Prvi put sam vidjela s. Danicu i s. Vicu. One su dolazile iz Šibenika i prosile ulje u Primoštenu, kako je to onda bio običaj. Išle su od kuće do kuće i redovito im je svatko ponešto dao, ljudi su bili darežljivi. Tako sam ih vidjela kod moga đeda i bake. Oni su im dali sve što su mogli. Nisam onda razgovarala sa sestrama, nego sam ih samo vidjela. Nije mi smetalo što su prosile, tada je to bilo normalno i one su mi se jednostavno svidjele.

AM: Kad ste osjetili zvanje?

Iv: Kad je ujak Andelko imao mladu misu, 3. srpnja 1938., došao je na praznike u Primošten. Njegova mlada misa je dosta utjecala na moje zvanje. Jednoga dana išla sam kod njega i rekla mu: „Ujče, ja bih išla u samostan.“ Začudio se i pitao me: „Ti, ti bi išla u samostan? A Koliko imaš godina?“ Odgovorila sam: „Petnaest.“. On je rekao da je to nemoguće, jer za samostan treba imati barem 20 ili 22 godine. „Treba biti zreo za Bogu, da se Bogu može služiti cijeli život.“ – dodao je. Uvijek se sjećam tog njegovog naglasaka i ozbiljnosti kojim mi je to rekao, makar je onda bio još relativno mlad. A ja njemu kažem: „E, moj ujče, tko zna gdje će ja biti do 20 godina!“ On me onda poslao k župniku, don Ivi Grgurevu, i neka on odluči. Ja sam odmah otišla kod župnika i pitala sam ga: „Je li mogu poći u samostan već sada? Ujak mi je rekao da sam premlada. A što vi kažete?“ On me jednostavno

pitao je li to ja volim? Rekla sam da volim. A on meni kaže neka probam i vidim, ako ne mogu, vratit će se kući. Taj sam odgovor odmah išla reći ujcu. On je onda rekao neka pišem časnoj majci. Ja sam ga zamolila neka on piše u moje ime. Bila je onda časna majka Česlava Andreis. On joj je pisao i čekali smo njezin odgovor.

Stalno sam ispitivala poštara, Jure Starikina, koji je nosio poštu, da li ima koje pismo za mene? On je mislio da sam ja još mlada i tko bi meni pisao. Ali bila sam ustrajna. Molila sam ga neka pogleda u torbu među pisma, možda ipak ima za mene. Taj stari poštari otvorio je ruksak i gleda. Najednom je našao pismo naslovljenu na Andu Perkov Jerina. Vrisnula sam od radosti. „Pa to sam ja!“ Predao mi je pismo i nastavio dalje svoj posao. Trčala sam od sreće i nosila pismo svom didu i baki. Oni odmah otvore i pročitaju da mi barba Andelko piše da mogu doći u samostan. Nisam niti malo okljevala. Odmah sam se počela spremati. Za osam dana sam išla u Split, tamo su me dočekale dvije sestre i uputile me u Gruž. Putovala sam sama. Providnost je htjela da je moj ujac, Andelko, tada bio u Gružu. Čim sam stigla već sam ga ugledala s broda i počela sam od radosti vikati: „Ujče, ujče“, a on meni dade znak prstom da šutim. On me odveo kod sestara u Gruž. Tu me ostavio i preporučio. Radila sam sa s. Matildom u gradskoj kuhinji i pomagala u kući gdje je trebalo.

AM: Znači da niste odmah išli u Korčulu?

Iv: Ne, č. majka je napisala neka idem u Gruž, jer je djevojka što je prije mene bila tu, trebala ići u Korčulu. Tako je onda bilo. Nije se od kuće išlo odmah u Kuću maticu, nego u neku našu zajednicu gdje je trebalo. Tako sam ja, eto, bila određena za Gruž.

AM: Kakav je bio prvi susret sa sestrama?

Iv: Bila sam jako sretna, nisam plakala jer sam konačno bila tu gdje sam stalno željela. Nije

me bilo briga gdje i što će raditi. Jednostavno sam mislila i prihvatile da to sve mora tako biti i Bog je davao snage i ustrajnost. Ali sam u toj svojoj revnosti premalo mislila na svoje zdravlje, pa sam neko vrijeme imala dosta teškoća. Hvala Bogu sve je završilo dobro, zahvaljujući jednom izvrsnom liječniku. Ma, Bog je sve to vodio, trebala sam proći i tu kušnju. Sestre su bile jako dobre, požrtvovne. Mogla sam puno toga od njih naučiti. Makar je bila mala zajednica, sestre su, uz svoj posao, provodile pravi redovnički život; uvijek je bila redovita molitva, duhovno štivo, rekreacija i sve drugo.

AM: Kako dugo ste bili u Gružu?

Iv: Tu sam ostala dvije godine. Nakon toga me č. majka Česlava pozvala u Korčulu. Ali samo za mjesec dana. Poslali su me u Trogir, u *Dom Sv. Lazar*, zamijeniti s. Hermanu koja je otišla u Korčulu na duhovne vježbe za doživotne zavjete. Tu sam ostala 5 mjeseci. Vrijeme provedeno u Gružu i u Trogiru računalo mi se kao kandidatura. Zato, kad sam došla u Korčulu, mogla sam odmah započeti novicijat zajedno sa svojim ko-

legicama. Bilo nas je četiri: s. Pia Baća, s. Antonina Jovanović, s. Filomena Rade i ja, s. Ivana Perkov. Oblačenje je bilo 21. studenoga 1941. Časna majka je bila Česlava Andreis. Novicijat je trajao godinu dana. Učiteljica nam je bila s. Manes Karinčić, a podučiteljica s. Gertruda Kojaković.

AM: Jeste li posjećivali svoje roditelje i braću?

Iv: Tek malo prije oblačenja mi je č. majka dozvolila da mogu ići kući i vidjeti svoje. To je bio moj prvi posjet roditeljima nakon što sam otišla od kuće, znači skoro nakon tri godine. Bila sam samo osam dana. Mogu vam reći da sam jedva čekala kada će ići u Korčulu. To je čudo jedno što sve čovjek može podnijeti kad se preda Bogu! Nisam plakala niti žalila za roditeljima i braćom. Imala sam vrlo malu braću, tako da me nisu niti poznavali, pa su me se malo bojali, a pogotovo kad sam kasnije došla kao sestra.

AM: Gdje vam je bilo prvo mjesto djelovanja nakon zavjeta?

Iv: Odmah nakon prvih zavjeta su me poslali u Čiovo, u Sveti Križ, gdje su bila malarična djeca. Bilo ih je oko 150. Tu sam radila sve što je trebalo. Nisam se bojala da će se zaraziti. Djeca su imala i neke druge, zarazne bolesti, pa su morala biti izolirana. Naravno, mi smo se za njih posebno brinule na način na koji smo jedino mogle. Nije bilo toliko modernih sredstava kao danas. Kad bi netko dobio svrab, uzeli bi pepeo i omotali ih u taj pepeo. Obično je ova terapija trajala tri dana. Poslije toga bi ih okupali. Bila je to starinska, prirodna i djelotvorna terapija. Kad bi djeca ozdravila, opet su smjela ići kod svojih vršnjaka.

Tu sam bila nešto više od tri godine. Tada sam išla na Poišan, u Split. Tu sam bila sa s. Imeldom Sladović i s. Akvinatom Benussi. Prije rata je tu bilo zabavište, ali kasnije je to bilo prekinuto. To nije bila samostanska kuća nego su sestre čuvale kuću jednom gospodinu koji je bio u Americi. Ne znam kako je završila ta kuća i čija je na kraju ostala. U svakom slučaju, za vrijeme rata je bila jako oštećena, pa smo se odselile kod kapucina. Tu sam bila pune četiri

godine. Čuvala sam ovce i koze, obradivala vrt i radila sve druge poslove. Kad bi imali više povrća poslali smo u Korčulu. Tu mi je bilo jako teško. Cijeli dan sam radila. Često sam bila i gladna. Njiva je bila velika, sama sam to morala obrađivati. Svi koji su me gledali, i svećenici, sažalijevали su me. Samo Božjom milošću sam ustrajala. Bilo je suza da sam mogla natopiti cijelu njivu. Da nisam imala vjeru ne bi se mogla toliko žrtvovati i mučiti niti za rođenu majku.

Osim toga, nisam imala s kim porazgovoriti, nikome se potužiti. One dvije su bile starije. Bile su mi to jako teške godine. Jednom su me došli posjetiti brat i sestra i donijeli nam svega. Kad su me vidjeli tako slabu, poderanu i prljavu, rekli su da će reći roditeljima da dođu po mene. Opirala sam se, nisam se dala pokolebiti. Danas se pitam: „Zašto? Što je to bilo što me držalo?“ Bože moj, kad se toga sjetim! Jednom je došla na objed k nama s. Andelika Prizmić. Pitala me kako sam pa sam joj rekla sve. Ona je to sigurno prenijela č. majci jer je odmah poslala u zamjenu s. Mariju Karmen. Kad je ova vidjela što je čeka, pitala me kako dugo sam ja tu bila. Rekla sam joj, četiri godine, a ona odmah doda: „Neka budu sretne ako im ja budem četiri mjeseca.“

Nakon toga sam bila premještena u Zagreb. Ali tu nisam mogla dobiti boravak, jer su u ono vrijeme mogli dobiti samo oni koji su išli u školu. Zato sam bila u Zagrebu samo šest mjeseci. Onda su me poslali u Kostel. Tu sam ostala dve godine. I tu sam radila na njivi i u štali. Tu su bile s. Sebastijana i s. Kazimira. Rekla sam jednom časnoj majci da sam prošla više novicijata. Zbilja, onako mlada, a bačena sam u tako teška mjesta i radila preteške poslove! Ni sama ne znam kako sam mogla toliko toga pretrpjeti. Ja sve to pripisujem molitvama svoga ujca, Anđelka, koje su me držale.

AM: Kojem svecu ste se najradije utjecali?

Iv: Najviše sam se molila Gospu, zazivala je i

molila krunice. Onda sam kasnije zavoljela sv. Josipa, pa sv. Dominika, i tako.

AM: Kuda ste išli nakon Kostela?

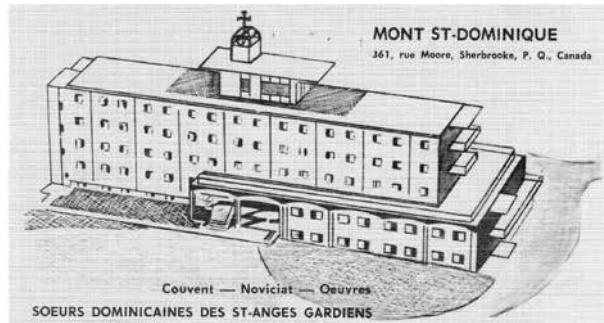
Iv: Poslali me opet u Gruž zamjeniti s. Mariju Andđelu samo nekoliko mjeseci. Poslije toga je došla majka Česlava i zvala me na razgovor. Pitala me da li bi ja htjela ići u Ameriku?

Odgovorila sam da neću, ja tamo ne idem. Ali ona mi kaže da su me već odredili, i ja nisam imala izbora. Tada je to bilo sasvim drugačije nego danas. Morala sam prihvati. Ali prije toga me poslala u Bol, da će me moj ujak učiti francuski. Dugo smo čekale vizu, čak tri godine. Bilo nas je deset koje smo prve krenule na kanadsko tlo: s. Imakulata Klobučar, s. Ignacija Bojanić, s. Felicita Vukmanić, s. Augustina Medić, s. Anđelka Kosić, s. Ljiljanka Klarić, s. M. Bernardica Čavlov, s. Mirjana Ivković, s. Pia Baća i ja, s. Ivana Perkov.

AM: Kako vam je bilo u Kanadi?

Iv: U početku je bilo jako teško. Samo te vjera mogla držati da ustraješ. Zemlja nepoznata, svijet nepoznat, jezik nepoznat. U Kanadi je započela nova stranica moga života. Tada sam shvatila da su mi sve dosadašnje žrtve trebale da me učvrste u zvanju.

Ali općenito govoreći, u Kanadi smo, od samog početka, živjele jedan divan, sestrinski život. Opsluživale smo redovničko pravilo. Molitva nam je uvijek bila na prvom mjestu i to nas je držalo. Bilo je tuge, boli i jada, ali s milošću Božjom išle smo naprijed. Vodila nas je velika ljubav prema sestrama u domovini, za koje smo

se žrtvovalo i kojima smo slale koliko god smo mogle. Zato smo i bile poslane u taj daleki svijet, da pomognemo svojoj Kongregaciji.

Najprije sam, dvije godine, radila u kuhinji, u Val di lack, pa onda sve druge poslove. Poslije sam bila u Sherbrooke u Pavilion Pero. Tu su bile umno bolesna djeca. Tu sam ostala četiri godine. Onda smo dobili kuću u Windzoru. Jedan gospodin nam je poklonio tu kuću za dobrotvorne svrhe. Mi smo to pretvorili u starački dom. Tu sam bila deset godina. Bila sam sama u kuhinji za sve to osoblje. Jedino mi je bilo teško što je kuhinja bila u podrumu, gdje nije bilo nikakve izolacije, u zidovima su bile rupe, pa mi je u zimi bilo hladnije u kuhinji nego vani. Ložila sam na drva, koja sam si sama cijepala. Uvijek sam morala biti obuvena u čizmama i vunenim čarapama. Napatila sam se i tu preko svake mjere. Preko zime nisam imala niti vode, da se ne smrzne, nego bi nosila iz prvoga kata, po skalama, nije bilo lifta.

Nakon tih deset mučnih godina došlo je vrijeme da je država obećala da će sagraditi novi starački dom. Stara kuća je srušena, a mi smo se sestre povukle u Sherbrooke. Tu sam pomagala gdje god je trebalo. A zadnjih desetak godina bila sam u noćnoj službi. Ta su dežurstva trajala obično od devet navečer do pet sati ujutro.

Boga daje snagu i ustrajnost u dobru i u zlu. Preporučila bih neka se čvrsto drže drage Gospe. Ona je najbolja majka koja vidi sve naše nevolje i koja rado pritječe u pomoć. Posebno bih poručila neka čuvaju i šire slogu, mir i ljubav svuda oko sebe. Ljubav sestrinska je najbolji lijek za ustrajnost.

— razgovor vodila s. Slavka Sente, 9. srpnja 2011. u Zagrebu, u Uredništvu Ave Marije —

70. obljetnica redovništva s. Ivane Perkov

Povodom proslave 70. obljetnice redovništva, s. Ivana je poslala, putem Glasilo AM, pismo zahvale svima onima s kojima je, po Božjoj Providnosti, dijelila ovo zemaljsko podneblje. Ponajprije kliče Gospodinu za svaki trenutak života. Sjeća se i svojih kolegica koje su je već pretekle u onostranstvo, te se pita: „Što ja još radim ovdje?“ Evo, doslovno, njena pisma:

U utorak 2. listopada 2012., na blagdan zaštitnika naše Kongregacije, Svetih anđela čuvara, proslavila sam, u krugu svoje zajednice u Šibeniku, 70. obljetnicu svoga redovništva. Draže moje sestre, kličimo zajedno i radujte se sa mnom, jer mi je Gospodin učinio velika djela, sveto je ime njegovo! (Ps 103,1)

Blagoslivljaj dušo moja Gospodina i ne zaboravi sva dobročinstva njegova. Ove riječi Ps 103,2 bile su misao vodilja tijekom čitava moga života.

Gledajući unatrag svoj život mogu reći iz iskustva da, kad dragi Bog nekoga pozove u redovnički stalež, s njegovom milosti i pomoći Blažene Gospe, ništa mu u životu nije nemoguće. Malo, pomalo skupljala sam blago za vječni život, a to činim i sada, koliko mi snage dopuštaju. Molim Gospodina da mi dade sve više duha molitve i zahvaljivanja, kako bi mu mogla vazda za sve zahvaljivati, ovdje na zemlji i u vječnosti.

Često mi dolaze na um riječi psalma (103,1) u kojem se veliča Bog i slavi njegovo sveto ime. Jer, uistinu, ne znam što bih svojim ljudskim riječima rekla, kako opisala sav svoj protekli život nego slaveći Gospodina svom dušom za sve što mi je učinio.

Na današnji se dan posebno sjećam svojih prvih početaka, svoga ulaska u samostan, po dobroti moga ujca o. Andželka Huljeva, kojemu sam ostala trajno zahvalna. Sjećam se i svoga ulaska u novicijat, oblačenja redovničkog odijela i svih onih sretnih trenutaka koji su ispunjali moju dušu što sam napokon i ja postala dominikanka.

Bilo je to 21. studenoga 1941., na dan kad Crkva slavi Prikazanje Bl. Dj. Marije. Bile smo 4 kandidatice, odnosno novakinje: s. Pia Baća, s. Antonina Jovanović, s. Filomena Rade i ja, s. Ivana Perkov. Naša draga s. Filomena se razboljela, dobila je tuberkulozu i poslana je u Dubrovnik, u *Morsku kuću*, na oporavak. Ali ona je tamo ubrzo umrla. Nije onda bilo lijekova kao danas.

S. Pia, s kojom sam bila u Kanadi gotovo cijeli redovnički život (56 godina), preminula je samo mjesec dana nakon povratka u domovinu

Hrvatsku. Vratila se 14. svibnja 2008. a preminula 26. lipnja iste godine. A s. Antonina je preminula samo dva dana kasnije, 28. lipnja 2008. u Korčuli.

Eto, ostadol još samo ja, dok vam ovo pišem.

Jos je nešto jako zanimljivo za mene: 3. listopada 1953. otišlo nas je deset sestara iz Hrvatske na kanadsko tlo. Od tih deset, preminulo ih je devet. Opet, ostadol samo još ja na životu. Vratila sam se u iz Kanade u Hrvatsku, u Šibenik, 21. rujna 2009. Gospodin je htio da, evo, dočekam i ovaj visoki jubilej, a sve su moje kolegice to proslavile zajedno s andželima u vječnosti, kamo su se već preselile, pred licem Svevišnjega. Šest ih je preminulo u Kanadi a tri ovdje, u domovini.

U Kanadi počiva i naš dragi p. Karlo Žanić.

Eto, pitam se što ja još radim ovdje? Ali Gospodin ne odgovara na takva pitanja, nego mi jednostavno daje snage, ljubi me i vodi iz dana u dan, iz časa u čas. Potaknuta njegovom ljubavlju, obraćam se, drage sestre, svima vama moleći vas da mi oprostite sve moje nesmotrene ispadne i propuste, i molite se za mene da moj prijelaz u onozemna prostranstva bude što lakši. Znam da nam je svima poći s ovoga svijeta, neka nas pomisao na tu stvarnost čini opreznijima u svakodnevnom ophođenju s ljudima, neka raspiruje u nama sve veću glad za molitvom, za duhovnim vrednotama za koje smo stvorene. Molimo i pjevajmo zajedno: *Gospodin je Pastir moj, ni u čem ja ne oskudijevam. Pa da mi je i dolinom smrti proći, zla se ne bojim jer si ti sa mnom* (Ps 23,4).

Sve vas ljubim i pozdravljam, vaša

S. Ivana Perkov, 22. studenoga 2012.

Nije li ovo najljepša oporuka što ju je ostavila i crnilom na papiru, a nadasve svojim životom. Neka sada, pod krilima Dobrog Pastira, uživa njegovu dobrotu i milosrđe!

Sabrala uredila s. Slavka Sente

KATA MRAVAK rođ. Jagnjić

1937.-2014.

(nevjeta s. Franice)

U stacionaru Doma zdravlja u Sinju u ponedjeljak 5. svibnja u 78. godini umrla je uzorna vjernica župe Svih Svetih u Gali, Kata Mravak, rođena Jagnjić.

Rođena je 1. ožujka 1937. godine u selu Gali, u obitelji s devetero djece. Od najranijeg djetinjstva usađen joj je dar vjere i ljubavi za Boga i to joj je bio putokaz i odrednica kroz čitav njezin život. Crkveni brak s Andrijom Mravak sklopila je 12. veljače 1961. godine s kojim je imala troje djece: sina Petra, liječnika u Sinju, kćer Marinu, koji su osnovali svoje obitelji te kćer Jagodu, vjeroučiteljicu u Puli.

Potreba da izadje iz materijalne bijede i omogući svojoj djeci dostojanstven život nagnala ju je s mužem na privremeni rad u Berlin. Nakon dugih devet godina odlazaka i vraćanja obitelj je opet bila na okupu.

Svakodnevno je neumorno molila i žarkom ljubavlju štovala Majku Božju. Osobito značenje u njenu životu bila su ukazanja u selu Gala od 1983. do 1985. godine gdje je kao jedina starija osoba imala milost u više navrata primati poruke i razgovarati sa Gospom. Čvrsta u vjeri i ojačana svetim sakramentima strpljivo je prihvatile svoju dugu i tešku bolest pridružujući svoje patnje i umiranje Kristovoj muci.

Pokopana je na mjesnom groblju u Gali u srijedu 7. svibnja 2014. godine. Sprovodne obrede predvodio je župnik fra Ivan Kljajo. Na njenoj se sahrani okupilo devet svećenika, brojne časne sestre, rodbina, prijatelji i znanci.

Hvala svima koji su došli, kao i onima koji će se pomoliti za pokoj njene plemenite duše. A ona neka počiva u miru i svima uzvrati u lijepom nebu!

Obitelji Andrije i Petra (Milivoja) Mravak

OSMRTNICA

Slobodna Dalmacija, srijeda, 7. svibnja 2014.

Samo u Bogu počiva moja duša; od njega mi dolazi spasenje (Ps 62,2)

Javljam rodbini, prijateljima i znancima da je dana 5. V. 2014. u 78. godini života, okrjepljena svetim sakramentima vjere, nakon duge i teške bolesti, blago u Gospodinu preminula naša voljena supruga, mama, baka i sestra KATA MRAVAK. Posljednji ispraćaj drage nam pokojnice obavit će se dana 7. V. 2014. (srijeda) u 17 sati na groblju Svih Svetih u Gali.

U nadi ponovnog susreta u vječnosti za njom tuguju: suprug Andrija, sin Petar, kćeri Marina i Jagoda, brat Ivan, nevjesta Ljuba, zet Ante, unučad Andrija, Josip, Andela Marta, Matea, Gabriela i Mateo te ostala rodbina i prijatelji. Počivala u miru Božjem.

MATO TKALEC

1935. – 2014.

U utorak, 16. srpnja, preminuo je g. Mato Tkalec, svima nama poznatiji kao šjor Mate. Rođen je Kalinovcu 1935. Idući za poslom iz svog rodnog zavičaja, od Podravca je postao 'šjor', došavši u Korčulu gdje se nastanio sa svojom suprugom Dragicom.

Prvi kontakt sa našim sestrama i njegov rad, dugogodišnja povezanost sa samostanom u Korčuli, započela je kada je s. Hijacinta Bačić, ekonoma, tražila tko će uraditi fasadu na novoj kapeli u Korčuli, tamo, početkom šezdesetih godina. Šjor Mate se od tada, pa dugi

niz godina, iskazao najprije kao dobar i pošten čovjek, pouzdan prijatelj zajednice, vrstan majstor u građevinskim radovima, savjetnik i skrbnik nad dobrima sestara. Njegovim zauzimanjem izgrađeni su vrtovi, cisterne za vodu, kuća Gatti, hladnjača, izvršeni mnogi radovi u unutarnjim prostorijama samostana, i još puno toga što će ostati zapisano u Božjoj knjizi života. Nad dobrima sestara bdio je kao nad vlastitim, ne štedeći svoje snage ni vrijeme. Štor Mate je i u gradu Korčuli bio omiljen i poznat, tražen kao vrstan majstor koji je svoje poslove obav-

ljaо dobro i savjesno. Pomogao je korčulanskim župnicima i u samostanu sv. Nikole. Ljudima je pristupao s dobrohotnošću i humorom kojim je osvajao ljude i stjecao povjerenje. Za tu njegovu dobrotu došli su mnogi Korčulani iskazati zahvalnost i na posljednjem ispraćaju u četvrtak, 18. srpnja, na groblju sv. Luke. Sestre dominikanke su ga ispratile molitvom i pjesmom. Neka mu dobri Bog bude nagrada za sve dobro što je učinio na ovoj zemlji, osobito za sestre i samostan sv. Andjela čuvara u Korčuli.

s. Blaženka Rudić

SJEĆANJE NA S. FRANKU MASTELIĆ, DOMINIKANKU

Dana 10. lipnja 2014. godine navršila se sedma obljetnica smrti s. Franke, moje ljubljene tetke. Nažalost, ona nije više s nama ovdje na zemlju, ali ostajemo zauvijek povezani u srcu molitvama i lijepim uspomenama.

Snivaj mirno draga tetka u krilu Majke Marije. Pozdravi sve naše koji su u nebeskoj radosti s tobom, a posebno moju baku Ivu, a tvoju majku, kojoj se ove godine 31. svibnja navršila četrdeseta obljetnica smrti.

Lijepo smo se okupili na svetoj misi i zahvalili Bogu za nju i za cijelu našu obitelj.

Silva Mastelić - Martinović

MEDITATIVNI KUTAK

DUHOVNA ZRELOST ???

Današnje doba jest doba nezrelih ljudi... I čini mi se kako nikako da dođe ono godišnje doba kad će konačno doći do stvarnog zrenja... Zrije se samo tjelesno, dok ostajemo duhovno zeleni i nezreli...

Danas se plodovi beru zeleni, da ranije sazru... Ali je problem što takvi plodovi nose u sebi jalovo sjeme – sjeme koje ne može donijeti klicu novog rasta i preobražaja... I samim tim, takvo sjeme i dalje svjedoči o stvarnoj nezrelosti ploda u kojem se nalazi...

Što je to duhovna zrelost?

Odgovor na to pitanje nam izvrsno daje sveti Pavao nabrajajući u Poslanici Galačanima plodove Duha Svetoga: ljubav, radost, mir, velikodušnost, uslužnost, dobrota, vjernost, blagost, uzdržljivost (Gal 5,22-23); a koji su posljedica toga da je duh taj koji upravlja našim tjelesnim osovjetovnim porivima.

Iz toga nam se, s druge strane, nameće zaključak kako bi duhovno nezreli bili oni kojima

upravlja tjelesnost, tj. duh ovoga svijeta.

Pri tome treba imati naumu kako put duhovnog razvoja nije put u kojem ostvarenje određenog stupnja znači i ostanak na njemu, svojevrsnu stagnaciju, već je put duhovnog napretka put trajnog nastojanja.

Upravo zato može se reći kako se duhovna zrelost u svojoj osnovi očituje prije svega u svješnosti vlastite ljudskosti i slabosti, te nastojanju da u tom svom položaju prizovemo Boga te da uz Njegovu pomoć nastojimo rasti. Ako na taj način promatramo zrelost, svaka nezrelost i duhovna bezličnost očituju se u samodostatnosti, u nesvješnosti vlastitog položaja, u zadovoljstvu istim.

U tom slučaju javlja se naravno pitanje oholosti jer, ako nam ne treba Bog ili smo s Bogom 'izravnali račune', onda mi stojimo, mi stagniramo, a upravo taj stoj u duhovnosti predstavlja kliženje na nizbrdici te mi kližemo unatrag.

Tako postajemo okorjeli u srcu i duhu, naše ponašanje postaje još svjetovnije, a da mi to niti ne vidimo, te počinjemo takvo ponašanje i promovirati i k tomu još u konačnici i opravdavati.

Kao što bi ponovno rekao sv. Pavao „a oni ne samo da to čine nego i povlađuju onima koji to čine” (Rim 1,32). Mi postajemo na to navezani te kad netko i pokuša da nas upozori na pogrešnost našeg ponašanja i djelovanja i sablazan koje takvo ponašanje izaziva kod drugih, mi osjećamo kao da je to napad na nas same, jer smo se s tim poistovjetili.

Parafrazirajući svetog Josemariu Escrivu reklo bi se - brod koji na početku putovanja ima otklon od svoje putanje, putovanje će završiti negdje daleko od cilja...

Stoga, želimo li biti duhovno zreli i duhovno sazrijevati, krajnje je vrijeme da uz Gospodinovu pomoć ispravimo putanju...

fr. Ivan Marija Tomić OP

Ti si tu, Marijo

*“Kud da idem kad na mene navale tamni i gusti oblaci,
kad se bujica preplavljenе vode nemilosrdno na me obori.*

*Kroz maglu i noć, neprohodni mrak,
dok krik para mir i prijeti mi strah,
ne bojim se!*

*Mario, ja znam da Majka si ti,
i ovu noć uz mene ćeš bdit,
i svaki pogled tvoj duši je lijek,
da ti si tu na mom uzglavlju
znam ti si tu na mom uzglavlju. (2X)*

Da ti si tu na mom uzglavlju”

smkarmen

ZELENI KUTIĆ

s. Maje Karmele Stričak OP, dipl. ing. agronomije

PERŠIN (PETROSELINUM CRISPUM MILL.)

RED: APIALES

PORODICA: APIACEAE

ROD: PETROSELINUM

VRSTA: PETROSELINUM CRISPUM

Peršin je dvogodišnja biljna vrsta iz porodice štitarki. Potječe iz područja oko Sredozemnog mora, gdje je divlja biljka još u vijek proširena. Raste na vlažnim i kamenitim terenima uz potoke.

Upotrebljava se kao začinska i ljekovita biljka još od rimskih vremena, kad je proširen i po cijeloj Europi.

Uzgajaju se dvije podvrste koje su proširene po cijelom svijetu:

- *Petroselinum crispum* ssp. *crispum*-peršin listaš
- *Petroselinum crispum* ssp. *tuberosum*-peršin korjenaš

U prehrani se peršin upotrebljava najviše kao dodatak jelima. Korijen je neizbjegni dodatak juhama, gdje pridonosi otvaranju apetita, a čest je sastojak umaka zajedno s drugim povrćem.

Svježi list peršina ukras je sendvičima i mnogim drugim jelima, a kao dodatak kuhanim jelima dodaje se na kraju pripreme, da što manje izgubi od mirisa, arome i ostalih konsnih sastojaka.

Korijen peršina najčešće se konzervira sušenjem za dodatke juhama, zamrzavanjem, a s drugim povrćem i mariniranjem.

Lišće se suši i zamrzava.

U 100g svježeg peršina glavni su sastojci u %:

	Korijen	List
Voda	86.5-96.2	78.7-88.0
Sirove bjelančevine	2.11-3.75	2.6-5.2
Sirove masti	0.2-0.9	0.2-0.9
Ugljikohidrati	1.7-10.00	6.69-9.82
Vlakna	1.1-1.74	-1.45
Minerali	1.51-1.74	-1.68

Važniji vitamini u mg/100g svježeg očišćenog peršina:

	Korijen	List
Karoten	0.01-1.6	5.0-8.0
Vitamin B1	0.07-0.14	0.06-0.15
Vitamin B2	0.085-0.088	-0.30
Vitamin B3	1.35-2.80	1.0-1.7
Vitamin B6	0.18-0.33	0.12-0.3
Folna kiselina	-	-0.043
Vitamin C	20-150	150-290

Od minerala su znatnije zastupljeni (mg/100g svježeg peršina):

	Korijen	List
Natrij	-	30-33
Kalij	541	923-1080
Magnezij	32	30-52.2
Kalcij	16-50	165-325
Željezo	5.4-20	3.2-8
Fosfor	24-77	-128

Zeleni dijelovi sadržavaju eterično ulje, a upotrebljavaju se kao začin i u ljekarstvu. Iz plodova se dobiva eterično ulje u kojem ima apiola.

Čaj od peršina pospješuje rad bubrega i jetre i pomaže pri izlučivanju kamenca. Peršin otvara apetit, pospješuje probavu, smanjuje nadimanje i grčeve u crijevima. Povoljno djeluje na cirkulaciju krvi, pa se preporučuje srčanim bolesnicima. Upotrebljava se i u kozmetici i proizvodnji mirisa.

Najviše peršina proizvodi se u domaćinstvima. Neizbjegjan je u svakom kućnom vrtu. Za preradu sušenjem uzgaja se i korijen i lišće, a za ekstrakciju eteričnih ulja i sjeme. Sjeme peršina sporo bubri i sporo klijia. Razdoblje od sjetve do nicanja često je i do mjesec dana, a od posijanih klijavih sjemenki često nikne i manje od 50%.

Peršin spada u otpornije vrste na niske temperature. Potpuno razvijena biljka može

prezimeti na otvorenom i u kontinentalnom području. Za uzgoj peršina pogodna su duboka, plodna srednje teška tla, bogata humusom, dobrog kapaciteta za vodu i zrak, neutralne reakcije. Dobro uspijeva na blagim temperaturama (18 do 20°C) uz obilje vlage u tlu i u zraku.

Peršin ne podnosi „sam sebe“. Zbog toga se ne smije sijati na istu površinu najmanje 4 godine, a to se odnosi i na ostalo povrće iz porodice Apiaceae. Peršin ima dugu vegetaciju pa se sije redovito kao glavni usjev, a može biti pretkultura samo nekom ozimom povrću (češnjak, salata, špinat i sl.).

I nakon svega pitate se sigurno zašto peršin? Odgovor je: „U Korčuli nema obroka bez njega“. Grmilo, sjevalo, padala kiša ili pržilo sunce šalju te u vrt zbog njega. Najviše ga vole svježeg iako ga ima smrznutog i sušenog. Zato ako nas posjetite na sv. Dominika - „od peršina nećete pobjeći“, a to vrijedi i za češnjak (iz prošlog članka).

RAZBIBRIGA

Tko je prvi počeo?

Razgovaraju dvije susjede:

- Nadam se da ćete prodati tog psa.
- Moja kćer jučer nije mogla odraditi sat pjevanja jer je vaš pas užasno zavijao!
- Oprostite, gospodo, ali vaša je kćer prva počela!

Šampon

Tuširaju se dvije plavuše i jedna zamoli drugu:

- Dodaj mi, molim te, onaj šampon!
- Pa, imaš šampon pored sebe.
- Da, ali na tom piše da je za suhu kosu, a meni je kosa mokra.

Debeo ili nizak?

Doktore, koliko bih trebao biti visok za svoje kilograme?

– Hmm... Negdje oko četiri metra.

„– Znao sam! Svi zapeli – debeo,

debeo – a ja sam zapravo nizak!

Vozačka

Zaustavio policajac plavušu i pita je za vozačku dozvolu. Plavuša odgovara:

- Što je sad? Jučer ste mi je uzeli, a danas tražite da vam je pokažem!

I	IME SESTRE NA SLICI	OKUSNO- ST; MIRI- SNOT	GRAFIČKI ZNAK ZA TON	GOSPINI MAJKA
IZR. HRANA U PUSTINJI				
MOJSIJEV BRAT				
PAPINSKI PRIZIVNI SUD				
INTERN. MILITARY ANTIQUES				JAPANSKO ARANŽIR- ANJE CVIJEĆA
OSOBNA ZAMJ.			VEZNIK NEMORA- LAC	
A	PREZIME SESTRE NA SLICI	ŽLIJEB ZA VODU	STRAH OD SAMOĆE	NAPAD ONOMA- TOPEJA LAVEŽA
STANJE BEZ SVIESTI				NAZIV
LOVINA				VRSTA ŽITARICE KEM. EL. BOR
MJESTO NA PAGU				1. DAN ALKE ULIZICA, POLTRON
ŽIVOTI- NJSKI POROD				ENGL. ČOVJEK SESTRA M. MARULIĆA
SLOŽENO SLOVO		NADIMAK APOLONA BIV.SLOV. VALUTA		6.TON GL. LJESTVICE GNJEVAN
ZNANOST O ATOMI- MA				PRIPADNIK STAROG NARODA OBRA
POGLAVARICA SAMOSTANA				
STARO RATARSKO ORUĐE				
BALAV				VOLT NJEGA (KRAĆE)
PUK (TUR.)				OSMANSKI VOJNI ČIN RIMSKI 1
VOJNIK BEZ ČINOVA				

Za točno rješenje križaljke predviđena je lijepa nagrada.